

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ
ΕΚΔΟΣΗ
ΓΙΑ ΤΟΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

ΤΟ

δόντι

ΤΕΥΧΟΣ 16 • 2 ΔΡΧ. • € 0.01

«Βιομηχανικό εργαστήριο» στο «Λιθογραφείο»

Σφαγεία ή
πολυκινηματογράφος;
Το άλλο πρόσωπο
της Ακτής Δυμαίων

Σινεμά στα χρόνια
της κατοχής

Φθινοπωρινή ατζέντα

Σελίδες για το βιβλίο
Από τη μυθιστορία στην
ποίηση και την αρχοντιά
της γλώσσας

Σελ. 14

Σελ. 28

Σελ. 56

Editorial	3
Οδόντα αντί Οδόντος	6
Παλαιά Σφαγεία Πατρών: Καινούριο άρωμα σε ένα χώρο γεμάτο αναμνήσεις	14
«Βιομηχανικό εργαστήριο» Γεμάτο νέους και θεατρικό πάθος	17
Καλοκαιρινές αναμνήσεις Αυτά που θυμόμαστε από την πιο ταξιδιάρικη εποχή	20
Σινεμά στα χρόνια της κατοχής	24
Έχουμε ανάγκη τα σύγχρονα μουσεία	28
Προσεχώς Φθινοπωρινή ατζέντα εκδηλώσεων	30
Βιβλίο Μυθιστόρημα ή ιστορία; Το τελευταίο βιβλίο του Μένη Κουμανταρέα	36
Δύο κρυστάλλινες ποιητικές συλλογές	39
Πόσο διαχρονικός είναι ο Κωστής Παλαμάς;	42
Ένα διαμάντι της Αμερικανικής λογοτεχνίας	45
Το αλφαβητάρι του Χρήστου Γιανναρά	48
Μουσική Ο Μιχάλης Χριστοδουλίδης και τέσσερις εντυπωσιακές δισκογραφικές παρουσίες. 50	
Η Πάτρα υποδέχεται τα πολυσινεμά	54
Στη Ναύπακτο της ναυμαχίας και των ανιθέσεων	56
Ελάτε στην παρέα μας! ...	58
Υστερόγραφο	62

Εκδότης - Διευθυντής
Ανδρέας Γ. Τσιλίρας
Τ.Θ. 3008, 26222 Πάτρα
τηλ. & fax (0610) 623669
www.todonti.gr
info@todonti.gr

Αρχισυντάκτης
Γιάννης Μουγγολιάς

Νομικός Σύμβουλος
Βασίλης Λαδάς

Δημόσιες Σχέσεις
Ρούλα Κωστακοπούλου

Υπεύθυνος συνδρομών
Βαγγέλης Στουρνάρας

**Σε αυτό το τεύχος
συνεργάστηκαν:**
Παναγιώτης Ανδριόπουλος

Δημήτρης Κάββουρας
Βασίλης Λαδάς
Αφέντρα Μουτζάλη
Ξενοφών Παπαευθυμίου
Παναγιώτης Φωτίου
Σπύρος Χατζής

Φωτογραφίες
Γιάννης Βλασταράς
Βίκυ Σπυριδωνος
Αντώνης Τσιλινάρας

Τεχνική Επιμέλεια
Τυπόραμα
www.typorama.gr

Εκτύπωση
Ταχύτυπο,
Μποζαϊτικά Πατρών,
Τηλ. (0610) 461780, 461790

Το τέλος της (άλλης) ιστορίας

Όταν πριν μερικά χρόνια ο Φράνσις Φουκογιάμα προέβλεπε το τέλος της ιστορίας, μέσα από τις σελίδες του ομώνυμου βιβλίου του, οι περισσότεροι μίλησαν με θαυμασμό, σχεδόν με δέος, για τις προφητείες του Αμερικανού συγγραφέα.

Κι όταν στις 11 Σεπτεμβρίου, η ιστορία γύρισε απότομα σελίδα, και ξεκίνησε ένας νέος γύρος ιδεολογικών, πολιτικών, οικονομικών και στρατιωτικών μαχών, δεν ήταν λίγοι αυτοί που έσπευσαν να μιλήσουν για την πλήρη διάψευση του Φουκογιάμα. Γιατί πώς να πιστέψεις ότι ήρθε το τέλος της ιστορίας, όταν τα κεφάλαιά της γράφονται με τρομακτική ταχύτητα και μόνο τελευταία δε μοιάζουν να είναι;

Διαψεύστηκε στ' αλήθεια ο Φουκογιάμα; Τον έστειλαν όντως στα αζήτητα οι επιθέσεις στους δίδυμους πύργους της Νέας Υόρκης και το Πεντάγωνο και τα όσα ακολούθησαν; Μάλλον όχι... Μόνο που ίσως να μην ήρθε το τέλος της ιστορίας, έτσι τουλάχιστον όπως το εννοούσε ο Φουτζιμόρι, αλλά το τέλος μιας άλλης ιστορίας:

Γιατί μέχρι πριν δέκα σχεδόν χρόνια, οι περισσότεροι πιστεύαμε ότι η ιστορία είναι μια επιστήμη που γράφεται μετά από αρκετές δεκαετίες από ειδικούς επιστήμονες και μελετητές, ενώ παράλληλα στα πιο σημαντικά γεγονότα είχαν πρόσβαση μόνο μια μικρή μερίδα του παγκόσμιου πληθυσμού.

Λάθος! Πλέον ένα μεγάλο γεγονός είναι προσιτό σε

όλους μέσα από την οθόνη της τηλεόρασης ή του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Με μια διαφορά όμως. Δεν έχουμε το γεγονός σε όλη του την έκταση, αλλά μόνο στο μέρος που επιθυμούν οι «κρατούντες». Βλέπουμε ότι θέλουμε να δούμε και επιλέγουμε από αυτά που εκείνοι έχουν προεπιλέξει. Μια ματιά μόνο στα μεγάλα τηλεοπτικά ψέματα της τελευταίας δεκαετίας που διαμόρφωσαν την παγκόσμια κοινή γνώμη, αρκεί για να μας πείσει ότι σπάνια παρακολουθούμε την αλήθεια.

Ακόμα, όμως, και οι ειδικοί επιστήμονες που θα κληθούν να γράψουν την ιστορία μετά από κάποια χρόνια, είναι πολύ πιθανό να έχουν ως αποκλειστική πηγή την τηλεοπτική εικόνα ή μερικά αρχεία σε έναν υπολογιστή, που όμως δεν μπορούν με τίποτα να στοιχειοθετήσουν ολοκληρωμένη έρευνα. Άρα; Για ποια ιστορία μιλάμε;

Δανεικές είναι οι παραπάνω σκέψεις, μέσα από τον καταϊγισμό των ιδεών και των απόψεων που ακούστηκαν τις τελευταίες εβδομάδες. Άλλωστε τι πρωτότυπο μένει πια να ειπωθεί μετά από τις ατέλειωτες ώρες τηλεόρασης και ραδιοφώνου και τις χιλιάδες σελίδες εφημερίδων και περιοδικών που καταναλώσαμε αυτή την περίοδο; Όλα τα είπαμε και τα ακούσαμε. Και σχεδόν όλοι βγήκαμε στα παράθυρα που άνοιξαν διάπλατα να μας υποδεχθούν. Οπότε; Τι μένει, παρά η πιο προσεκτική επιλογή θέσεων και αντιθέσεων. Και πάνω απ' όλα η ψυχραιμία...

Ανδρέας Γ. Τσιλίρας

ΔΗΠΕΘΕ Αγρινίου

Καλλιτεχνικός Διευθυντής: Θοδωρής Γκόνης

*Με δύναμη
στην Τρίτη Δεκαετία*

Καλλιτεχνική Περίοδος 2001-2002

Ξένιας Καλογεροπούλου – ΕΛΙΖΑ

Άντον Τσέχοφ – Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΣΕΧΟΦ

ΤΑ ΤΣΕΜΠΕΛΙΑ Τ' ΑΓΡΙΝΙΟΥ – Ιστορίες με και για καπνά

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΚΛΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Τηλ. Fax: 06410 21158, 46452 – Τηλ. Ταμείου 06410 56135

Χορηγός επικοινωνίας **10 δόντι**

10ος Ραδιομαραθώνιος

για τα άτομα με ειδικές ανάγκες

5
+6

Νοεμβρίου
2001

4

Νοεμβρίου
1η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ
ΧΟΡΩΔΙΩΝ

Συνεδριακό και
Πολιτιστικό Κέντρο
Πανεπιστημίου
Πατρών

Χορηγός επικοινωνίας **10 δόντι**

ΛΑΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΛΑΪΚΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

οδόντα αντίοδόντος

Πρωταγωνιστές Αν κάτι αντιληφθήκαμε από την ανταπόκριση του κοινού στις θεατρικές παραστάσεις που φέτος ήρθαν στην Πάτρα είναι ότι έχουν αλλάξει ελαφρώς τα κριτήρια με τα οποία πλέον «απονέμεται» το χειροκρότημα. Ίσως παλιότερα να χειροκροτούσαμε και την ποιότητα των παραστάσεων, όπως και τη δουλειά του σκηνοθέτη, όμως τώρα φαίνεται να χειροκροτούμε περισσότερο τους πρωταγωνιστές και τη συνολική τους πορεία, ανεξάρτητα από την παράσταση στην οποία τους παρακολουθούμε. Κι αυτό μπορεί να μοιάζει ευγενικό ή να δικαιώνει τη συνολική διαδρομή πρωταγωνιστών που φυσικά έχουν και το δικαίωμα της λάθος επιλογής, όμως δεν είναι και πολύ αντικειμενικό θεατρικό κριτήριο...

Όχι μόνο το Πράντο... Πριν από 100 χρόνια, στα μέσα του 1903, ο «Νεολόγος» έγραφε ότι η Πάτρα αποκτά ζηλευτή παραλιακή λεωφόρο, εννοώντας την Ακτή Δυμαίων. Έναν αιώνα αργότερα, όλα τα μέσα ενημέρωσης της πόλης εκφράζουν την αγωνία τους για την τύχη ακριβώς της ίδιας οδού. Συμπέρασμα; Από τότε μέχρι σήμερα η Πάτρα δεν έκανε απολύτως τίποτα για να κάνει το συγκεκριμένο δρόμο, όπως ακριβώς τον φανταζόταν. Φτάσαμε έτσι σήμερα να αγωνιούμε και πάλι για την τύχη της ίδιας οδού, με αφορμή τις επενδύσεις και τα άλλα έργα που γίνονται στην περιοχή. Μόνο μια διαφορά υπάρχει από τότε: Στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, ο «Νεολόγος» έλεγε πως με τη νέα τότε όψη της Ακτής Δυμαίων, η Πάτρα θα μοιάζει με το «μαγευτικό Πράντο της Μασσαλίας». Αντιθέτως σήμερα έχουμε πολύ πιο κοντινές πόλεις να... ζηλέψουμε. Θεσσαλονίκη, Βόλος, Χα-

νά είναι πόλεις που αξιοποίησαν κατά τον καλύτερο τρόπο την επαφή τους με το υγρό στοιχείο, κάτι που η Πάτρα, μόλις άρχισε να το ψυχανεμίζεται μετά τα πρόσφατα έργα στην παραλιακή οδό.

Ωδείο Είναι κατανοητό ότι το Ρωμαϊκό Ωδείο αποτελεί το μοναδικό αξιοπρεπή χώρο καλοκαιρινών εκδηλώσεων για την Πάτρα. Και είναι εξίσου κατανοητό ότι όποιος υπουργός Πολιτισμού «τολμήσει» να το κλείσει για κάποιο διάστημα θα δεχτεί ασφυκτικότερες πιέσεις. Τότε; Ποια μπορεί να είναι η λύση για έναν ιερό χώρο που αργά αργά καταστρέφεται, διαβρώνεται, δε συντηρείται και επιπλέον δεν απολαμβάνει το σεβασμό του κοινού; Υπάρχει μια εύκολη απάντηση. Να δημιουργηθεί επειγόντως ένα δεύτερο καλοκαιρινό θέατρο που να απορροφά τη ζήτηση και να δοθεί έτσι ο χρόνος στο Ωδείο για να συντηρηθεί. Ας πιστέψουμε ότι αυτό θα γίνει κάποια στιγμή. Υπάρχει όμως και μια πιο δύσκολη επιλογή. Να συγκεντρώσει το υπουργείο όλους τους φορείς που κατά καιρούς το χρησιμοποιούν (δεν είναι περισσότεροι από πέντε), να τους γνωστοποιήσει με επιστημονική τεκμηρίωση τις υπάρχουσες ανάγκες και να τους καταστήσει συνυπεύθυνους. Κι αν δε συμφωνήσουν, να τους βάλει τουλάχιστον να υπογράψουν ότι εν γνώσει τους χρησιμοποιούν ένα χώρο που βαίνει προς την καταστροφή. Γιατί όταν με το καλό γίνουμε Πολιτιστική Πρωτεύουσα, που το Ωδείο θα πρέπει να είναι ένα στολίδι, τότε θα ψάχνουμε να βρούμε ποιος φταίει...

Αλλαγές Ούτε η στροφή προς το θέατρο δεν κατόρθωσε να σώσει το Διεθνές Φε-

στιβάλ Πάτρας, που για μια ακόμα χρονιά συνέχισε την πορεία της ελεύθερης πτώσης. Αν, όμως, από τις φετινές εκδηλώσεις οι αρμόδιοι επέλεγαν μόνο τις δέκα, που και έσοδα αλλά και την καλή έξωθεν μαρτυρία θα μπορούσαν να τους είχαν αποφέρει, τότε οι εντυπώσεις θα ήταν εντελώς διαφορετικές. Όμως η εμμονή να διοργανώσουμε και πάλι ένα Φεστιβάλ – κακέκτυπο των πρώτων χρόνων του, αποδείχτηκε και πάλι εις βάρος του θεσμού.

Καταγραφή Η μελέτη για το φάκελο υποψηφιότητας της Πάτρας για το 2006 που εκπονείται αυτή την περίοδο από τη μελετητική κοινοπραξία, ήταν και μια πολύ καλή αφορμή για την πλήρη καταγραφή όλων των χώρων, ακινήτων και οικοπέδων, που υπάρχουν στην Πάτρα και μπορούν να αξιοποιηθούν για πολιτιστικές χρήσεις. Επειδή, όμως αποκλείεται να χρειαστούν όλοι αυτοί οι χώροι για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα, μήπως είναι μια καλή ευκαιρία για το Δήμο να αρχίσει να εξετάζει τις προτάσεις που έχει από διάφορους καλλιτεχνικούς φορείς; Γιατί υπάρχουν αρκετοί σοβαροί και με αποδεδειγμένο έργο φορείς, που έχουν ζητήσει ένα χώρο από το Δήμο προκειμένου να στεγάσουν τις δραστηριότητές τους.

Να βρει ταυτότητα Αν, όμως, για μια σειρά από χώρους θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι το 2006, υπάρχουν άλλες περιπτώσεις για τις οποίες πρέπει να γίνει κάτι άμεσα. Ας πούμε για το Μέγαρο Λόγου και Τέχνης. Έναν παντελώς κατάλληλο εκθεσιακό χώρο, που στεγάζει από γραφεία πολιτιστικών φορέων, μέχρι και τις συνεδριάσεις του Δημοτικού και του Νομαρχιακού Συμβουλίου, αλλά και ποι-

κίλες συνεντεύξεις τύπου. Βρίσκεται, όμως, στο κέντρο της Πάτρας, δίπλα από το Δημοτικό Θέατρο και αφού δεν μπορούμε να το... γκρεμίσουμε για να φτιάξουμε κάτι εμφανώς ομορφότερο, ας δούμε τουλάχιστον πώς μπορεί να γίνει περισσότερο λειτουργικό. Μια σκέψη είναι να λειτουργήσει ως συγκρότημα γραφείων φορέων και συλλόγων που έχουν σχέση με τον πολιτισμό και τις κοινωνικές δράσεις. Παράλληλα με τα γραφεία του ΔΗΠΕΘΕ, στο οποίο πρέπει να παραχωρηθεί επιπλέον χώρος, το Μέγαρο Λόγου και Τέχνης μπορεί να μετατραπεί σε ένα πολυδύναμο κέντρο ενημέρωσης για τις πολιτιστικές και κοινωνικές δραστηριότητες της πόλης, κάτι που θα μετέτρεπε το πολυώροφο κτίριο σε ένα αληθινό στέκι, αντί ενός μάλλον μίζερου χώρου χωρίς ταυτότητα.

Αποκέντρωση Δεν είναι μόνο οι διοικητικές αλλαγές που επέφερε ο «Καποδίστριας». Ο νόμος για τη συγχώνευση δήμων και κοινοτήτων, είχε κι έναν ακόμα αντίκτυπο, σχετικό με τον πολιτισμό. Όσοι παρατηρούσαν τις εκδηλώσεις που έγιναν ανά περιοχή, διαπίστωναν με έκπληξη ότι οι νέοι και γενικότερα οι περιφερειακοί Δήμοι, αποδείχτηκαν εξαιρετικά δραστήριοι σε σχέση με τις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Παρά τις ενστάσεις που υπάρχουν σχετικά με το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα αυτών των εκδηλώσεων, αλλά και με τα κονδύλια τα οποία κρύβονται πίσω από αυτές, γεγονός είναι πως δημιουργείται ένα νέο κοινό, που μέχρι τώρα δεν είχε την ευκαιρία να παρακολουθήσει κάποια, την οποιαδήποτε εκδήλωση. Κι επειδή μια απότομη αλλαγή συχνά συνοδεύεται από σύγχυση και αμφίβολα

who's behind

IONION SUCCESS?

www.ionion.edu.gr

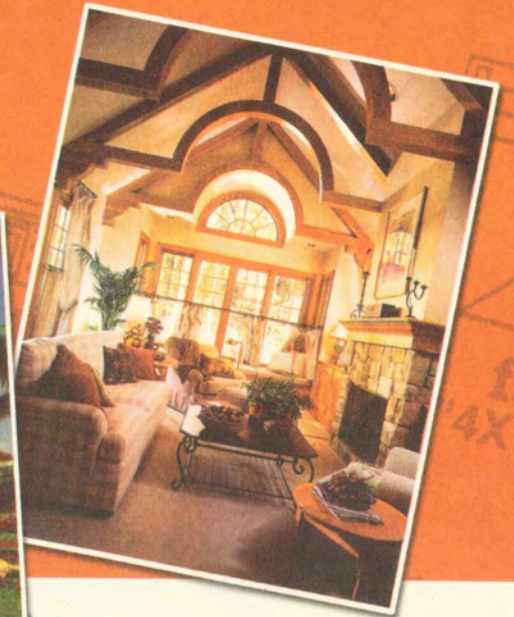
ionion@otenet.gr

ταχύρυθμα
μαθήματα

αγγλικών
ιταλικών

μόνο για
ενήλικες

Ρήγα Φεραίου 75 & Αγ. Νικολάου Πάτρα
τηλ 224222 223367

«Πρότυπες Κατοικίες»

ΣΟΦΙΑ ΝΙΚΟΛΑΚΗ

Τηλ. 0610 313051 / 0974 416762

FIRST FLOOR

οδόντα αντί οδόντος

αποτελέσματα, θα ήταν σκόπιμο από την πλευρά των «ισχυρών» πολιτιστικών φορέων να βγουν και λίγο παραέξω από τις έδρες τους και να εκπονήσουν παρά τις δεδομένες αντιξοότητες, ένα ξεχωριστό πρόγραμμα για το κοινό της περιφέρειας. Όχι στη λογική των πρώτων χρόνων του θεσμού των ΔΗΠΕΘΕ, που είχε γίνει μια ανέκδοτο το ανέβασμα Μπρεχτ σε όλη την ελληνική επαρχία, αλλά στη βάση των πραγματικών αναγκών που έχει το κοινό των μικρότερων ελληνικών Δήμων. Κι επειδή συνήθως προβάλλεται ως αίτιο το οικονομικό πρόβλημα για τις δραστηριότητες, μια ματιά στους προϋπολογισμούς που συχνά διαθέτουν οι Δήμοι για τον πολιτισμό θα πείσει πως υπάρχουν χρήματα για παρόμοια ανοίγματα.

Καλάβρυτα Δεν είναι σίγουρο πως το έχουμε αντιληφθεί πλήρως, όμως η επαρχία των Καλαβρύτων δεν είναι απλώς ένας ιδανικός τόπος για χειμερινό τουρισμό ή για ένα Σαββατοκύριακο στο Χελμό. Είναι πλέον μια περιοχή με ποικίλες επιχειρηματικές και όχι μόνο δραστηριότητες. Το απέδειξε και με τη φετινή διοργάνωση του Σεμιναρίου Πνευστών που για μια ακόμα χρονιά εξασφάλισε στα Καλάβρυτα μια άκρως κολακευτική διαφήμιση. Το αποδεικνύει και η λειτουργία και συνεχής αναβάθμιση του Σπηλαίου των Λιμνών στα Καστριά που μπορεί με την κατάλληλη προβολή και υποδομή να γίνει σημαντικός πόλος έλξης. Με την κατάλληλη συνεργασία μεταξύ όλων αυτών των δραστηριοτήτων τα Καλάβρυτα μπορούν να αποτελέσουν ένα ακόμα πιο σταθερό σημείο αναφοράς στο Νομό Αχαΐας.

Στην άλλη πλευρά Δεν περιμένουν την κατασκευή της Γέφυρας Ρίου – Αντιρρίου αρκετοί από τους κατοίκους του Νομού Αχαΐας προκειμένου να περάσουν απέναντι και να γνωρίσουν αρκετές κρυφές και φανερές ομορφιές της Αιτωλοακαρνα-

νίας, παρακολουθώντας παράλληλα και την πολιτιστική δραστηριότητα της περιοχής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η μεγάλη ανταπόκριση που είχε στους Πατρινούς το πρόγραμμα των φετινών εκδηλώσεων «Ζεύξεια 2001», αλλά και κάποιες εκδηλώσεις στη Ναύπακτο. Κι αυτό παρατηρήθηκε όχι μόνο σε συναυλίες με δεδομένη επιτυχία όπως αυτή της Ελευθερίας Αρβανιτάκη και του Αλκίνοου Ιωαννίδη στο Κάστρο του Αντιρρίου, αλλά και σε άλλες πιο απρόβλεπτες περιπτώσεις, όπου συμμετείχαν και καλλιτεχνικά σχήματα από την Πάτρα. Φαντάζονται πλέον πολύ πιο κοντά το Αντίρριο και η Ναύπακτος απ' ό,τι πριν λίγα χρόνια κι αυτό σε συνδυασμό με τη δικαιολογημένη (για πολλούς και διάφορους λόγους) κόπωση από τις επισκέψεις στα πάλαι ποτέ σημεία τουριστικής αιχμής της Αχαΐας, δημιούργησε ένα πολύ πιο έντονο ρεύμα προς την απέναντι πλευρά.

Διακρίσεις Ξεχώρισε για μια ακόμα φορά ο σκηνοθέτης Παναγιώτης Φαφούτης στο πρόσφατο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας. Με την ταινία του «Ο Γκόγκος» κέρδισε τα βραβεία καλύτερης ταινίας, σεναρίου και α' γυναικείου ρόλου (για τη Μαρία Σκουλά) και τώρα βάζει πλώρη για διακρίσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Επόμενο βήμα είναι πλέον μια μεγάλη μήκους ταινία που θα τον καταξιώσει στους κινηματογραφόφιλους, θα επαληθεύσει όσους πιστεύουν ότι έχει μια ιδιαίτερη κινηματογραφική ματιά και θα του ανοίξει ακόμα περισσότερες «πόρτες». Και εις ανώτερα!

Απρέπεια Τα τελευταία έξι χρόνια η ηθοποιός και σκηνοθέτις Κάρμεν Ρουγγέρη δημιουργούσε και εκτόξευε σε καλλιτεχνικά και εμπορική δυσθεώρητα ύψη τις παραστάσεις και την αφήγηση της Παιδικής Σκηνής του Εθνικού Θεάτρου. Πριν λίγο καιρό έδωσε, όμως, στην Πάτρα την

τελευταία παράσταση αυτής της συνεργασίας με τη διασκευασμένη για τα παιδιά Ομηρική Οδύσσεια. Δεν ήταν φυσικά δική της επιλογή, ή τουλάχιστον δεν ήταν ακριβώς δική της επιλογή να αποχωρήσει από το Εθνικό. Αναγκάστηκε βάσει συνθηκών να παραιτηθεί, ίσως κι επειδή είχε πετύχει. Και μπορεί να είναι δικαίωμα του κάθε καλλιτεχνικού διευθυντή της Κρατικής μας Σκηνής να επλέγει συνεργάτες ή να εξωθεί σε παραπτώσεις, δεν είναι όμως ακριβώς δικό του δικαίωμα να μη διασφαλίζει τη συνέχεια μιας επιτυχημένης πορείας. Και στην προκειμένη περίπτωση, ο Νίκος Κούρκουλος (που κατά τ' άλλα έχει φερθεί μέχρι τώρα απολύτως έξυπνα στις επιλογές του) μπορεί να μην ήθελε την Κάρμεν Ρουγγέρη ως διευθύντρια στο Παιδικό Στέκι, όμως η απόφασή του να τοποθετήσει ως αντικαταστάτριά της τη... Μαριάννα Τόλη, δεν εμπνέει και τόση εμπιστοσύνη...

Αλλαγές Πολύς ο λόγος για τις αποφάσεις του υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας και που αφορούν στο νεοσύστατο Οργανισμό Λιμένος Πάτρας, το φορέα που αντικατέστησε το Λιμενικό Ταμείο. Ο κ. Παπουτσής αποφάσισε τελικά την απομάκρυνση του κ. Γιάννη Δημαρά, επί έξι χρόνια προέδρου του Λιμενικού Ταμείου και την τοποθέτηση στη θέση του προέδρου του Δ.Σ. του ΟΛΠ, του Δημοτικού Συμβούλου της παράταξης Καράβουλα Γιώργου Λάζαρη. Παράλληλα η θέση που θα αποτελεί ουσιαστικά το κλειδί στο Δ.Σ., αυτή δηλαδή του διευθύνοντος συμβούλου δόθηκε στον κ. Νίκο Ιωαννίδη, στέλεχος παλιότερα Ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και του ΟΣΕ στην Αθήνα.

Ακούστηκαν πολλά για πιέσεις, παρεμβάσεις αλλά και διαφωνίες των τοπικών στελεχών σχετικά με αυτή την απόφαση. Όμως η ουσία είναι αλλού. Αν η νέα διοίκηση του Λιμανιού της πόλης ακολουθή-

σει τη φιλοσοφία του έργου που παρουσίασε ο κ. Δημαράς, τότε δε θα υπάρξει κανένα πρόβλημα. Αν δηλαδή συνεχιστούν τα έργα, αν οι Πατρинοί εξακολουθήσουν να έχουν αφορμές να παραλιακή ζώνη της πόλης τους, αν με λίγα λόγια συνεχίσει η διοίκηση του Λιμανιού να είναι ο πιο δραστήριος φορέας της πόλης, τότε ουδείς θα προβάλλει αντιστάσεις.

Δεν έχουμε λόγο να είμαστε απαισιόδοξοι, περιμένουμε απλώς τις πρώτες κινήσεις...

«Μέρες» Επ' ευκαιρία της κουβέντας για το Λιμενικό Ταμείο και τα έργα στην παραλιακή ζώνη... Εκείνο το απαράδεκτο κτίριο που λέγεται ακόμα απεντομωτήριο και που κάνει αποκρουστική την είσοδο προς το νέο Φάρο της Πάτρας, τότε πρόκειται να απομακρυνθεί από τις αρχές; Αν θυμόμαστε καλά έχει περάσει σχεδόν χρόνος από μια απόφαση της Νομαρχίας που έλεγε πως σε λίγες μέρες το κτίριο θα κατεδαφιστεί. Πώς μετρούνται ακριβώς οι μέρες;

Απελευθέρωση Εβδομάδες ταραχών αυτές που διανύουμε. Όπως επίσης και εβδομάδες αντιπολεμικών διαδηλώσεων και διαμαρτυριών για ιμπεριαλιστικές διαθέσεις κ.τ.λ. Αλήθεια, αφού είμαστε ως λαός και ως πολίτες τόσο ευαισθητοποιημένοι απέναντι στα αγαθά της ειρήνης, τότε γιατί τη μέρα που υποτίθεται ότι τιμάμε την απελευθέρωση της Πάτρας στο τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, δεν έγινε η παραμικρή εκδήλωση; Μερικά άρθρα είδαμε μόνο στις τοπικές εφημερίδες και αυτό ήταν όλο. Λίγο αντιφατικό δε μοιάζει όλο αυτό;

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
**ΝΕΟΛΑΙΑΣ
& ΑΘΛΗΣΗΣ**
ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΝΕΟΛΑΙΑΣ
&
ΑΘΛΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΜΑΖΙΚΟΥ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΝΕΩΝ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΗΣ 20
&
ΡΗΓΑ ΦΕΡΡΑΙΟΥ
ΤΗΛ: 061 - 966.289
FAX: 061 - 275.457
e-mail: ona-p@hol.gr

XVI Μεσογειακοί Αγώνες

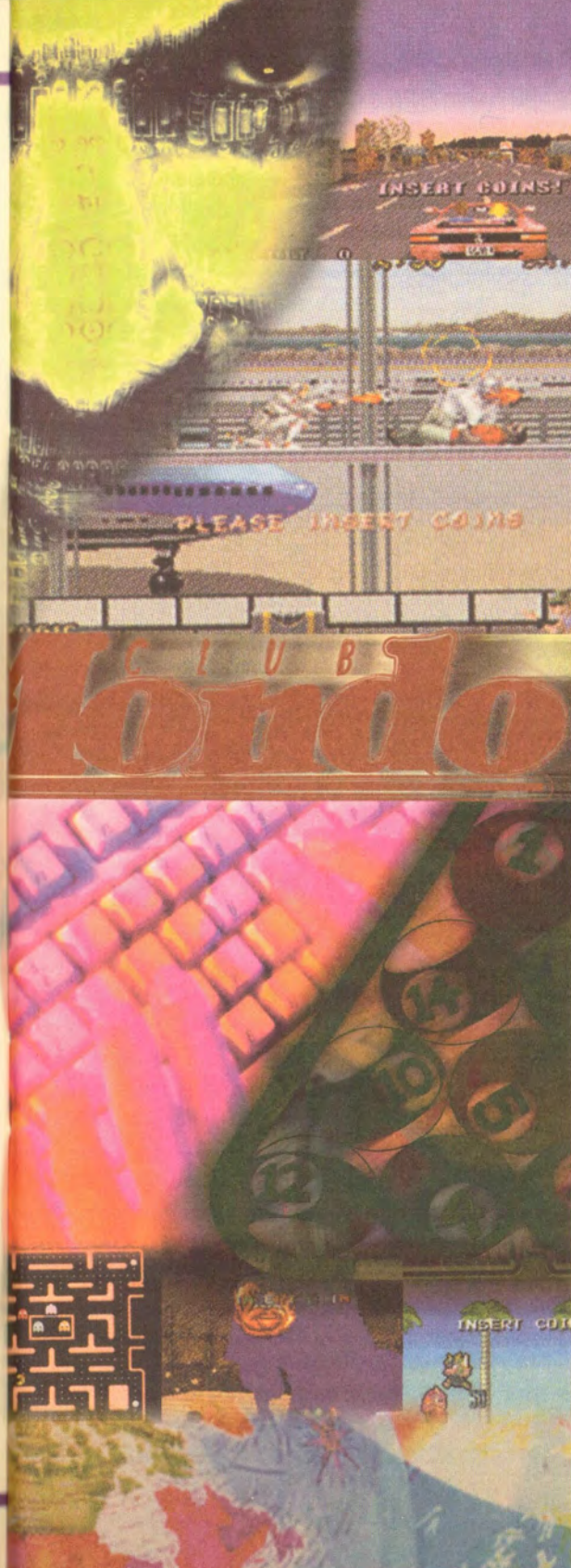
ΠΑΤΡΑ 2009 Υποψήφια Πόλη

Προσβτική για το μέλλον

ΔΗΜΟΣ

ΠΑΤΡΕΩΝ

Mondo

BILLIARDS • GAMES • INTERNET CAFE

ΠΑΤΡΑ - ΠΥΡΓΟΣ - ΑΙΓΙΟ

ΠΑΤΡΑ: Κορίνθου 208 • Τηλ.: 0610 221.921
Αράτου 21 • Τηλ.: 0610 272.646
ΑΙΓΙΟ: Μητροπόλεως 26 • Τηλ.: 06910 28.268
ΠΥΡΓΟΣ: Λετρίνων 11 • Τηλ: 06210 24.025

Με το άρωμα μιας άλλης εποχής

Του Ανδρέας Τσιλίρα

Συνδυάζεται ο πολιτισμός με τη διακέδαση; Αυτονόητη η απάντηση. Φυσικά. Κι αυτά τα δύο συνδυάζονται με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, με τη συνεργασία με το Πανεπιστήμιο ή με την προβολή προϊόντων που δεν έχουν ουδεμία σχέση με την τέχνη και τη δημιουργία;

Σ' αυτό το δεύτερο ερώτημα, για το οποίο ίσως η απάντηση να είναι λιγότερο φυσική, με κριτήριο τουλάχιστον τα όσα έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε μέχρι τώρα, έρχεται να απαντήσει μια νέα επιχειρηματική προσπάθεια που αναπτύσσεται αυτή την περίοδο στην Πάτρα και αναμένεται να ανοίξει πλήρως τα χαρτιά της τους επόμενους μήνες.

Πρόκειται για έναν πολυχώρο που θα λειτουργήσει στο χώρο των Παλαιών Σφαγείων Πάτρας, στην Ακτή Δυμαίων και που μπορεί μέχρι τώρα να έχει «συστηθεί» στο κοινό μόνο με μία συναυλία αυτή των Διονύση Τσακνή, Λαυρέντη Μαχαιρίτσα και «Οναρ» στις 10

Σεπτεμβρίου, όμως από τις αρχές Δεκεμβρίου θα δείξει περισσότερα δείγματα και θα ξεκαθαρίσει τις προθέσεις του.

Ήταν αρχές του χρόνου όταν επισκεφθήκαμε για πρώτη φορά το χώρο των Παλαιών Σφαγείων. Η πρώτη ξενάγηση δεν μπορούσε φυσικά να περιέχει πάρα πολλές λεπτομέρειες. Αλλωστε μέχρι τότε το μόνο που γνωρίζαμε ήταν η ολοκλήρωση των εργασιών, με χρηματοδότηση της κοινοτικής πρώτοβουλίας «URBAN» και η τελική ανάθεση της εκμετάλλευσής του στην αθηναϊκή εταιρεία «Ωμέγα».

Υπήρχαν όμως πράγματα που μας προξένησαν εξαρχής το ενδιαφέρον. Η αρχιτεκτονική αισθητική μιας άλλης εποχής που ξαφνικά αναδείχθηκε ήταν το πιο σημαντικό. Ας μην ξεχνάμε ότι τα Σφαγεία της Πάτρας χτίστηκαν στις αρχές του αιώνα. Κι όμως ακόμα και σήμερα θα ζηλεύαμε τον τρόπο με τον οποίο αντιμετώπιζαν την οικοδόμηση μιας τέτοιας έκτασης που καλύπτει περίπου τα δώδεκα στρέμματα. και που είχε καλυφθεί με μια σειρά από εντυπωσιακά πέτρινα κτίρια.

Εδώ βέβαια ας μας επιτραπεί μια ένσταση. Αν και όπως όλοι μας διαβεβαιώνουν οι εργασίες στο χώρο έγιναν κάτω από την αυστηρή επίβλεψη της τοπικής Εφορίας Νεοτέρων Μνημείων είναι άξιο λόγου το γεγονός ότι το εσωτερικό των κτιρίων σοβατίστηκε και αποτελείται πλέον από ολόλευκους τοίχους, χωρίς την αξία που του προσέθετε η πέτρα που προϋπήρχε.

ΣΤΟΧΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ

Ας είναι... Από εκείνη την πρώτη μας επίσκεψη στο χώρο πολλά άλλαξαν. Το κυριότερο, όμως, είναι ότι υπάρχει μια σαφέστερη εικόνα για το τι τελικά θα συμβαίνει στο χώρο των Σφαγείων τα επόμενα χρόνια. Και δε μιλάμε ούτε για ένα, ούτε για δύο, ούτε για τρία, αλλά για σχεδόν είκοσι χρόνια που οι νέοι «οικοδομητές» θα βρίσκονται στο χώρο.

Προετοιμάζοντας μια τόσο μεγάλη χρονική περίοδο παρουσίας στην πόλη, που ισοδυναμεί περίπου με μονιμότητα, οι υπεύθυνοι των Παλαιών Σφαγείων είναι φυσικό να έχουν κατά νου μια σειρά από σχέδια και προτάσεις που ξεπερνούν κατά πολύ χρονιές - ορόσημα, όπως το 2004 ή το 2006. Όχι πως δεν τους αγγίζουν τέτοιες ημερομηνίες, όμως υπάρχει και μια πορεία που οφείλει να είναι αξιόπιστη φτάνοντας μέχρι αυτά τα έτη και οφείλει να συνεχίσει να είναι και αμέσως μετά.

Οι στόχοι θα είναι σε όλη αυτή την πορεία παράλληλοι. Από τη μια ο πολιτισμός κι από την άλλη οι επιχειρηματικές δραστηριότητες. Κι όπου μπορούν να συνδυαστούν αυτά τα δύο, ακόμα καλύτερα!

Κεντρικό σημείο αναφοράς του πολυχώρου θα είναι η μεγάλη κεντρική αίθουσα που θα λειτουργήσει ως ζυθοεστιατόριο και θα υποστηρίζεται από μονάδα διανομής σε όλη την Ελλάδα της μπίρας «Ωμέγα». Μαζί με ένα καφενείο και με περιφερειακές ανάλογες δραστηριότητες, οι χώροι αυτοί θα καλύπτουν τις υπηρεσίες εστίασης.

Στα υπόλοιπα κτίρια των Σφαγείων, αλλά και σε αυ-

τά που η εταιρεία «Ωμέγα» βάσει σύμβασης είναι υποχρεωμένη να κατασκευάσει οι δυνατότητες θα μπορούν να ανταποκριθούν σε μια σειρά από παράλληλες δραστηριότητες. Ένα μικρό συνεδριακό κέντρο, ένας χώρος επιχειρηματικών και συνεταιριστικών εκθέσεων σε συνεργασία με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις της περιοχής, μια μονάδα εφαρμογών πάνω στις νέες τεχνολογίες που μπορεί να αναπτυχθεί σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Πάτρας είναι κάποιες από τις πλέον βασικές λειτουργίες. Κι όλ' αυτά στη λογική ότι καθένα από τα κτίρια των Σφαγείων θα μπορεί ανά πάσα στιγμή να αξιοποιηθεί για πολιτιστική χρήση.

Μουσική, θέατρο, χορός, εικαστικά, εκδηλώσεις λόγου είναι όχι μόνο ευπρόσδεκτα αλλά και προαπαιτούμενα για την επιτυχία ενός τέτοιου πολυχώρου. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο θα καταρτιστεί ένα πρόγραμμα που θα καλύπτει όλη τη χειμερινή περίοδο με εκδηλώσεις που δε θα συνοδεύουν απλώς τις δραστηριότητες του πολυχώρου, αλλά πολλές φορές θα πρωταγωνιστούν.

Οι λεπτομέρειες αυτού του προγράμματος είναι προς το παρόν άγνωστες. Κάθε χώρος, άλλωστε, οφείλει να κρατά κλειστά και μερικά από τα χαρτιά του. Όμως σίγουρα δεν πρέπει να αποκλείουμε και εκπλήξεις, τόσο στην επιλογή των εκδηλώσεων όσο και στη διαμόρφωση των χώρων. Άλλωστε όποιος επισκεφθεί αυτή την τεράστια έκταση θα καταλάβει ότι αρκεί η διάθεση και η φαντασία για να υλοποιηθούν μια σειρά από ιδέες, αρκετές από τις οποίες μπορεί να προϋπήρχαν σε φορείς και πρόσωπα της πόλης, όμως δεν διατίθετο ο χώρος που θα μπορούσε να τις φιλοξενήσει.

Αυτή η τελευταία παράμετρος φαίνεται να είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους υπεύθυνους του πολυχώρου. Γι' αυτό και είναι ανοιχτοί σε οποιαδήποτε πρόταση, ξεκινώντας όπως είναι φυσικό από τους πολιτιστικούς φορείς του Δήμου όσο και από τους σημαντικότερους καλλιτεχνικούς φορείς και δημιουργούς της περιοχής.

Οι πολλαπλές επιλογές που προσφέρουν τα Παλαιά Σφαγεία είναι τέτοιες που επιτρέπουν ακόμα και «όνειρα» για εμβέλεια αρκετά έξω από τα τείχη της Πάτρας. Γιατί όχι;

Πριν και μετά... Η ανακαίνιση των Παλαιών Σφαγείων δίνει το δικαίωμα για μακρόπνοο σχεδιασμό, ακόμα και για όνειρα.

«Αποκτώμεν ζηλευτήν παραλιακήν λεωφόρον...»

Από ένα δημοσίευμα του «Νεολόγου» το 1903

«Εις απόστασιν δύο περίπου χιλιομέτρων από της κεντρικής της πόλεως αγοράς και προς την μεσημβρινήν πλευράν. Ο Δήμος Πατρών ηγόρασε αντί αξίας 24000 δραχμών τα κτήματα Βενετσιανοπούλου και Λάππα εκτάσεως είκοσι περίπου στρεμμάτων, εφ' ων πρόκειται να ανεγρῶσιν τα Σφαγεία και παρακειμένως εις ταύτα η μελετώμενη Ζωοαγορά...

Με τα περίπτερα ταύτα του όλοι οικοδομήματος πρόκειται ευρύτατον προαύλιον εκτάσεως 2000 μέτρων ως ἔγγιστα εντός των οποίων θα εξετάζωνται υπό του κτηνιάτρου τα εισερχόμενα ζῶα και όσα μεν τούτων κρίνονται υγιὰ θα διευθύνονται στους Σταύλους, όσα δε ακατάλληλα θα αποπέμπονται...

Ιδιαίτερα διαμερίσματα υπάρχουν και δια την κατεργασία του αίματος, δια την θεραπεία των ασθενών ζῶων, διά την αποταμίευσιν της κόπορου, διά τους αποπάτους και διά την υδαταποθήκην, ης η χωρητικότης ἔσται 35000 οκ. Ὑδατος ανυψουμένου εις ταύτην είτε δι αρτεσιανών φρεάτων είτε διά γκαζομηχανών...

Διά της ενεέργσεως των Δημοτικών μας Σφαγείων είναι βέβαιον, ότι και η κόπρος θέλει καταλλήλων χρησιμοποιεῖσθαι και τα κέρατα και το αίμα θα κατεργάζωνται και χρησιμοποιούνται βιομηχανικῶς, ως τούτο γίνεται παντού όπου υπάρχουν εν τη Ευρώπῃ Σφαγεία.

Το σπουδαιότερον δε ἔργον όπερ ἔρχεται ως συνέπεια των Σφαγείων είναι ότι η παραλιακή οδός διαπλατύνεται εις πλάτος 20 μέτρων, εξ ων εν μέτρον διά τους τροχιοδρόμους, επτά μέτρα διά πεζοδρόμια με διπλήν δενδροστοιχίαν προς το μέρος των Σφαγείων, και 12 δι' οδόν αμαξών, κάρρων κ.τ.λ.

Αποκτώμεν δηλονότι και ζηλευτήν λεωφόρον ήτις θα ενθυμίζει εις τους περιπατητάς οἴτινες εταξείδευσαν το ωραίον και μαγευτικόν Πράντο της Μασσαλίας...».

Εφημερίδα «Νεολόγος»

Ιούλιος 1903

«Αγωνιζόμαστε γιατί είμαστε νέοι...»

Ο Χρήστος Στρέπκος μιλά για το «Βιομηχανικό Εργαστήρι» που θα λειτουργήσει φέτος στο «Λιθογραφείο»

Για το «Λιθογραφείο» πιθανότατα τα ξέρετε. Ο νέος θεατρικός χώρος συμπληρώνει αυτή την περίοδο ένα χρόνο στην Πάτρα και επέλεξε να δώσει τα πρώτα στίγματα της παρουσίας του, όχι με επίσημες πρεμιέρες ή με εντυπωσιακές μετακλήσεις, αλλά με μια δουλειά που παραπέμπει σε πιο ουσιαστικά πράγματα.

Έτσι, ξεκίνησε πέρυσι τη λειτουργία ενός εργαστηρίου θεάτρου, συγκεντρώνοντας μια ομάδα νέων ανθρώπων στους οποίους οι υπεύθυνοι του «Λιθογραφείου» θα μετέδιδαν τη δική τους ματιά, αλλά και τη γενικότερη φιλοσοφία που διέπει το χώρο.

Φέτος το τμήμα λειτουργεί για δεύτερη συνεχή χρονιά, λέγεται «Βιομηχανικό εργαστήρι» και απ' ό τι φαίνεται έχει στόχους που ξεπερνούν κατά πολύ αυτούς που μπορεί να έχει μια ερασιτεχνική θεατρική ομάδα.

«Κάναμε τη σχολή γιατί είμαστε νέοι, τριάντα ετών. Ζούμε σε μια χώρα που θαυμάζει τους ανθρώπους που βρίσκονται στην έβδομη ή την όγδοη δεκαετία της ζωής τους και δε δίνει τόση σημασία στους νέους ανθρώπους. Ασφαλώς σεβόμαστε το παρελθόν, όμως δεν μπορώ να καταλάβω γιατί πρέπει στην Ελλάδα να φτάσεις πενήντα χρονών για να έχεις άποψη...», μας λέει ο Χρήστος Στρέπκος, ηθοποιός, από τα ιδρυτικά μέλη της ομάδας «Βιομηχανική» που λειτουργεί το «Λιθογραφείο» και υπεύθυνος για τη λειτουργία του «Βιομηχανικού εργαστηρίου».

Φέτος στο «Βιομηχανικό εργαστήρι» διδάσκουν ακόμα ο Νίκος Λυμπεράτος (κίνηση), Σοφία Καμαγιάννη (μουσική), Νίκος Καβαδίας (κινηματογράφος), Δημήτρης Στρέπκος (σκηνογραφία), ενώ ο Χρήστος ο Στρέπκος μαζί με το Φάνη Δίπλα – την ψυχή

Γράφει ο Ανδρέας Τσιλίκας
Φωτογραφίες: Γιάννης Βλασταράς

του «Λιθογραφείου» — διδάσκουν υποκριτική. Παράλληλα υπάρχουν σχέδια για την πρόσκληση ανθρώπων του θεάτρου εκτός Πάτρας, που να δώσουν στους μαθητές περισσότερες εμπειρίες.

Δεν είναι έπαρση η άποψη που εκφράζει ο Στρέπκος για τους νέους. Κάθε άλλο... «Δεν ισχυριζόμαστε ότι ήρθαμε στην Πάτρα να διδάξουμε θέατρο. Όμως πιστεύουμε ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει και στο ελληνικό θέατρο μια αλλαγή, που επισημοποιήθηκε και με τη δημιουργία της σχολής σκηνοθεσίας στο Εθνικό Θέατρο, την οποία ανέλαβε ο Στάθης Λιβαθινός. Δεν μπορεί πλέον το θέατρο να είναι εμπειρικό. Ακόμα κι ο ερασιτέχνης ηθοποιός που έρχεται σε μας, αποκτά δικό του σύστημα για την τέχνη, δημιουργεί το δικό του υποκριτικό στίγμα και είναι σε θέση να αυτοσχεδιάζει. Ολ' αυτά όμως δεν είναι τόσο απλά...».

Ο Χρήστος Στρέπκος φαίνεται να επιμένει πολύ στις διαφορές του «Βιομηχανικού εργαστηρίου» με τις ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες. Δεν απαξιώνει τις όποιες προσπάθειες γίνονται, απλώς θέλει να κάνει κάτι διαφορετικό. «Αυτός που αγαπά το θέατρο και θέλει ν' ανέβει στη σκηνή, πρέπει να ξέρει ότι δεν είναι ένας απλός δορυφόρος της Αθήνας. Κάνει μια ολοκληρωμένη θεατρική προσπάθεια και είναι ο σκηνοθέτης του (ιδίου του εαυτού του...)».

Ο στόχος του εργαστηρίου είναι απλός. «Θέλουμε να κάνουμε όσους έρχονται στην ομάδα να νικούν και να αποφεύγουν την ντροπή, το ναρκισσισμό, την τεμπελιά και τα χαμηλά αντανακλαστικά. Πρέπει ένας ηθοποιός να νιώθει ότι η σκηνή είναι ο φυσικός του χώρος, ότι ξαναγίνεται παιδί και ξανακαλύπτει τον εαυτό του. Όσο γι' αυτό το περιβόητο ταλέντο στο οποίο αναφερόμαστε συχνά, δεν είναι τίποτε άλλο απ' ό,τι πίστη, πείσμα και ιδρώτας. Αυτές είναι οι πραγματικές προϋποθέσεις».

Φυσικά καμία προσπάθεια δεν επιβιώνει και δεν αναπτύσσεται όταν δεν έχει το κατάλληλο περιβάλλον. Κι όσο γι' αυτό, στην Πάτρα κάτι φαίνεται να αλλάζει προς το καλύτερο. «Είναι πολύ καλή η δουλειά που γίνεται τον τελευταίο καιρό στο ΔΗΠΕΘΕ. Είναι ενδεικτική η επιτυχία που είχαν παραστάσεις όπως οι «Ρομαντικοί» και φαίνεται πως υπάρχει πια ένας αναβρασμός με σημαντικούς σκηνοθέτες και ηθοποιούς που έρχονται στην Πάτρα... Δεν είναι απαραίτητα μειονέκτημα το γεγονός ότι στην Πάτρα δεν μπορούμε να βλέπουμε τις δεκάδες παραστάσεις που γίνονται στην Αθήνα. Ακόμα κι αυτές οι 7 – 10 παραστάσεις που βλέπουμε στην Πάτρα, μπορούν να αποτελέσουν ένα πολύ καλό υλικό».

Η περυσινή πρώτη χρονιά του εργαστηρίου ήταν αρκούτως ενθαρρυντική για να πει-

στούν στο «Λιθογραφείο» να συνεχίσουν την προσπάθεια. Παρουσιάστηκαν αρκετά άτομα με όρεξη και θέληση για δουλειά κι ανάμεσά τους παιδιά με αυθεντική τάση προς το θέατρο. Από τα μαθήματα που έγιναν προέκυψε και μια πειραματική παράσταση που επαναλήφθηκε τέσσερις φορές στο χώρο του «Λιθογραφείου» και στο «Steps» της Γεροκωστοπούλου.

Η παράσταση είχε τίτλο «Μετά» και θέμα την ποίηση. Ξεκίνησε σαν μια άσκηση των παιδιών που είχαν αναλάβει να διαλέξουν αγαπημένα τους ποιήματα και να τα παρουσιάσουν. Το αποτέλεσμα είχε αρκετό ενδιαφέρον και οδήγησε σε μια επιτυχημένη παράσταση. «Ήταν πολύ συγκινητικό να βλέπεις νέους ανθρώπους που ανέβαιναν πρώτη φορά στη σκηνή να διαβάζουν Παβέλα ή Μαγιακόφσκι και ο κόσμος να τους καταχειροκροτεί», θυμάται τώρα ο Χρήστος Στρέπκος που δύσκολα κρύβει ότι έχει αρκετά όνειρα για το «Βιομηχανικό εργαστήριο».

«Έχουμε την ελπίδα ότι η προσπάθειά μας θα βρει συνεχιστές. Εκ του αποτελέσματος θα κριθούμε περισσότερο, κάτι που ισχύει και για ο,τιδήποτε άλλο κάνουμε στο «Λιθογραφείο». Έτσι κι αλλιώς το θέατρο είναι μία καθαρά θνησιγενής τέχνη. Πεθαίνει αμέσως μετά το τέλος της κάθε παράστασης και απαιτεί συνεχή αγώνα...».

Καλοκαιρινές αναμνήσεις

Στιγμές που μας έμειναν από την πιο ταξιδάρικη εποχή

«Νύχτες Πολιτισμού» στο Ρίο

Από τώρα θεσμός;

Δεν είναι λίγες οι φορές που αποκαλούμε θεσμό ένα γεγονός που απλώς έχει επαναληφθεί δύο ή τρεις φορές, άσχετα με το αν έχει γνωρίσει την καταξίωση ή αν έχει κερδίσει τη γενικότερη αναγνώριση.

Με το Δήμο του Ρίου δε συμβαίνει πάντως το ίδιο. Ο κύκλος εκδηλώσεων «Νύχτες πολιτισμού» που διοργανώνει τα τελευταία τρία χρόνια είναι πλέον θεσμός, έστω κι αν δεν έχει πίσω του πολλά χρόνια παράδοσης. Έχει, όμως, καταφέρει κάτι άλλο εξίσου σημαντικό. Να κερδίσει το σεβασμό, να μένει πιστό σε αυτά που εξαγγέλει και να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του κοινού και των διοργανωτών.

Ας μην ξεχνάμε, άλλωστε, ότι μιλάμε για έναν καινούριο καποδιστριακό δήμο που χωρίς να έχει πίσω του ιδιαίτερη εμπειρία

(και πολύ περισσότερο κονδύλια προς διάθεση) επιλέγει συνειδητά να δώσει έμφαση στις πολιτιστικές δράσεις.

Οργάνωσε έτσι και φέτος τις «Νύχτες πολιτισμού», έχοντας πλήρη γνώση των υπόλοιπων προβλημάτων που διαθέτει. Γι' αυτό και υλοποίησε ένα πρόγραμμα που δε στόχευε στην εντυπωσιασμό που θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν οι πολλές σε ποσότητα εκδηλώσεις, αλλά προτιμούσε καθ' αρχήν την ποιότητα κάθε μιας από αυτές.

Γι' αυτό και παρά το γεγονός ότι η κεντρική εκδήλωση του προγράμματος ήταν η συναυλία της Δήμητρας Γαλάνη και της Τάνιας Τσανακλίδου στο Κάστρο του Ρίου, γιορτάζοντας παράλληλα και την Αυγουσιτιάτικη Πανσέληνο, κατάφερε να κάνει την έκπληξη με την εμφάνιση του Λουδοβίκου των Ανωγείων.

Εγκαινιάζοντας ουσιαστικά ένα χώρο άγνωστο όσο και γοητευτικό, το αίθριο στο εκκλησάκι της Αγίας Μαρίας, στα Σελλά κάλεσε το Λουδοβίκο, τη Λιζέτα Καλημέρη και την παρέα τους και δημιούργησε το αδιαχώρητο αλλά και μια αξέχαστη βραδιά σε όσους βρέθηκαν εκεί. Κερδίσαμε έτσι μέσα σε μια βραδιά ένα χώρο που θα είναι έγκλημα αν στο εξής παραμεινθεί.

Λίγες μέρες αργότερα ο Δήμος φρόντισε και φέτος τους μικρούς του φίλους, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην «Πολιτεία των παιδιών». Τα εκατοντάδες παιδιά που βρέθηκαν στο Κάστρο του Ρίου ζούσαν σαν σε παραμύθι. Είχαν μια ολόκληρη πόλη στη διάθεσή τους για να παίξουν, να παρακολουθήσουν θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, να μάθουν καινούρια πράγματα, ακόμα και να νιώσουν υπεύθυνα αφού

έμειναν εκεί χωρίς τους γονείς τους κι έπρεπε να έχουν υποχρεώσεις όσο και δικαιώματα.

Οι «Νύχτες πολιτισμού» ολοκληρώθηκαν με το διήμερο αφιέρωμα στο Μάνο Κατράκη, που ξεκίνησε την ίδια μέρα που στην Αθήνα γινόταν το μνημόσυνο για τα 15 χρόνια από το θάνατο του αξέχαστου ηθοποιού. Έκθεση φωτογραφίας, δύο κινηματογραφικές προβολές αλλά και ομιλία από το σπουδαίο σκηνοθέτη και ανηψιό του Κατράκη Στάθη Λιβαθνό, έδωσαν τον καθιερωμένο κινηματογραφικό τόνο και ολοκλήρωσαν με του καλύτερο δυνατό τρόπο τις «Νύχτες πολιτισμού». Και του χρόνου...

Ανδρέας Τσιλίρας

Διεθνής Συνάντηση Πολυφωνικού Τραγουδιού

Περί ανέμων και υδάτων...

Περί ανέμων. Εκείνων που φυσούν στο Ηπειρώτικο τοπίο, κάνουν τα πλατανόφυλλα να θροΐζουν μουσικά και ηρεμιστικά, σου στεγνώνουν τον ιδρώτα καθώς οδοιπορείς στη γαλήνη μιας ρεματιάς, κάνουν τα πουρνάρια να παίρνουν περίεργα σχήματα κύπτοντας προς την φορά του ανέμου και δημιουργούν τη δική τους αρχιτεκτονική στις γυμνές κορφές.

Και περί υδάτων. Των υδάτων των πηγών του Καλαμά στη Λαγκάβιτσα, των υδάτων του Βοϊδομάτη και του Αώου, των υδάτων στο φαράγγι του Δολού και στις βρύσες του Δελβινακίου. Των υδάτων χάρις στα οποία μας παραδόθηκε η γοητεία των πέτρινων μονότοξων γεφυριών. Των υδάτων που συμβάλλουν με τον τρόπο τους στην αρχιτεκτονική του αγέρα στις κορφές.

Και εντελώς παρεμπιπτόντως περί θεσμών. Που γεννιούνται από το –σχεδόν– μηδέν. Χάρης στην πίστη και το κέφι. Και προ πάντων το όραμα.

Η ιστορία ξεκινά σαν παραμύθι. Εν αρχή ήσαν δύο «τρελοί». Ο Αντώνης Έξαρχος και ο Αλέξανδρος Λαμπρίδης. Οι οποίοι πίστεψαν ότι μπορούν να κάνουν μια μεγάλη συνάντηση λαϊκής πολυφωνίας, στον τόπο που η πολυφωνία γεννήθηκε. Στη συνέχεια βρέθηκαν δύο Δήμαρχοι. Ο δήμαρχος Δελβινακίου Θανάσης Μποζιά-

ρης και ο δήμαρχος Φιλιατών Γιώργος Κολιούσης. Οι οποίοι, «σαν έτοιμοι από καιρό» που θα 'λεγε κι ο ποιητής, πείσθηκαν ή αφέθηκαν να πεισθούν. Μαζί τους ο δήμαρχος Άνω Καλαμά κ. Σταύρος Βιρβίλης που έκανε μια σημαντική κίνηση. Μάζεψε όσους απέμειναν από το παλιό πολυφωνικό σχήμα του χωριού, πρόσθεσε τον εαυτό του και κάποιους καινούριους και προσπάθησε να το κάνει να ξανατραγουδήσει. Και πέτυχε.

Έτσι ξεκίνησε η περιπέτεια. Καλοκαίρι του 1999 και στο Δελβινάκι ξεκινά η 1η Διεθνής Συνάντηση Πολυφωνικού Τραγουδιού. Ένα συνέδριο για το πολυφωνικό με μουσικολόγους από τις δύο πλευρές των συνόρων, συναυλίες με πολυφωνικά τραγούδια στα χωριά, με σχήματα ελληνόφωνα, αλβανόφωνα και βλαχοφωνα. Μια συνάντηση που θα γεννήσει μια 2η το καλοκαίρι του 2000, με τη συμμετοχή του σχήματος «Argalio» από την Grecia Salentina, τα ελληνόφωνα χωριά της Κάτω Ιταλίας, και μια 3η το καλοκαίρι τού 2001, με συμμετοχή του σχήματος «Moba», από το Βελιγράδι.

Κι αν υπάρχει μια εμμονή του γράφοντος για το θέμα, είναι γιατί μας δείχνει το δρόμο με τον οποίο μια τρέλ-

λα γίνεται «θεσμός». Χωρίς παχιές εξαγγελίες, μεγάλα λόγια, πομπώδεις τίτλους, ακριβοπληρωμένους και ακριβοθώρητους καλλιτεχνικούς διευθυντές, γιγά-

ντιους προϋπολογισμούς, πλουμιστές εκδόσεις και υπουργικά θυρανοίξια. Με έναν απλό τρόπο. Πείθοντας τους «αυτόχθονες ιθαγενείς» ότι αυτό το πράγμα τους αφορά. Κάνοντάς τους να συν-μετέχουν. Κάνοντάς τους, όχι μόνον κοινωνούς, αλλά και πρωταγωνιστές τούτης της ιστορίας. Στέλνοντας το θεσμό στο σπίτι τους κι όχι περιμένοντας αυτούς να διαβούν το κατώφλι του θεάτρου ή του Ρωμαϊκού (σου) Ωδείου. Κάνοντας πράγματα έξω από τα μεγάλα αστικά κέντρα.

Με αποκορύφωμα και συγκινητική ταυτόχρονα στιγμή στον Τσαμαντά Θεσπρωτίας, όταν -στο τέλος της «επίσημης» συναυλίας- σηκώθηκε ο Αλεξ. Λαμπρίδης, μίλησε για μια προσπάθεια που έγινε λίγο καιρό πριν να γίνει ένα σχήμα στον Τσαμαντά και, διαβάζοντας κάποια ονόματα, κάλεσε όσους θέλουν να σηκωθούν και να πουν ένα τραγούδι. Όταν μετά από κάποιες στιγμές αμηχανίας, σηκώθηκε ένας γέροντας και είπε, «άντε ρε, παμείτε» και πέντε ηλικιωμένοι και μια κυρία ανέβηκαν και είπαν δυο τραγούδια, μ' όλα τα λάθη και το -εμφανώς- απροετοίμαστο, όλοι καταλάβαμε ότι η τρέλλα έγινε «θεσμός».

Και δεν είναι μόνο αυτό. Είναι οι τόποι και οι τρόποι που επιλέγονται για τις εκδηλώσεις. Τα ερείπια της Παλιάς Σαγιάδας, η Ιερά Μονή Γηρομερίου την ώρα του εσπερινού με πολυφωνικά για την Παναγία, το

Θεατρικό Σχήμα Πάτρας

Με πλήρη ειλικρίνεια

Το πρώτο πράγμα που ένιωθε όποιος παρακολούθησε από κοντά τις πρόβες, τη γενικότερη προετοιμασία και τελικά την παράσταση «Περσέας» του Θεα-

ρχαίο θέατρο της Γιτάνης με προγραμματισμένη συναυλία κάτω απ' το φως του Αυγουστιάτικου ολόγειμου φεγγαριού, το μοναστήρι της Μίχλας, οι πετρόκτιστες πλατείες των Ηπειρώτικων χωριών, αλλά και η εκδήλωση - μνημόσυνο με αφιέρωμα στα μοιρολόγια, στο πυρόπληκτο χωριό της Αγίας Μαρίας - την περιοχή που καιγόταν επί 5 μέρες το περσινό καλοκαίρι - με κοινό τραπέζι για όλους -χωριανούς, επισκέπτες και τραγουδιστές- στην πλατεία του χωριού, με γιουβέτσι, τραγούδι και τσίπουρο, κάτω από ένα αιωνόβιο πλατάνι και το ισοκράτημα εκατοντάδων τζιτζικιών.

Γιατί γράφονται όλα τούτα; Γι' αντίβαρο ίσως σε άλλους «θεσμούς» που λειτουργούν έξω και πέρα απ' αυτούς στους οποίους -υποτίθεται πως- απευθύνονται.

«Προς γνώσιν», κατά που θα 'λεγαν οι παλιοί των «εχόντων ώτα ακούειν».

Για την ελπίδα μήπως μπορέσουν και κάποια άλλα πράγματα να λειτουργήσουν με τούτη ή κάποια παραπλήσια συνταγή.

Για την βεβαιότητα του ότι, αν έχεις κέφι και όραμα, κάπου οδηγήσεις.

Αλέξης Γκλαβάς

τρικού Σχήματος Πάτρας στις 10 Σεπτεμβρίου στο Ρωμαϊκό Ωδείο ήταν η πλήρης ειλικρίνεια των προθέσεων και η συναίσθηση του πώς και του γιατί δημιουργήθηκε αυτή η παράσταση.

Από την αρχική διασκευή του μύθου του Περσέα από τον Χρήστο Γιαννόπουλο, μέχρι την τελική μορφή που πήρε ως παράσταση σκηνοθετημένη από τον Γιάννη Γεωργακάκη, η παράσταση καθρέφτιζε απόλυτα τους γενικότερους στόχους του Θεατρικού Σχήματος Πάτρας. Κι αυτοί δεν είναι άλλοι από την ανάγκη δημιουργικής έκφρασης μιας παρέας, καθώς και από τη σταδιακή διαμόρφωση ενός νέου «παιδευμένου» κοινού που θα έχει ζήσει ως ερασπέχνης καλλιτέχνης τη θεατρική διαδικασία και θα μπορεί να βλέπει με άλλο μάτι παραστάσεις και δρώμενα.

Στην τρίτη τους φετινή προσπάθεια, τα μέλη της ομάδας έβαλαν τους ψηλότερους δυνατούς στόχους. Έκα-

ναν για τα δεδομένα τους ερασπεχνικού θεάτρου μια... υπερπαραγωγή, με οκταμελή ορχήστρα, σκηνικά και κοστούμια κυριολεκτικά χειροποίητα από τα μέλη της ομάδας, και με θίασο δεκάδων ατόμων να τραγουδά, να χορεύει και να μην ενδιαφέρεται ούτε στο ελάχιστο για τη διαφορά που έχει ένας πρωταγωνιστικός ρόλος από τους υπόλοιπους.

Είχαν, όμως, όπως είπαμε και στην αρχή πλήρη συναίσθηση του γεγονότος που παρουσιάζουν, γι' αυτό και πρέπει να κριθούν ανάλογα. Δε θα σταθούμε στο αυστηρά υποκριτικό αποτέλεσμα, αν και ακόμα κι εκεί μπορούσες εύκολα να ανακαλύψεις μικρά διαμάντια που θα ήταν κρίμα να μην ασχοληθούν πιο «σοβαρά» με το θέατρο. Ούτε θα σταθούμε σε μερικές μικρές υπερβολές, από τις οποίες έτσι κι αλλιώς

δεν ξεφεύγουν συχνά ούτε οι επαγγελματικοί θίασοι.

Θα μείνουμε, όμως, στην εμφανή διάθεση των μελών της ομάδας να ευχαριστηθούν την παράσταση και να ευχαριστήσουν και το κοινό (χωρίς να χάνουν το σεβασμό τους προς το χώρο). Και βέβαια θα μείνουμε στο έντονο χειροκρότημα από ένα κατάμεστο Ρωμαϊκό Ωδείο που έδειξε ότι ο κόσμος έχει ανάγκη να βλέπει και πράγματα περισσότερο δικά του.

Η επόμενη κίνηση του Θεατρικού Σχήματος Πάτρας (που έπαψε πια να είναι απλώς μια παρέα παλιών καρναβαλιστών) πρέπει μάλλον να είναι η οργάνωσή του σε πιο στέρεες βάσεις, ώστε να υλοποιεί πιο εύκολα τις ιδέες που σίγουρα υπάρχουν και να μπορεί να συνεργάζεται αποτελεσματικά με συναφείς χώρους.

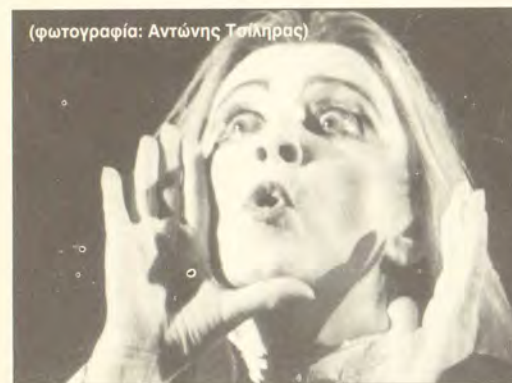
Θέατρο «ΑΤΤΙΣ»

Αλλα Ντεμίντοβα στο έργο «Αμλετ, μια μαθητεία», (φωτ.) όσο και ο «Ηρακλής Μαινόμενος» βρήκαν το δικό τους κοινό στην Πάτρα και μύησαν αρκετούς σε μια διαφορετική θεατρική οπτική, που ακόμα και σαν απλή εμπειρία να λογιστεί, είναι εξόχως σημαντική.

Όμως η πραγματική αξία του αφιερώματος είναι κάτι που δεν έχουμε συνηθίσει στην Πάτρα και αφορά τα δύο σεμινάρια που έκαναν σε νέους ηθοποιούς ο Τερζόπουλος και η Ντεμίντοβα. Μια παρέα νέων ανθρώπων είχε την εμπειρία να συνομιλήσει και να συνεργαστεί με δύο κορυφαίες θεατρικές μορφές, κερδίζοντας εμπειρίες αναμφισβήτητης αξίας.

Όμως επειδή οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες χρειάζονται πριν απ' όλα συνέχεια προκειμένου να δείξουν τις αληθινές τους δυνατότητες, επιβάλλεται η συνεργασία του Δήμου με το «Αττις» να συνεχιστεί. Σεμινάρια, προσκεκλημένοι ομιλητές, εκπαιδευτικές παραστάσεις είναι δραστηριότητες που μπορούν να καθιερωθούν τους καλοκαιρινούς μήνες και να βγάλουν μετά από πολλά χρόνια το Διεθνές Φεστιβάλ πραγματικά έξω από τα όρια της πόλης.

Ας μην ξεχνάμε ότι μια συνεργασία με το Θόδωρο Τερζόπουλο είχε ξεκινήσει και παλιότερα, όμως τελικά δεν ευοδώθηκε, έστω κι αν είχε πίσω της μια πολύ σοβαρή πρόταση. Δεν είναι ανάγκη να επαναλάβουμε το ίδιο λάθος...

Μην ξαναχάσουμε την ευκαιρία...

Είχαμε ένα λόγο παραπάνω εδώ στο «δόντι» να χαιρόμαστε για το πόσο καλά πήγε το αφιέρωμα στο Θόδωρο Τερζόπουλο και το θέατρο «Αττις» που διοργάνωσε ο Δήμος στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ. Είχαμε παντοιοτρόπως στοιχηματίσει για την επιτυχία και την αξία αυτού του αφιερώματος και μάλλον το κερδίσαμε το στοιχήμα.

Ο Θόδωρος Τερζόπουλος με τους συντελεστές του θεάτρου «Αττις» στρατοπέδευσαν στην Πάτρα για κάτι λιγότερο από μια εβδομάδα και δικαίωσαν όσους πίστεψαν από την αρχή στην αξία του εγχειρήματος.

Εντάξει, για τις δύο παραστάσεις είχαμε και από την Αθήνα ακούσει τα καλύτερα λόγια. Τόσο το σόλο της

Α. ΤΣ.

Σινεμά στα χρόνια της Κατοχής

Οι κινηματογράφοι στην Πάτρα υπό το βλέμμα των κατακτητών

Του Γιάννη Μουγγολιά

Από την πρώτη μέρα του πολέμου οι κινηματογράφοι στην Πάτρα έχουν διακόψει τις εργασίες τους. Δεν πραγματοποιούνται κινηματογραφικές προβολές, ενώ στις ήδη υπάρχουσες αίθουσες γίνονται τακτικά ομιλίες με εθνικό περιεχόμενο ή έχουν εγκατασταθεί θίασοι της Ε.Ο.Ν.

Στις 27 Απριλίου 1941 η γερμανική στρατιά μπαίνει στην Αθήνα και η τριπλή ξενική κατοχή αρχίζει με τις γνωστές οδυνηρές συνέπειες για τη χώρα μας. Οι εφημερίδες, απόλυτα ελεγχόμενες, θα γράψουν ότι με την είσοδο των Γερμανών η χώρα ανακτά τον κανονικό ρυθμό της!

Ύστερα από τρεις μέρες οι αρχές κατοχής της Πάτρας ανακοινώνουν ότι η λειτουργία των κέντρων διασκέδασης απαγορεύεται. Για τα θέατρα όμως και τους κινηματογράφους αποφασίστηκε να λειτουργούν μόνο μέχρι της 10ης νυχτερινής.

Την ίδια μέρα έφθασε στην Πάτρα ο οριστικός στρατιωτικός διοικητής Βέρνικερ. Με κάθε τρόπο καταβάλλεται προσπάθεια να πεισθούν οι Πατρινοί ότι οι Γερμανοί δεν ήλθαν ως εχθροί.

Χαρακτηριστικό το δημοσίευμα στον τοπικό Τύπο σχετικά με τη λειτουργία των κινηματογράφων:

«Κατόπιν της επανόδου της πόλεως εις τον ομαλόν

ρυθμόν, επρόκειτο να επαναληφθή και η λειτουργία των κινηματογράφων. Δεν κατέστη όμως τούτο εφικτόν, ένεκα της ελλείψεως συγκοινωνίας μετά της πρωτεύουσας και κατά συνέπειαν, της μεταφοράς εκείθεν ταινιών».

Στα μέσα του Μαΐου, με απόφαση της ανώτατης γερμανικής διοίκησης, απαγορεύεται η προβολή ταινιών αγγλικής και αμερικανικής παραγωγής, ενώ η προβολή γαλλικής ή άλλης παραγωγής θα επιτρέπεται μόνον εφόσον είναι εφοδιασμένες με την απαιτούμενη άδεια της συσταθείσης ειδικής επιτροπής ελέγχου, που εδρεύει στην Αθήνα. Είναι εμφανές ότι πρόκειται για την επιτροπή λογοκρισίας.

Οι κατακτητές βιάζονται να ανοίξουν οι κινηματογράφοι τουλάχιστον, για να φανεί ότι η πόλη ξαναβρήκε τον κανονικό ρυθμό της. Συγχρόνως παρατείνουν την κυκλοφορία το βράδυ ως τις 11 αντί τις 10 και το πρωί από 4 αντί 5.

Πέρασαν περίπου τρεις μήνες και χωρίς άλλη ειδοποίηση, βρίσκουμε να λειτουργεί κινηματογράφος στην πόλη, η οποία τώρα είναι υπό την ιταλική ζώνη κατοχής.

Στις 21 Αυγούστου 1941 ο κινηματογράφος ΠΑΝΘΕΟΝ, επισκευασμένος και «θεραπευμένος» από το θλιβερό τραυματισμό του στην πρώτη μέρα του πολέμου, θα λειτουργήσει στην ενάερη τάρατσα του. Μεγάλη εκδηλώνεται η χαρά των κινηματογραφοφίλων της Πάτρας, αφού έχουν να παρακολουθήσουν κινηματογραφική ταινία από τις 27 Οκτωβρίου 1940.

Οι πρώτες ταινίες που προβάλλει τότε το ΠΑΝΘΕΟΝ είναι:

Η πνευματώδης κωμωδία του Γάλλου δραματικού συγγραφέα Λουί Βερνέιγ «Το κάθισμα 47» με τη Φρανσουάζ Ροζέ.

– Το δραματικό και μουσικό έργο «Μπατερφλάι» γερμανικής παραγωγής με τη Μαρία Τσεμποτάρι.

– Η «Μονομαχία» από το έργο του Αλέξη Πούσκιν με τις Μιρέιγ Μπαλέν και Ζινέτ Λεκλέρ και τον Ραϊμόν Ρουλό, ταινία γαλλική.

– Το θρυλικό «Πόλεμος Δυτικού Μετώπου» με ολοζώντανες τις σκηνές του μεγάλου πολέμου (αερομαχίες, συγκρούσεις μηχανοκινήτων, Δουνγκέρκη, είσοδος στο Παρίσι κ.λπ.).

Απ' όλες τις προβολές δεν έλειπαν τα γερμανικά επίκαιρα με τις νίκες της Βέρμαχτ σε όλα τα μέτωπα του πολέμου.

Από τις αρχές Σεπτεμβρίου το INTEAL ανακοινώνει ότι θα επαναλειτουργήσει προσεχώς. Στις 4 Σεπτεμβρίου προβάλλει τη γερμανικής παραγωγής ταινία «Ινκόγκνιτο» με το Γουσταύο Φραίλιχ.

Κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου 1941 – 1942 οι δύο κινηματογράφοι INTEAL και ΠΑΝΘΕΟΝ θα δώσουν κάποιες χαρές στους σινεφίλ της πόλης.

Ξεχωρίζουμε:

– Την αξέχαστη πρωταγωνίστρια της «Κάρμεν» Ιμπέριο Αρτζεντίνα στο

«Νομπλέτσα Μπαντούρα» ταινία ισπανική, στο ΠΑΝΘΕΟΝ.

– Την «περιπόθητη γνήσια εκπρόσωπο του ωραίου φύλου» τη Βίβιαν Ρομάνς ως χανούβισσα στη «Λευκή Σκλάββα» στο INTEAL.

– Την Ολίβια ντε Χάβιλαντ στο «Τρελοκόριτσο» που ενθουσίασε το κοινό στο INTEAL.

– Την υπέροχη Ντιάνα Ντάρμπιν στην ταινία «Εκατό άνδρες και ένα κορίτσι» στο INTEAL.

– Την περιπετειώδη «Νέμεσις» με τον Σπένσερ Τρέισι, στο ΠΑΝΘΕΟΝ.

Τη γλυκύτατη Μάρθα Έγκερθ στη γερμανική ταινία «Η ξανθή Κάρμεν» στο INTEAL.

Όλη την περίοδο της Κατοχής, οι ανακοινώσεις των κινηματογράφων για τις προβάλλόμενες ταινίες είναι απλές, λιτές και χωρίς φωτογραφίες. Ακολουθούν τη γενική λιτότητα της ζωής. Χάθηκαν οι ωραίες προπολεμικές εποχές.

Μαρίκα Ρεκ, Πάουλα Βεσέλι

Πολλές φορές επίσης κρατούνται οι κινηματογραφικές αίθουσες για να παρακολουθήσουν τις προβολές οι άνδρες του κατοχικού στρατού. Ενδεικτική η σχετική ανακοίνωση:

«Μόνο μία παράσταση 7-9 για τους πολίτες. Κλεισμένη μετά η αίθουσα για τους στρατιωτικούς».

Τις Κυριακές οι προβολές άρχιζαν νωρίς το μεσημέρι λόγω της περιορισμένης βραδινής κυκλοφορίας. Στη θερινή περίοδο του 1942, όπως και εκείνη του 1943, θα λειτουργήσουν θερινοί κινηματογράφοι, παρά την απροθυμία θεατών να προσέλθουν. Σχεδόν επιστρατεύονται η ΑΛΑΜΠΡΑ και το ΖΕΝΙΘ των Υψηλών Αλωνίων και κάπου - κάπου η τάρτσα του ΠΑΝΘΕΟΝ.

Υπήρξαν μεγάλα χρονικά διαστήματα, στα οποία δεν ήταν δυνατό να προβληθούν ταινίες στην πόλη, όταν η κατάσταση ήταν εκρηκτική και οι πολίτες είχαν έντονο πρόβλημα επιβίωσης. Αλλά και τότε μερικές

ταινίες σημάδεψαν την εποχή:

- Στο «ΖΕΝΙΘ» η ταινία γερμανικής παραγωγής «Μάνεξ» με θεαματικές σκηνές ιπποδρομίου

- Στην ΑΛΑΜΠΡΑ η γερμανική ταινία «Για μια ολόκληρη ζωή» με την Πάουλα Βέσελι.

Το 1943, επικρατούν δύσκολες μέρες. Όλο το χειμώνα και μέχρι τα μέσα του Μαΐου οι Πατρινοί έχουν στη διάθεσή τους πάλι τους δύο χειμερινούς κινηματογράφους ΙΝΤΕΑΛ και ΠΑΝΘΕΟΝ και βέβαια, όταν η κατάσταση μέσα στην πόλη το επιτρέπει. Από τα προγράμματα αυτών θα επιλέξουν το έργο που θα παρακολουθήσουν.

Μεταξύ των ταινιών που προβλήθηκαν, κυριαρχούν πάντα ταινίες γερμανικής και ιταλικής παραγωγής και ελάχιστες γαλλικής. Παραδόξως βρίσκουμε και αρκετές κλασικές αμερικανικές, βέβαια της προπολεμικής εποχής.

ΣΤΟ ΙΝΤΕΑΛ

Το «Φεγγοβόλημα», αμερικανική με την Τζόαν Κράουφορντ.

«Ανέλι», γερμανική, με τη Λουίζε Ούλριχ και το Βέρνερ Κράους.

«Ο Πειρασμός», το εξαιρετικό φιλμ της νεότατης γερμανικής υπερπαραγωγής, με τη Ζίτα Ζελέτσκι και τον Τέοντορ Κις.

«Το Σεράγεβο», γαλλική με τον Έριχ Φον Στροχάιμ και τη Ντίτα Πάρλο.

ΣΤΟ ΠΑΝΘΕΟΝ

«Η φωνή του αίματος», αμερικανική ταινία του 1939 με τους Ουάλας Μπίρι και Τομ Μπράουν.

«Η κόρη του πράσινου κουσάρου», ιταλική με την Ντόρις Ντουράντε και το Φόσκο Τζακέτι.

«Η πολιορκία του Αλκατράζ», ιταλική με έντονη προπαγανδιστική θεματολογία και φασιστικό περιεχόμενο.

«Φταίει η γυναίκα μου», γερμανική με τους Ίντα Βουστ και Χανς Ρίμαν.

«Κοίταξέ με στα μάτια», γερμανική με τη Λίτσι Βάλντιμλερ και τον Μπεντζαμίν Τζίλι.

Από το Μάιο αρχίζουν οι προβολές στους δύο θερινούς κινηματογράφους ΑΛΑΜΠΡΑ και ΖΕΝΙΘ. Όλο το καλοκαίρι, όπως και εκείνο του 1942, θα προσφέρουν στους κατοίκους της πόλης κάποιες κινηματογραφικές χαρές, όμως το κλίμα στην πόλη έχει γίνει βαρύ και καταθλιπτικό.

Ένα ευχάριστο μήνυμα θα αποτελέσει για τους σινεφίλ στις 25 Οκτωβρίου το 1943, μέσα στη βαριά ατμόσφαιρα της κατοχής, η γέννηση ενός νέου χειμερινού κινηματογράφου με την επωνυμία ΑΣΤΥ.

Πρόκειται για το γνωστό κινηματογράφο στην Πλατεία Όλγας που δημιουργήθηκε εκεί που ως τη στιγμή αυτή βρισκόταν το γνωστό ΠΟΛΥΘΕΑΜΑ. Πρόκειται για το γνωστό κινηματογράφο ΑΣΤΥ που πριν λίγα χρόνια κατεδαφίστηκε δίνοντας τη θέση του στο πολυκατάστημα «Βαρνακιώτης».

Η εναρκτήρια παράσταση στις 25 Οκτωβρίου του 1943, περιελάμβανε την προβολή γερμανικής ταινίας, του υπέροχου φιλμ «Ερωτική θυσία» στην οποία πρωταγωνιστούσε ο μεγάλος Γερμανός Πολ Γιαβόρ. Η ταινία είχε προηγουμένως σημειώσει ρεκόρ εισπράξεων στην Αθήνα.

Η είσοδος του 1944 βρίσκει τη χώρα στον τελευταίο χρόνο της ξενικής κατοχής. Στην πόλη της Πάτρας, μια «κρυφοεπαναστατημένη» πόλη, συναντώνται τρεις κινηματογράφοι, αφού στο ΙΝΤΕΑΛ και στο ΠΑΝΘΕΟΝ έχει προστεθεί και το ΑΣΤΥ. Οι προβολές γίνονται με μεγάλη δυσκολία και η προσέλευση των θεατών είναι πενιχρή.

Παρόλα αυτά προβλήθηκαν και τότε κάποιες αξιόλογες ταινίες όπως:

ΣΤΟ ΑΣΤΥ

«Τα Βιεννέζικα Παραμύθια», με τη Μάγδα Σνάνιντερ, το Λέο Σλέζακ και τον Γκέοργκ Αλεξάντερ, γερμανική.

«Μία νύχτα του Μάη», γερμανική, με τη Μαρίκα Ρεκ.

ΣΤΟ ΙΝΤΕΑΛ

«Οι έρωτες του μουσουργού Μότσαρτ», με την αγαπημένη των Πατρινών Ντανιέλ Νταριέ.

«Το Λυκόφως της Δόξης», γερμανική με τον Έμιλ Γιάνινγκς, αναφερόμενη στη ζωή και το έργο του μεγάλου ζωγράφου Ρέμπραντ.

«Τα λύτρα της ευτυχίας», γερμανική με τη μεγάλη γόησσα της οθόνης Ζάρα Λεάντερ.

ΣΤΟ ΠΑΝΘΕΟΝ

«Επί τα ίχνη της σπείρας», γερμανική με τον Ιβάν Πέτροβιτς και την Καμίλε Χορν.

«Όνειρα και πόθοι», γερμανική με το Βίλι Φριτς.

«Νεανικές αμαρτίες», γαλλική με το Χάρι Μπορτ και τη Λίζα Ντε Λα Μαρ.

Κάπου στα μέσα του Μάη, οι κινηματογράφοι στην πόλη θα διακόψουν τις προβολές τους. Η κατάσταση στην Πάτρα γίνεται όλο και πιο εκρηκτική και οι συγκεντρώσεις περισσότερων από δύο ατόμων απαγορεύονται. Το καλοκαίρι του 1944 είναι ένα πολύ θερμό καλοκαίρι στην Πάτρα. Οι τίτλοι των πατράϊκών εφημερίδων είναι συγκλονιστικοί και όλα μαρτυρούν μια ιστορική καμπή για την ανθρωπότητα. Η λευτεριά πλησιάζει...

Μάρθα Έγκερθ

Βίλι Φρίτς, Ζάρα Λεάντερ

Άποψη εγκατάστασης του Dan Flavin, Μουσείο Guggenheim, Νέα Υόρκη, 1992.

Το Σύγχρονο Μουσείο ανάγκη του πολιτισμού μας

Γράφει ο Ξενοφών Παπαευθυμίου

Στις μέρες μας, όλο και περισσότεροι κόσμος, έχοντας λύσει πολλά από τα βασικά βιοτικά του προβλήματα, και αποκτήσει πολιτιστική συνείδηση, προσεγγίζει τα μουσειακά ιδρύματα και τους χώρους που φιλοξενούν τα κατάλοιπα και τις νεώτερες εκφάνσεις του πολιτισμού μας.

Η ανάγκη εκσυγχρονισμού των υπαρχόντων και δημιουργίας νέων μουσείων είναι επιτακτική, καθώς πρέπει να καλυφθούν τομείς όπως αυτός της σύγχρονης τέχνης ή της βιομηχανικής αρχαιολογίας, οι οποίοι στην χώρα μας είναι παραμελημένοι.

Περιπτώσεις όπως αυτή του μουσείου της Ακρόπολης του οποίου η ανέγερση συναντά συνεχώς προβλήματα είναι ενδεικτική των ελλείψεων σε σύγχρονη μουσειακά ιδρύματα αυτού του είδους, ενώ πολλά αρχαιολογικά μουσεία σε όλη τη χώρα παρουσιάζουν προβλήματα και ελλείψεις σε υποδομές – μέσα φύλαξης, παρουσίαση των εκθεμάτων κ.λπ.

Η πολιτεία άλλοτε με την ανικανότητά της να δημιουργήσει σύγχρονη μουσειακή υποδομή και άλλοτε

με την αδιάφορη και αρνητική της στάση απέναντι στις ιδιωτικές προσπάθειες, στερεί από το μέσο Έλληνα χώρους που θα προβάλλουν τις πολιτιστικές αξίες και γίνεσθαι με άρτιο τρόπο, βοηθώντας στην επιμόρφωση και την καλλιέργειά του.

Κάθε σύγχρονο μουσείο –είτε φιλοξενεί αντικείμενα και δραστηριότητες του παρελθόντος είτε της σύγχρονης εποχής– πρέπει να εξυπηρετεί εκθεσιακές ανάγκες οι οποίες διαφέρουν από αυτές του παρελθόντος.

Οι φουτουριστές στις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα αποκαλούσαν τα μουσεία νεκροταφεία της τέχνης και διακήρυτταν μέσω των маниφέστων τους την καταστροφή τους. Για να μην καταλήγουν τα μουσεία «νεκροταφεία» της τέχνης, το πρώτο χαρακτηριστικό που

πρέπει να αποβάλλουν για να γίνουν ζωντανά κύτταρα της κοινωνίας, είναι το να κατανοούν χώροι φύλαξης και αποθήκευσης των αντικειμένων που φιλοξενούν.

Οφείλουν να είναι ανοιχτά και κυρίως φιλικά στο σύγχρονο επισκέπτη όλων των ηλικιών και αυτό γίνεται δυνατόν με τη σωστή οργάνωση, η οποία θα διευκολύνει την ευχάριστη και σωστή επικοινωνία του με τα αντικείμενα που εκτίθενται.

Ένας σύγχρονος μουσειακός χώρος, χωρίς να χάνει τον προορισμό της σωστής προστασίας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, πρέπει ταυτόχρονα να εκπληρώνει και το στόχο της μεταβίβασης του μηνύματος του «αντικειμένου» προς το θεατή, με άμεσο και σωστό τρόπο, χωρίς αλλοιώσεις και παραμορφώσεις.

Τα σύγχρονα μουσεία αναγκαστικά εξειδικεύονται, εκπροσωπώντας διάφορες δραστηριότητες της σύγχρονης ζωής, που έχουν σχέση εκτός από την τέχνη, με την επιστήμη, την ενημέρωση (τυπογραφία) την ιστορία, το περιβάλλον (οικολογία) και τα διάφορα επαγγέλματα. Στην εξυπηρέτηση των σύγχρονων αναγκών των μουσείων συμβάλλει μία σχετικά νέα επιστήμη η μουσειολογία, που ειδικεύεται στην οργάνωση και εξεύρεση μέσων για την ολοκλήρωση των στόχων τους, αναλαμβάνοντας να τα βγάλει από τα στενά πλαίσια του παρελθόντος, εξελίσσοντας τα πλέον σε χώρους μάθησης και ενημέρωσης του πολίτη.

Οι σύγχρονες βέβαια ανάγκες και οι αυξανόμενες απαιτήσεις ως προς την προσέγγιση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της καλλιτεχνικής δημιουργίας, οδήγησαν τα τελευταία χρόνια τη σύγχρονη μουσειολογία, άλλοτε στην επανάχρηση ξεχασμένων χώρων και τόπων και άλλοτε στην αποδέσμευση του μουσείου από τους τοίχους ενός κτιρίου, φέρνοντάς το πιο κοντά στον απλό πολίτη και εντάσσοντάς το στην καθημερινή ζωή και τις σύγχρονες δραστηριότητες.

Έχουμε έτσι τη δημιουργία μουσειακών πάρκων στα κέντρα των πόλεων και την αναβίωση – επαναδραστηριοποίηση νεκρωμένων χώρων, αναδεικνύοντας με τον καλύτερο τρόπο τα αρχιτεκτονικά και καλλιτεχνικά μνημεία, μέσα από την καθημερινότητα, βελτιώνοντας με αυτόν τον τρόπο την ποιότητα ζωής – από πολιτιστικής και περιβαλλοντικής άποψης – συνδυάζοντας με αρμονία τις σύγχρονες καθημερινές δραστηριότητες με τις παραδοσιακές.

Ο παρατηρητής και κυρίως οι νέοι και τα παιδιά, με αυτόν τον τρόπο γίνονται μέρος του ζωντανού μου-

σείου, λειτουργώντας όχι σαν ψυχροί θεατές αλλά σαν μέρη ενός γίνεσθαι, γεγονός που βοηθάει στη σωστή κατανόηση και την καλλιέργεια.

Έτσι ο πολίτης από την πιο μικρή ηλικία γίνεται κοινωνός των μηνυμάτων του πολιτισμού, περνώντας από την παρατήρηση στη συμμετοχή.

Με τη συμμετοχή το παιδί ανασυνθέτει τις διεργασίες δημιουργίας ενός έργου τέχνης ή μνημείου, καθώς επίσης την παραγωγή και κατασκευή ενός αγαθού όπως το κρασί, το κερί, το ύφασμα και το έπιπλο, αποκτώντας με αυτόν τον τρόπο τη σημαντική εμπειρία της δημιουργίας.

Το σύγχρονο μουσείο σαν τελικό προορισμό, πρέπει να έχει την πλήρη ένταξή του στην καθημερινή ζωή, με τρόπο ώστε να συνυπάρχει με τις δραστηριότητες του πολίτη, διαπαιδαγωγώντας τον και φέρνοντάς τον σε επαφή με παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του.

Προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να κινηθούν τα πράγματα και στην πόλη μας, που φιλοδοξεί να γίνει Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης το 2006,

όταν το ιστορικό κέντρο και τα διάφορα μνημειακά σημεία αναφοράς, θα αποτελέσουν ενιαία σύνολα αντιπροσωπευτικά της μακρόχρονης ιστορίας της Πάτρας, σε συνδυασμό με την ανέγερση του από χρόνια αναμενόμενου Αρχαιολογικού Μουσείου και την ίδρυση – οργάνωση Τεχνολογικού (Βιομηχανικής Κληρονομιάς) και την στήριξη των υπαρχόντων, όπως το Λαϊκής Τέχνης το Τύπου και της Ιστορικής Εθνολογικής Εταιρείας.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών πρέπει να δουλέψουμε υπεύθυνα και να αγωνιστούμε όλοι μαζί, από την τοπική αυτοδιοίκηση, τους τοπικούς πολιτικούς και οικονομικούς παράγοντες, μέχρι και τον τελευταίο πολίτη της Πάτρας.

Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης, Φρανκφούρτη.

«Αγία Λαύρα», 28 Μαΐου 1895, υδατογραφία του Ιωάννη Βαλαωρίτη.

προσεχώς... στην Πάτρα

Κινηματογραφική Λέσχη Πάτρας

Ανανεωμένη και με περισσότερες ταινίες σε σχέση με άλλα χρόνια, ξεκίνησε τη φετινή περίοδο η Κινηματογραφική Λέσχη Πάτρας. Με έδρα πάντα το κινηματοθέατρο «Πάνθεον – Lipton» η Λέσχη άνοιξε την αυλαία με τον «Πυρετό στο αίμα» του Ελία Καζάν. Στη συνέχεια του προγράμματος βρίσκουμε:

11/10 «Η σειρήνα του Μισσισιπί». Η πρώτη από τις δύο ταινίες του μικρού αφιερώματος στον Φρανσουά Τριφύ μας πηγαίνει στα 1969 και μας γνωρίζει σε νεαρή ηλικία δύο κορυφαίους ηθοποιούς, την Κατρίν Ντενέβ και τον Ζαν Πολ Μπελμοντό. Θρίλερ, αλλά και ρομαντισμός και μάλιστα σε... καινούρια κόπια.

18/10 «Η νύφη φορούσε μαύρα». Δύο χρόνια πριν τη «Σειρήνα του Μισσισιπί», ο Τριφύ γύριζε μια από τις πιο κλασικές του δημιουργίες με πρωταγωνίστρια μια επίσης κλασική μορφή του ευρωπαϊκού σινεμά, τη Ζαν Μορό. Κι εδώ έντονο το στοιχείο του θρίλερ, αλλά και προσδοκία του Τριφύ: «Να γυρίσει μια ερωτική ταινία χωρίς ούτε ένα φιλί».

25/10 «Μια πορνογραφική σχέση». Η έκπληξη του Γαλλικού σινεμά για το 2000. Μια ταινία του Φρεντερίκ Φοντέν με πρωταγωνιστές τη Ναταλί Μπεγ και το Σερζί Λοπέζ. Όλα ξεκινούν από μια αγγελία για μια καθαρά σωματική ερωτική σχέση, που καταλήγει όμως σε μια βαθιά ερωτική όσο και ανθρώπινη συνεύρεση.

1/11 «Νοσοκόμα Μπέτι». Η Λέσχη παρακολουθεί τα τελευταία χρόνια από πολύ κοντά το έργο του Αμερικανού σκηνοθέτη Νιλ Λα Μπιουτ. Σάτιρα στην νοοτροπία των ΗΠΑ, με πρωταγωνίστρια μια νοικοκυρά που παρασύρεται τόσο από τη σαπουνόπερα που παρακολουθεί φανατικά, ώστε να βρίσκεται ανάμεσα στην αλήθεια και το ψέμα. Πρωταγωνιστές η Ρενέ Ζελβέγκερ και ο Μόργκαν Φρίμαν.

8/11 «Ο δρόμος για το σπίτι». Ο Ζανγκ Γιμού συνεχίζει να συγκινεί και να γυρίζει ταινίες για τα κρίσιμα χρόνια της μορφωτικής επανάστασης στην πατρίδα του την Κίνα. Εδώ η ιστορία πλέκεται γύρω από μια ερωτική ιστορία με υπέροχο εικαστικό φόντο, αλλά και με ένα βραβείο (Αργυρή Άρκτος) στο Φεστιβάλ του Βερολίνου.

15/11 «Αυτόχειρες παρθένοι». Κόρη του Φράνσις Φορντ Κόπολα και σύζυγος του Σπάικ Τζόουνς (σκηνοθέτη της ταινίας «Στο μυαλό του Τζον Μάλκοβιτς») η Σοφία Κόπολα ήταν σχεδόν... ταμένη να γίνει σκηνοθέτης. Γυρι-

σμένη το 1999, η ταινία παρακολουθεί την πουρτανική ζωή μιας λευκής αμερικανικής οικογένειας της δεκαετίας του '70 που μετά την αυτοκτονία της 13χρονης κόρης, κλείνει στο σπίτι τα άλλα τέσσερα κορίτσια της, που δε βρίσκουν άλλη λύση από το να ακολουθήσουν το παράδειγμα της αδελφής τους.

22/11 «Ερωτική επιθυμία». Ένας άντρας και μια γυναίκα, παραλίγο εραστές, ανακαλύπτουν ότι οι σύζυγοί τους έχουν κρυφή ερωτική σχέση... Μια από τις πιο ατμοσφαιρικές ταινίες των τελευταίων χρόνων, με σκηνοθέτη και σεναριογράφο τον Γουονγκ Καρ Γουάι από το Χονγκ Κονγκ, καθιερωμένο πλέον ως έναν κορυφαίο εκπρόσωπο της ασιατικής κινηματογραφικής βιομηχανίας.

29/11 «Ψηφιακοί έρωτες». Στην πρώτη του ταινία ο Γάλλος Πιέρ – Πολ Ρέντερς καταπιάνεται με το θέμα της επίδρασης των ηλεκτρονικών υπολογιστών σε άτομα που αποφασίζουν να δουν τον κόσμο μέσα από τα μάτια της οθόνης. Η 32άχρονος Τομά (υποκριτική πρόκληση για τον Μπενουά Βερχάρτ που παίζει μόνο με... τη φωνή του) πάσχει από αγοραφοβία και έχει αναθέσει όλη του τη ζωή στον υπολογιστή του και σε μια ασφαλιστική εταιρεία. Οι συνέπειες; Τρομακτικές αναμφίβολα...

Μια έκθεση με φωτογραφίες και αρχειακό υλικό από τη ζωή και το έργο του πέμπτου διοικητή της Ιωάννη Βαλαωρίτη φιλοξενεί αυτή την περίοδο και μέχρι τις 11 Νοεμβρίου το Πολιτιστικό Κέντρο Πατρών του Μορφωτικού Ιδρύματος τα Εθνικής Τράπεζας.

Ο Ιωάννης Βαλαωρίτης (1855-1914) υπήρξε μια από τις κορυφαίες προσωπικότητες της Ελλάδας στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ού αιώνα. Η θητεία του στην Εθνική Τράπεζα και η γενικότερη προσφορά συνέπεσε με μια περίοδο γενικότερης ανόδου

του βιοτικού επιπέδου του ελληνικού κράτους, ενώ και η ενασχόλησή του με τον πολιτισμό υπήρξε καθοριστική.

Γιος του μεγάλου ποιητή Αριστοτέλη Βαλαωρίτη είχε από τις πρώτες δεκαετίες της ζωής του εμφανίσει έντονες ανησυχίες. Έτσι μεγάλο μέρος της έκθεσης αποτελείται από δεκάδες υδατογραφίες του Ιωάννη Βαλαωρίτη, με θέματα εμπνευσμένα από το ελληνικό τοπίο αλλά και χαρακτηριστικές περιοχές της Ελλάδας.

Εθνική Τράπεζα

Millennium

Στην πρώτη του φετινή έκθεση ο **πολυχώρος Millennium** παρουσιάζει την έκθεση της **Ειρήνης Μπράττη «Μετάβαση»**. Η έκθεση που περιλαμβάνει νέες και παλιότερες δουλειές της, καταγράφει ένα έργο σε μετάβαση.

Γεννημένη στην Πάτρα το 1963, μαθήτευσε στα εργαστήρια των ζωγράφων Felix Droese (Γερμανία) και Martin Disler (Ελβετία). Έχει εκθέσει στην Ελλάδα, Σουηδία, Γαλλία, Ισπανία, Βέλγιο, Κύπρο, Γερμανία και στη Νέα Υόρκη.

Κεντρικό θέμα του έργου της είναι η ανθρώπινη ύπαρξη σε όλη την διαιρετότητα και πολυμορφία της. Συνδιάζοντας στη ζωγραφική της παραδοσιακά και σύγχρονα σύμβολα κάνει ιδιαίτερες ιστορικές και πολιτισμικές αναφορές. Θέτει ερωτήματα για το ατομικό και το συλλογικό, τη γέννηση και το θάνατο, την ταυτότητα και την υπερβαση της.

Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 28/10/01 και θα είναι ανοιχτή καθημερινά τις ώρες 18.00 έως 21.30.

Στα πλαίσια της έκθεσης, την Πέμπτη 18/10 21.00 θα πραγματοποιηθεί μουσική βραδιά jazz, με τον Χρήστο Κριθαράκη στο πιάνο και τον Χρήστο Ανεστόπουλο στην ηλεκτρική κιθάρα, η βραδιά οργανώνεται σε συνεργασία με τη Σχολή Μουσικής Πράξης.

Οργανισμός Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων

Με σεμινάρια και διαλέξεις ξεκίνησε το χειμερινό του πρόγραμμα ο Οργανισμός Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων. Τα βραδινά της Πέμπτης στην αίθουσα του Επιμελητηρίου Αχαΐας ο Οργανισμός αφιερώνει τις ομιλίες σε σημαντικούς θεατρικούς συγγραφείς από την αρχαία Ελλάδα μέχρι σήμερα. Αναλυτικά οι πρώτες ομιλίες του προγράμματος έχουν ως εξής:

11/10 «Γρηγόριος Ξενόπουλος», Δήμητρα Γκότση, φιλόλογος

18/10 «Στα χρόνια το '40», Σταύρος Ιντζεγιάννης, Λογοτέχνης

1/11 «Όμηρος – Οδύσσεια», Χρήστος Τερέζης, καθηγητής φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Πατρών

15/11 «Σωκράτης», Γρηγόρης Κωσταράς, καθηγητής Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Αθηνών

29/11 «Λόρκα», Μαρία Καρέλα, λογοτέχνης, ζωγράφος

Μια μεγάλη συναυλία αφιερωμένη στο Μίμη Πλέσσα αποτελεί την πρώτη φετινή εκδήλωση της «Πολυφωνικής», με τη διεύθυνση του Σταύρου Σολωμού. Το Σάββατο **13/10** στο Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου στο αφιέρωμα στο μεγάλο συνθέτη θα συμμετάσχει και το συγκρότημα «Ευήκοον μέλος» υπό τη διεύθυνση του Σταμάτη Λέκκα.

Στις **3/11** η Μικτή Χορωδία θα συμμετάσχει στη Ναύπακτο στο χορωδιακό φεστιβάλ που διοργανώνουν ο Δήμος Ναυπάκτου και η χορωδία της πόλης, ενώ μια μέρα αργότερα θα πάρει μέρος και στη συνάντηση χορωδιών που διοργανώνει στην Πάτρα η Λαϊκή Τράπεζα (λεπτομέρειες σε διπλανές στήλες).

Πολυφωνική Χορωδία Πάτρας

Δέκα χρόνια τώρα η Λαϊκή Τράπεζα διοργανώνει ένα ραδιομαρθώνιο σε όλο τον κόσμο, όπου υπάρχουν παραρτήματά της. Συγκεντρώνει χρήματα με διάφορους τρόπους και τα διαθέτει στα κατά τόπους ιδρύματα για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φέτος με την ευκαιρία της λειτουργίας των υποκαταστημάτων στην Πάτρα και το Αίγιο ο ραδιομαρθώνιος θα διεξαχθεί και σε Πάτρα και Αίγιο. Το Σαββατοκύριακο 5-6 Νοεμβρίου, άνθρωποι της Λαϊκής Τράπεζας θα υπάρχουν σε κεντρικά σημεία των δύο πόλεων προκειμένου να συγκεντρώνουν χρήματα για τον παραπάνω σκοπό.

Η Επιτροπή Πολιτιστικής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Πατρών & το Ολυμπιακό Κέντρο Μελετών Αρχαιοελληνικού Πολιτισμού διοργανώνουν την 1η εκδήλωση παρουσίασης εκδόσεων Αρχαίων Ελλήνων Συγγραφέων, η οποία θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα, 22 Οκτωβρίου 2001 και ώρα 8 μμ στο Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Πατρών.

Κατά την εκδήλωση αυτή, που πραγματοποιείται στο πλαίσιο του 2ου Παγκόσμιου Συνεδρίου «Η Αρχαία Ελλάδα και ο σύγχρονος κόσμος», θα παρουσιαστεί η σειρά «Οι Έλληνες» των εκδόσεων «Κάκτος», βιβλία της οποίας παράλληλα θα εκτίθενται στον ίδιο χώρο.

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης θα χαιρετίσουν:

Καθηγητής Γεώργιος Σταυρόπουλος (Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων & Προσωπικού Πανεπιστημίου Πατρών),

Οδυσσεάς Χατζόπουλος (Διευθυντής Εκδόσεων «Κάκτος»).

Ειδικά στην Πάτρα, ο ραδιομαρθώνιος θα συνοδευτεί και από τη διοργάνωση της πρώτης Συνάντησης Χορωδιών που θα διεξαχθεί στο Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Πατρών.

Την Παρασκευή 4 Νοεμβρίου στη μεγάλη αίθουσα του Συνεδριακού Κέντρου θα συγκεντρωθούν για πρώτη φορά σε μια κοινή εκδήλωση, τμήματα της Πολυφωνικής Χορωδίας Πάτρας, της Πατραϊκής Μαντολινάτας, του «Ορφέα», το Γυναικείο Φωνητικό Σύνολο Πάτρας, η Χορωδία του Πανεπιστημίου Πατρών και δύο ακόμα φωνητικά σύνολα.

Καθηγητής Γεράσιμος Λυμπεράτος (Πρόεδρος Επιτροπής Πολιτιστικής Ανάπτυξης Πανεπιστημίου Πατρών)

Καθηγητής Ιωάννης Βαράκης (Ολυμπιακό Κέντρο Μελετών Αρχαιοελληνικού Πολιτισμού), ενώ οι ομιλίες έχουν ως εξής:

«Η σπουδαιότητα της γνωριμίας με τους αρχαίους συγγραφείς μας», Καθηγητής Αλέξης Λυκουργιώτης (Πρόεδρος ΔΕ Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου)

«Η επιστήμη και η τεχνολογία των αρχαίων Ελλήνων», Καθηγητής Στέφανος Παϊπέτης

«Μια πρωτότυπη συνεισφορά: Η αυτοτελής έκδοση των προσωκρατικών κειμένων», Καθηγητής Ιωάννης Δελλής

«Η σειρά των Αρχαίων Ελλήνων Συγγραφέων των Εκδόσεων ΚΑΚΤΟΣ και ειδικότερα το Αρχαίο Μυθιστόρημα», Επίκ. Καθηγητής Αντώνης Σακελλαρίου.

Το 2ο Παγκόσμιο Συνέδριο «Η Αρχαία Ελλάδα και ο σύγχρονος κό-

Συνάντηση χορωδιών

Το «δόντι», θέλοντας να βοηθήσει με όσες δυνάμεις υπάρχουν σε μια τέτοια προσπάθεια να γίνει θεσμός, είναι χορηγός επικοινωνίας των εκδηλώσεων του τριμήνου και θα συμμετάσχει πρόθυμα και σε κάθε άλλη ανάλογη δραστηριότητα.

Πανεπιστήμιο Πατρών

σμος» θα διεξαχθεί από 12 - 17 Ιουλίου 2002. Διοργανώνεται από το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Δήμο Αρχαίας Ολυμπίας, υπό την αιγίδα του Ολυμπιακού Κέντρου Αρχαίου Μελετών Αρχαιοελληνικού Πολιτισμού.

Δροσερικό

Με έκθεση σχεδίων και μικρών γλυπτών ξεκινά τη φετινή περίοδο το «Δροσερικό». Υπεύθυνη για την έκθεση, που θα ξεκινήσει στις 5 Νοεμβρίου η Άννα Κώτσου. Παράλληλα στον ίδιο χώρο θα συνδυαστούν και φέτος τα εικαστικά με τη μουσική. Πρώτη συναυλία της περιόδου θα είναι αυτή που θα δοθεί στις 8 Νοεμβρίου από συγκρότημα μουσικών της Πάτρας και η οποία θα έχει τίτλο «Ρωμιοί συνθέτες της πόλης».

Δημοτικό Ωδείο

Η Ορχήστρα Πατρών και τα επιμέρους σχήματά της κυριαρχούν στις φθινοπωρινές εκδηλώσεις του Δημοτικού Ωδείου. Αναλυτικά οι συναυλίες έχουν ως εξής:

προσεχώς... στην Αθήνα

Μέγαρο Μουσικής

Δέκα χρόνια λειτουργίας συμπληρώνει αυτή την περίοδο το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Τα γιορτάζει με ειδικές συναυλίες στις 19/10 και στις 21/10 και έχει κάθε λόγο να νιώθει που από την αρχή είχε θέσει έχουν στο μεγαλύτερο βαθμό επιτευχθεί. Από το πρόγραμμα της φετινής περιόδου ξεχωρίζουμε:

Το αφιέρωμα στο Γαλλικό πολιτισμό. Περιλαμβάνει την περιήγηση στους τέσσερις αιώνες γαλλικού θεάτρου (18, 19, 20/10), συναυλίες της Εθνικής Ορχήστρας του

23/10, Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου, Ορχήστρα Πατρών με σολίστ τη Μαρία Bildea στην άρπα και το νεαρό Αλέξανδρο Πάππας στο πιάνο. 12/11, Δημοτικό Θέατρο Πάτρας, Κουαρτέτο Πατρών. 19/11, Δημοτικό Θέατρο Πάτρας, Ορχήστρα Πατρών με σολίστ τη Veronika

Amarres στο πιάνο. 26/11, Δημοτικό Θέατρο Πάτρας, Piano Trio.

Οι συναυλίες του Κουαρτέτου και του Piano Trio εντάσσονται στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Μουσικής Δωματίου που διοργανώνει φέτος το Ωδείο και το οποίο θα διαρκέσει μέχρι τις 10 Δεκεμβρίου.

Καπιτωλίου της Τουλούζης με τον Μισέλ Πλασόν (24, 25/10), τη βραδιά για τη γαλλική ποίηση και μουσική (2/11), καθώς και συναυλίες της «Ensemble Orchestre de Paris» (5,6/11).

Την παρουσίαση των «Ελευθέρων πολιορκημένων» του Γιάννη Μαρκόπουλου στις 28 και 30/10.

Την από κοινού παρουσίαση έργων των Garu Burton, Θάνου Μικρούτσικου και Makoto Ozone (2/11).

Τα τραγούδια του Μίκη Θεοδωράκη στις 2 και 3/11.

Την παρουσίαση της «Εποχής της Μελισσάνθης» του Μάνου Χατζιδάκι με τη Μαρία Φαραντούρη και

τον Αλκίνοο Ιωαννίδη (13, 14/11).

Τις βυζαντινές ακολουθίες της Μεγάλης Εκκλησίας της Αγίας Σοφίας (16/11).

Την παρουσίαση του έργου «Ιουλιανός ο Παραβάτης» του Χάρη Βρόντου στις 18/11.

Τις εμφανίσεις της Ακαδημίας Μπαχ της Στουτγκάρδης στις 24 και 25/11.

Τη συνύπαρξη του μεγάλου Κουβανού μουσικού Αρτούρο Σαντοβάλ με τη Συμφωνική Ορχήστρα Βόλου (28/11).

Τη συναυλία της Συμφωνικής Ορχήστρας της Πράγας με σολίστ το Μαρτίνο Τιρίμο στις 30/11.

Μεγάλη αναδρομική έκθεση ζωγραφικής του Νικολάου Γύζη – με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από το θάνατο του εκπροσώπου της Σχολής του Μονάχου – στην Εθνική Πινακοθήκη. Στην έκθεση παρουσιάζονται 200 περίπου έργα του Γύζη από συλλογές και δανειστές. Θα περιλαμβάνονται και τα έργα: «Τα ορφανά», «Μάνα με παιδί», «Ανατολίτης με μουσικό όργανο», «Το παιδί με τα κεράσια» και «Η χαρτορίχτρα», τα οποία ανήκουν σε ιδιωτικές συλλογές. Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 10 Δεκεμβρίου.

προσεχώς... στη Θεσσαλονίκη

Από τις 9 ως τις 18 Νοεμβρίου θα διεξαχθεί φέτος το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Πάνω από 160 ταινίες θα μεταφέρουν εικόνες, ατμόσφαιρες, συμπεριφορές, προβληματισμούς του διαρκώς μεταβαλλόμενου κόσμου, μοιρασμένες στα διάφορα τμήματα του Φεστιβάλ.

Δεκαπέντε ταινίες νέων δημιουργών απ' όλο τον κόσμο που παρουσιάζουν τις πρώτες ή δεύτερες ταινίες τους θα διεκδικήσουν το Χρυσό και Αργυρό Αλέξανδρο στο διεθνές διαγωνιστικό τμήμα, υπό το βλέμμα της κριτικής επιτροπής της οποίας φέτος θα ηγείται ο πολυβραβευμένος βρετανός δημιουργός Τζων Μπούρμαν. Δείγματα της πολυεπίπεδης και δημιουργικής πορείας του θα απολαύσουν οι σινεφίλ σε μια μεγάλη ρετροσπεκτίβα προς τιμήν του.

Το ελληνικό μέτρωπο αναδεικνύεται ιδιαίτερα παραγωγικό καθώς στο Πανόραμα Ελληνικού Κινηματογράφου παίρνουν μέρος τριανταέξι Έλληνες δημιουργοί. Τρεις από τις ταινίες που θα προβληθούν έχουν ήδη διανύσει φεστιβαλικό ταξίδι εκτός συνόρων. «Το μόνο

της ζωής μου ταξίδιον» του Λάκη Παπαστάθη πήγε στο Τορόντο, η ταινία «Κλέφτης ή πραγματικότητα» της Αντουανέτας Αγγελίδη στο Λοκάρνο και το «Κάτω από τα άστρα» του Χρήστου Γεωργίου στο Μόντρεαλ, όπου απέσπασε το βραβείο καλύτερης ταινίας πρωτοεμφανιζόμενου σκηνοθέτη.

Τιμώνενα πρόσωπα του φετινού φεστιβάλ θα είναι ο αξέχαστος Σταύρος Τορνές αλλά και ο Ντίνος Δημόπουλος, στον οποίο θα απονεμηθεί κι ο Χρυσός Αλέξανδρος. Η «χαρά» των σινεφίλ εστιάζεται στο τμήμα των Νέων Οριζόντων που φέτος δίνει έμφαση στον ανεξάρτητο κινηματογράφο των ΗΠΑ, αλλά και το νέο γερμανικό και γαλλικό σινεμά, ενώ επαναφέρει και το πρόγραμμα 3x3. Δύο ακόμη πόλοι αναμένεται να κινήσουν το ενδιαφέρον. Τα Βαλκάνια με 12 ταινίες βρίσκονται και φέτος στο κέντρο της προσοχής, αλλά και η Λατινική Αμερική με 15 ταινίες που παρουσιάζει μια δημιουργική έκρηξη στο κινηματογραφικό στερέωμα.

Δε θα λείψουν όμως και οι παράλληλες εκδηλώσεις. Πλήρως αποκατεστημένο θα προβληθεί

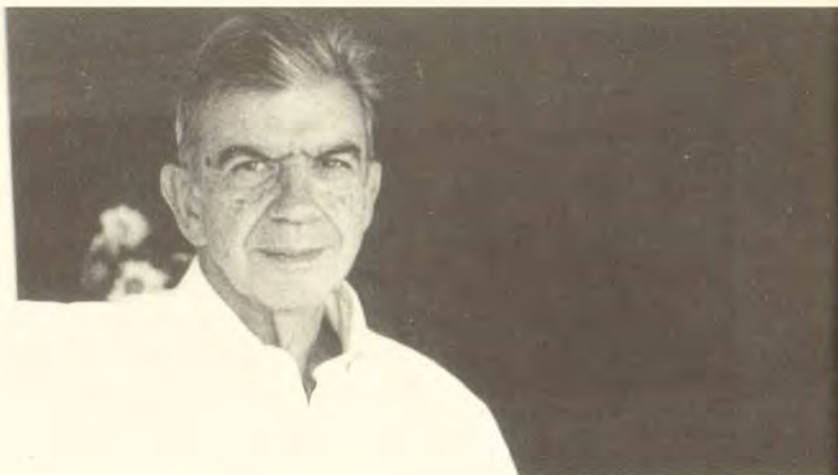
Φεστιβάλ Κινηματογράφου

για πρώτη φορά στην Ελλάδα το αριστούργημα του Φριτς Λανγκ «Μητρόπολις», στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης με ταυτόχρονη εκτέλεση της μουσικής του Bernd Schutheis, από τη Συμφωνική Ορχήστρα της Βουλγαρικής Ραδιοφωνίας. Ο Γέρζυ Σκολιμόφσκι που πέραι ήταν πρόεδρος της κριτικής επιτροπής του διεθνούς διαγωνιστικού τμήματος επανέρχεται με την άλλη του ιδιότητα, του ζωγράφου. Έκθεση με έργα του θα υπάρχει κατά τη διάρκεια του Φεστιβάλ στους χώρους του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, ενώ μια ακόμη έκθεση φωτογραφίας του Jerry Schatzberg θα φιλοξενηθεί στην Αποθήκη Β στο Λιμάνι. Στο περιθώριο του φεστιβάλ θα οργανωθεί επίσης διήμερο για τον ψηφιακό κινηματογράφο σε συνεργασία με μεγάλες εταιρίες απ' όλο τον κόσμο που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό.

Χρήσιμα τηλέφωνα

ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας	623730	Κιν/φος «Ομόνοια»	329000
Πανεπιστήμιο Πάτρας	991822	Κιν/φος «Ιντεάλ»	270154
Πολυφωνική Χορωδία Πάτρας	279679	Κιν/φος «Πάνθεον»	325778
Δημοτικό Ωδείο	271087	«Millennium»	240400-1
Πολύεδρο	277342	Αίθουσα «Ζέρβας»	994308
Μεθενίτης	274147	Δημοτικό Θέατρο	273613
Πρωτοπορία	278727	Λιθογραφείο	328394
Θέατρο «Αγορά»	271071	Πολυτεχνείο Αιγίου	06910 62280
Κιν/φος «Ελίτ»	273021	Εθνική Πινακοθήκη	01 7211010
Κιν/φος «Ελίπς»	329995	Μέγαρο Μουσικής Αθηνών	01 7282333

Για το μυθιστόρημα του Μένη Κουμανταρέα «Δυο φορές Έλληνας»

Ο μύθος γύρω από τη συγγραφή του μυθιστορήματος λέει πως τον Μάη του 1999 ο ποιητής Χριστόφορος Λιοντάκης παρέδωσε στο συγγραφέα εφημερίδα της 14ης Μαΐου 1949 με γεγονότα γαϊτανάκι ιστοριών.

Δείπνα επισήμων, ορχήστρες στα πάρκα, σινεμά. Ποδοσφαιρικός αγώνας στη Λεωφόρο των Εθνικών ομάδων Ελλάδος – Τουρκίας, δυό χωρών με σαδομαζοχιστική σχέση. Μια αυτοκτονία στην Ακρόπολη που ξυπνά ρομαντισμούς. Διάλεξη του Σικελιανού για το Βιζυηνό, του Σικελιανού που σήκωσε το φέρετρο του Παλαμά στην Κατοχή και μόλις τότε είχε υποστεί εγκεφαλικό, μια έκρηξη, έναν κρατήρα ηφαιστείου στο μυαλό του, όπως έλεγε. Λυσιστράτη στη Μακρόνησο. Θεατρική παράσταση από τους εξόριστους παρουσία της Μαρίας Κοτοπούλη. Μακρό-

νησος, ή Μακρονήσι, ή Λονγκ – Άιλαντ, το πιο πολυάνθρωπο Ελληνικό νησί τότε, 20 τετραγωνικά χιλιόμετρα με 12.000 άνδρες στρατεύσιμους εξόριστους, 1.000 με 1.500 γυναίκες εξόριστες, αξιωματικούς βασανιστές αναμορφωτές, ποινικούς κρατούμενους. Οι πολιτικοί κρατούμενοι ήσαν εκεί για αναμόρφωση, το Μακρονήσι ήταν ο νέος Παρθενώνας απέναντι από το ναό του Ποσειδώνος στο Σούνιο. Εκεί αναβαπτίζοντο οι κομμουνιστές και οι συνοδοιπόροι των κομμουνιστών για να ξαναγίνουν Έλληνες. Είναι Μάιος του 1949 και σε λίγους μήνες ο εμφύλιος θα έληγε με ήττα των

ανταρτών. Επρόκειτο για αληθινό πόλεμο με δεκάδες χιλιάδες νεκρούς και από τις δύο πλευρές με ανεπούλωτες πληγές, με τραγωδίες χωρίς κάθαρση, με οικονομικές καταστροφές, με βάναισες αλλαγές του Ελληνικού τοπίου. Όμως η Αθήνα ήταν μακριά και από το διπλανό Μακρονήσι κι από τον πόλεμο. Χαιρόταν το γλυκό καιρό. Οι κακές ειδήσεις καταχωνιάζονταν στο υποσυνείδητο. Η Εθνική Ελλάδα έπρεπε να νικήσει την Εθνική Τουρκίας. Λίγα χρόνια μετά η Αθήνα είδε τα αποστήματα των οικονομικών συνεπειών του εμφυλίου στις πολυκατοικίες των αντιπαροχών. Όμως τότε ήταν όμορφη κι ανθρώπινη κι οι γεννήσεις διπλάσιες από τους θανάτους.

Το υλικό των εφημερίδων της 14ης Μαΐου που προτάσσεται στο βιβλίο, έδωσε την αφετηρία στον Κουμανταρέα να ξεκινήσει το γαϊτανάκι. Η ιστορία αρχίζει το Μάιο του 1949. Τότε που παίζεται η Λυσιστράτη στην Μακρόνησο, που ηττάται η Ελλάδα από την Τουρκία στην Λεωφόρο και ο Σικελιανός μιλά για τον Βιζυηνό. Είναι Σαββατοκύριακο. Δυό φίλοι εξόριστοι Μακρονησιώτες βγαίνουν από το στρατόπεδο με άδεια. Ο Άγγελος ο κεντρικός ήρωας και ο φίλος του ο Παναγιώτης, ο σκηνοθέτης της Λυσιστράτης, αριστερός κι ομοφυλόφιλος, δυό φορές απόβλητος. Η Λυσιστράτη έχει αποσπάσει χειροκροτήματα. Οι δυό φίλοι πηγαίνουν στη διάλεξη του Σικελιανού. Ένας Αλφαμίτης βασανιστής βγαίνει κι αυτός με άδεια, συναντάται με την ερωμένη του σε ένα ξενοδοχείο. Η ερωμένη του είναι αδελφή του Άγγελου που έχει λοχία τον Αλφαμίτη στο Στρατόπεδο. Ο άνδρας της συναντάται τυχαία με τον Αλφαμίτη σε ένα καφενείο και συζητούν για το ματς Ελλάδα – Τουρκία. Στις 17 Μαΐου οικογενειακή συγκέντρωση, δυό οικογένειες η μια ανήσυχη για τα γεγονότα, η άλλη εφησυχασμένη, μαζί και δυό φίλοι εξόριστοι. Μετά το τραπέζι ο Παναγιώτης, ο σκηνοθέτης, φεύγει για τις νυχτερινές του περιπλανήσεις. Ο Άγγελος ψάχνοντας τα οράματά του. Ο Αλφαμίτης βγάζει το βράδυ το Διοικητή του Στρατοπέδου στα καμπαρέ. Μια ανθοπώλις πουλιέται ερωτικά στον Διοικητή. Αρχισε μια πλοκή που θα μπορούσε να γίνει μ' ένα παραστράτημα, πλοκή ελαφριάς λογοτεχνίας όπως λέμε, που όμως εδώ με δεξιοτεχνία οδηγείται σε ένα μυθιστόρημα συλλογικού για τους Έλληνες του μύθου. Και εδώ είναι το πρώτο ατού του μυθιστορήματος, να διαβάζεται ταυτόχρονα και για την πλοκή και για ότι προτείνεται ως στάση ζωής από τους ήρωες, στάση που ανατρέπει την πλοκή. Διαβάζει λοιπόν ο αναγνώστης ένα μυθιστόρημα που αφορά όλους

τους Έλληνες όλων των παρατάξεων, την ιστορία της Ελλάδος από το 1949 μέχρι το 1990. Ένα μυθιστόρημα για το Μακρονήσι και τους δυό Μακρονησιώτες φίλους στην εξοδό τους το Μάη του 1949. Ο Μάης του 1949 είναι το μεγάλο άστρο στο μυθιστόρημα. Πίσω του ακολουθούν τα επόμενα χρόνια σαν το φως που ακολουθεί το άστρο, όταν ταξιδεύει για να σβήσει. Ένα μυθιστόρημα ακόμα με γνώσεις, με κρίσεις για τους ανθρώπους, την ηθική, τον Πολιτισμό και την Τέχνη. Ένα μυθιστόρημα δηλαδή που είναι και διδακτικό, είτε επεδίωκε ρόλο καθοδηγητικό ο συγγραφέας είτε όχι. Στο φόντο του μυθιστορήματος τοιχογραφούνται αγαπημένοι ποιητές και μουσικοί, αυτοί που έδιναν στην μεταπολεμική Αθήνα το σφρίγος από τη ζωή τους. Είναι ένα μυθιστόρημα ακόμη οικογενειών. Μέσα από τις ιστορίες των οικογενειών διαγράφεται και η κοινωνική ιστορία της Ελλάδος. Είναι κι ένα μυθιστόρημα γλωσσικής παιδείας. Ο πρωταγωνιστής είναι διορθωτής σε εφημερίδα. Πήρε τη θέση ενός άλλου διορθωτή, του γαμπρού του Ευγένιου Ζαφειρίδη που επιμόνως σαν τεχνίτης επιδιόρθωνε τα λεκτικά λάθη και έστρωνε τη γλώσσα, πριν την εμφάνιση των ηλεκτρονικών. Ένας ανώνυμος και αφανής δημιουργός πολιτισμού. Ακόμη είναι ένα μυθιστόρημα που δένει όλο το προηγούμενο έργο του Κουμανταρέα. Παρόμοιο υλικό υπάρχει στα πεζογραφήματα, τα διηγήματα, τις αναμνήσεις που ο Κουμανταρέας είχε εκδώσει μέχρι και το Μάιο του 2001 που κυκλοφόρησε το «Δυό φορές Έλληνας». Ο Κουμανταρέας έγραψε, εφαρμόζοντας το λόγιο ρητό : «Τα περισσότερα σκάψε στον ίδιο τόπο να τα βρεις».

Στοιχεία των ηρώων του «Δυό φορές Έλληνας» υπάρχουν στα προηγούμενα βιβλία του. Το ίδιο και η κεντρική Αθήνα. Στη «Βιοτεχνία υαλικών», στο «Σεραφείμ και Χερουβείμ», στο «Κουρείο», στη «Συμμορία της άρπας», στο «Η μυρωδιά τους με κάνει να κλαίω». Μια επίσκεψη στην Ασφάλεια της Δικτατορίας του πρωταγωνιστή με την αδελφή του έχει το πρότυπό της στην περιγραφή της επίσκεψης στην Ασφάλεια του Κουμανταρέα με την εκδότρια του Κέδρου στον «Πλανόδιο σαλπικτή». Οι νέοι της δεκαετίας του '80 δε διαφέρουν και πολύ από τους νέους στα «Μηχανάκια». Η γλώσσα στους διαλόγους του μυθιστορήματος θυμίζει το στρώσιμο που είχε στη «Φανέλα με το εννιά» ενώ ξαναέρχονται οι ποιητικές παρομοιώσεις που χωνεύει η αφήγηση.

Όμως όλα όσα προϋπήρχαν επανέρχονται καλύτερα φωτισμένα και με εφηβική ζωντάνια και υποτάσ-

σονται στο κεντρικό θέμα, στο συναισθηματικό άγγιγμα της Μακρονησιώτικης καταποντισμένης Αριστεράς, στους ανώνυμους Μακρονησιώτες που ζουν κουβαλώντας το φορτίο της βίαιης αναβαπτίσεως στο λοιμοκαθατήριο.

Είπα και πριν και το εννώνη πως το βιβλίο είναι βιβλίο συλλογικού μύθου. Θα 'λεγα και συλλογικής παραμυθίας. Κάτι που μέχρι σήμερα στην Ελλάδα το αποπειρώνται οι ποιητές μας.

Ο Κουμανταρέας με το έργο του μέχρι το «Δυό φορές Έλληνας», είχε φωτίσει όλους εκείνους τους ανώνυμους στους οποίους δεν πέφτουν οι προβολείς της δημοσιότητας. Η ιστορία μας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το τι κάνουν αυτοί οι άνθρωποι, πού κλίνουν, τι αποφασίζουν, πού καταλήγουν να θυσιάζονται. Στο «Δυό φορές Έλληνας» ενώνονται πολλές ιστορίες ανωνύμων. Υπάρχει βέβαια ο κεντρικός ήρωας, ο συγγραφέας, ο τεχνίτης του οποίου η ζωή κερδίζει από τις εμπειρίες. Κι αυτός όμως και οι διάσημοι δεν είναι παγώνι, να κοιμηθεί γλυκά σαν παιδάκι, θέλει και να παίξει με το χρόνο πεσσούς, όπως λέει και ο Ηράκλειτος. Να καταξιώσει θέλει στη μνήμη μας τον Παναγιώτη το σκηνοθέτη της Λυσιστράτης που χάθηκε νωρίς, αφού σακατεύθηκε από τα βασανιστήρια. Οι ήρωες του βιβλίου ανήκουν σε αυτούς που λέμε σιωπηρή πλειοψηφία, δεν συγκρούονται. Δεν ρέει αίμα στο βιβλίο πλην του αίματος του Παναγιώτη που βασανίζεται αλύπητα. Οι ήρωες διασταυρώνονται, συναντώνται σε ατέρμονες βόλτες χωρίς να αποκαλύπτονται οι λόγοι για τους οποίους θα μπορούσαν να συγκρουστούν βίαια. Ο σύζυγος με τον εραστή, ο ερωτευμένος με την ψεύτρα αγαπημένη ή το φίλο της, ο συγγραφέας με το βασανιστή της Ασφάλειας τον παλιό Αλφαμίτη. Υπάρχει ένα πιστόλι που γλιστρά από χέρι σε χέρι σε όλη την πορεία του βιβλίου αλλά δεν είναι πιστόλι που ανάβει. Δεν είναι πιστόλι 17ης Νοέμβρη, είναι της 17ης του Μάη, δεν είναι σαν τα μαχαίρια του Μπόρχες που όποιος τα κρατά οδηγείται από αυτά σε φόνο και στην κάθαρση. Έτσι φεύγει η ζωή χωρίς συγκρούσεις, με καταφύγιο στην τρέλα, αν χρειαστεί. Χωρίς μια πράξη που θα φέρει δημοσιότητα στον ήρωα, που θα τον γράψουν οι εφημερίδες, που θα πέσουν πάνω του τα κανάλια και οι δημοσιογράφοι με τα μικρόφωνα. Ο Ευγένιος κάποτε μπαίνει στη θάλασσα στο Παλιό Φάληρο με το πιστόλι στο χέρι. Δεν αυτοκτονεί όμως σαν τον Περικλή Γιαννόπουλο, δεν γίνεται πρωτοσέλιδο. Όμως οι ήρωες είναι πάντα σεμνοί, δεν

προκαλούν. Γνωρίζουν τους κανόνες του οικονομικού παιχνιδιού που παίζεται γύρω μας, γνωρίζουν πώς απλώνονται τα δίχτυα της εξουσίας και πώς σε πιάνουν. Θέλουν να είναι ασφαλείς. Δεν κάνουν ηρωικές εξόδους.

Το στοιχείο που κέρδισε ο Κουμανταρέας όταν πήρε στα χέρια του το φύλλο της εφημερίδας της 14ης Μαΐου 1949 είναι αυτό: Έγραψε για ήρωες που τους ήξερε καλά. Για ήρωες που είναι ήρωες κοινωνικού ρεαλισμού και ταυτόχρονα ιδιαίτεροι, κρατώντας απόσταση από τους άλλους με τις σκέψεις τους και τις πράξεις τους. Οι εξουσιαστές είναι κάτοχοι της ηδονής. Ο Αλφαμίτης έχει την ωραία σαραντάρια ερωμένη. Ο Χίτης την ρομαντική και αβρή νέα. Ο κεντρικός ήρωας, ο Άγγελος εξελίσσεται σε διάσημο συγγραφέα αλλά μένει πιστός στα πλατωνικά του οράματα, ενώ θα μπορούσε να πλανέψει κοριτσόπουλα.

Τελειώνω αναφέροντας μία μνήμη μου που μου ζωντάνεψε το βιβλίο και με κάνει απόλυτα να πιστεύω πως το «Δυό φορές Έλληνας» είναι βιβλίο συλλογικού μύθου.

Στο βιβλίο δύο ήρωες που το 1949 διασταυρώθηκαν σε μια ατέρμονη νυχτερινή περιπλάνηση, καταλήγουν σε τρελάδικο ύστερα από χρόνια κουράρονται δίπλα δίπλα. Ανήκουν σε διαφορετικές ιδεολογίες, ας πούμε στην Δεξιά ο ένας, στην Αριστερά ο άλλος. Λένε πια πως η τρέλα είναι ζήτημα γονιδίων. Πώς μπορείτε όμως να εξηγήσετε αυτό το γεγονός που θα σας πω;

Στο Γυμνάσιο της δεκαετίας του '60 είχα δύο συμμαθητές. Ο ένας παιδί αριστερού που δολοφονήθηκε στον Εμφύλιο, ο άλλος παιδί αξιωματικού του εθνικού στρατού που δολοφονήθηκε στον Εμφύλιο. Οι μάνες τους πέσαν πάνω κατά πάνω στα παιδιά αυτά να τα υπερπροστατέψουν... Τρελάθηκαν και οι δυο. Ο ένας είχε τελειώσει την Πάντειο, γύριζε με την φόρμα του Ολυμπιακού στην Πάτρα και παρίστανε τον Αναστόπουλο, τον ποδοσφαιριστή του Ολυμπιακού. Ο άλλος σπούδαζε σε δραματική σχολή και δεν ξέρω τι ρόλους παίζει τώρα στα Ψυχιατρεία...

Το κείμενο διαβάστηκε στο «Πολύεδρο» στην παρουσίαση του βιβλίου «Δυό φορές Έλληνας» στις 24/9/2001.

Ποιητικές επιλογές

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΕΡΑΣΙΔΗΣ

«ΤΟ ΖΩΟ ΖΕΙ» Γαβριηλίδης, Αθήνα, 2000

Η άποψη ότι «η λογοτεχνία είναι μία συστηματική πλεκτάνη κατά της λήθης, που θεοπίστηκε σαν γραφή του νόστου και σφραγίστηκε από τον Ομηρο» νομίζω ότι έχει αναμφισβήτητη ισχύ.

Γράφοντας ποίηση αντιστεκόμαστε στη λήθη, το χρόνο και τη φθορά και βάζουμε σημάδια που να δείχνουν την πορεία μας στη ζωή. Αυτή η πορεία, πριν αποτυπωθεί στο χαρτί, αποτυπώνεται στο κορμί μας, στην καρδιά μας, στο μυαλό μας, σ' όλο μας το είναι. Κι όσο μεγαλώνουμε τόσο πιο καθαρά πιάνουμε στα χέρια μας

«τα λιωμένα κουκούτσια της ανακύκλωσης του χρόνου»
(σελ. 12)

Μέχρι τώρα η ποίηση του Παναγιώτη Κερασίδη, ανέδιδε κυρίως τη μυρωδιά του ζωντανού και σφριγηλού ανθρώπινου σώματος, το άρωμα του σαρκικού έρωτα και της ηδονής και λιγότερο την αίσθηση της απουσίας και της φθοράς, την αγωνία του θανάτου.

Η γλώσσα του ήταν περισσότερο «μετάφραση της γλώσσας του σώματος, έτσι όπως αυτή κατακτήθηκε μέσα στους αιώνες με τις σιωπές, τις κραυγές και τις παύσεις της.

Και στο νέο του βιβλίο ο βασικός αυτός άξονας υπάρχει – διατηρείται:

»Τα σώματα ζουν, δεν αφηγούνται. Αφηγούν και γνέφουν. Ιστορικό λάθος που διορθώνει πάντα το σωστό».
(σελ. 29)

Έχω όμως την αίσθηση ότι μας πάει πιο πέρα.

Νομίζω ότι και ο ίδιος ο ποιητής «ωρίμασε».

Το μάτι του έγινε πιο διεισδυτικό και η προβληματική του πιο βαθιά και ερευνητική.

Ψάχνω παλιές φωτογραφίες, ξεχασμένες χρόνια, Μήπως ζωντανέψει η ανάσα που τις έσωσε. Μήπως φωτίσει το σκοτάδι που τις τράβηξε, και μπορέσει έτσι να ξεμυτίσει το πένθος της στιγμής, που διαρκεί χρόνια.
(Ποίημα 15, σελ. 27)

Ο λόγος του γίνεται πιο ουσιαστικός, αποκτά έναν φιλοσοφικό τόνο.

Δεν «περιγράφει, τόσο την επιφάνεια, αλλά περνά στην ουσία, δεν μένει σε εντυπώσεις αλλά ενδιαφέρεται για το κατακάθι, το απόσταγμα των βιωμάτων.

Περνάει από την επιφάνεια στο εσωτερικό των πραγμάτων, των αισθημάτων, των βιωμάτων.

»ανοίγοντας ρωγμές που εσωτερικεύουν την επιφάνεια» (σελ. 31)

Η ποίηση του Κερασίδη περισσότερο από τις προηγούμενες φορές χαρακτηρίζεται από μια τραγικότητα.

Είναι η τραγικότητα της μοναξιάς και της αίσθησης της ματαιότητας και του κενού.

«...Ο μονομάχος απέναντι στη μοίρα του. Τα μάτια του λαμπυρίζουν το παρελθόν και το μέλλον. Γρατσουνάει το σπαθί στη μουσική του κενού...»
(σελ. 26)

Αναμετριέται πιο άμεσα με το ΧΡΟΝΟ το ΘΑΝΑΤΟ.

«...Ένα φωνήεν γεύσης ουρανού. Μια γραμμή θανάτου. Ένα κυπαρίσσι ριζωμένο στη σκιά μας»
(σελ. 20)

Δεν είναι τυχαίο ότι στα 22 άπτιλα ποιήματα της συλλογής απαντούν ανοιχτά – κυριολεκτικά και όχι υπαινικτικά ή μεταφορικά οι λέξεις – έννοιες: νεκροταφείο, μνήματα, θάνατος. Γιατί και ο έρωτας είναι θά-

νατος, και το σώμα είναι μνήμη (σημείο αναφοράς, δοχείο θύμησης) της ζωής, και η καρδιά μας και ο νους μας πολλές φορές γίνεται ένα νεκροταφείο αισθημάτων, επιθυμιών, ονείρων και άλλων.

Όμως η ομορφιά της ζωής βρίσκεται σ' αυτό το καθημερινό δόσιμο, αυτόν τον θάνατο του εγώ σε μια καθημερινή, ει δυνατόν, προσφορά του προς τον άλλο σε μια σχέση αγαπητικής αλληλοεξάρτησης με τον ΑΛΛΟ.

«... Δε χρειάζεται, λέει, συνταγή αυτοθυσίας. Απ' την οποία μάλιστα κερδίζεις τον καλύτερο μεζέ: να σκοτώνεις τον εαυτό σου και να τον μοιράζεις»... (σελ. 28)

«ΤΟ ΖΩΟ ΖΕΙ» είναι ένας τίτλος που προκαλεί γιατί μιλάει για το αυτονόητο αλλά και που μας πάει και πιο πέρα: Το ζώο που φέρουμε μέσα μας ζει, όσο κι αν προσπαθούμε να το δαμάσουμε ή να το σκοτώσουμε με τη λογική, το μέτρο, τη σύνεση. Τα πάθη θα υπάρχουν, η ζωώδης φύση μας στον έρωτα και το θάνατο θα κάνει πάντα αισθητή την παρουσία της. Το υποσυνείδητο έχει τη δύναμή του.

«... Ζώα σχεδόν άγρια που κοιμούνται. Εξορισμένα νοήματα που ψάχνουν το σώμα τους»... (σελ. 13)

Πολλές φορές η ποίηση είναι καταφύγιο όχι για να

μιλήσουμε αλλά για να σιωπήσουμε.

Καταφεύγουμε σ' αυτήν για να πούμε τα ανεπίπτα, για να βρούμε διέξοδο:

«Πέφτει με τα μούτρα στις μουντζούρες της ποίησης». (σελ. 37)

Για τον Κερασίδη οι λέξεις έχουν πάντα μια υλική υπόσταση. Η ποίησή του δίνει την αίσθηση του χειροποίητου, του χωματένιου.

Οι λέξεις παραπέμπουν άμεσα σε πράγματα «ανασσώντας τη σάρκα των λέξεων» (σελ. 38).

«Ο νόστος που μου έταξαν, που με ταράζει, μου τάζει ταξίδι ακροβάτη. Ακίνητος χορευτής του χρόνου των άλλων όταν σκύβουν και μαζεύουν τα ακριβά κομμάτια, που περισσεύουν ούτως ή άλλως πάντα.

Γεννήθηκα στα χώματα με σάλια μεγαλώνω. Τα νέα κυπαρίσσια νοσταλγώ». (σελ. 23).

Νομίζω ότι είναι η καλλίτερη στιγμή του ποιητή μέχρι τώρα.

Καλή συνέχεια.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΑΡΦΑΝΗΣ

«ΠΑΡΑΒΟΛΗ» Τυπόγραμμα, Πάτρα 2001

Ο Μαγιακόφσκι συνοψίζοντας το νόημα της ζωής στο «τρίγωνο», έρωτας, ποίηση, επανάσταση, σφράγισε την πορεία του και την παρουσία του σε μια εποχή ανακατατάξεων και διαψεύσεων με το θάνατό του.

Υπερέβη τις μικρότητες και ψευδοδιλήμματα όχι μόνο με την ποίησή του, αλλά και με μια στάση ζωής θαρραλέα αλλά και συζητήσιμη.

Ο ποιητής έχει τη δυνατότητα με το λόγο του, την ειρωνεία, το σαρκασμό, το αμφίσημον των λέξεων και τη δύναμη των νοημάτων και των εικόνων να ανατρέψει και να υπονομεύσει, να κρίνει τα τρέχοντα και να δείξει τα υψηλά και τα ωραία.

Ο Βασίλης Αρφάνης εδώ και χρόνια δεν παρατηρεί προσεκτικά το αστικό τοπίο και δε μελετά τη ανθρωπογεωγραφία ενός μεγάλου αστικού κέντρου, όπως η Πάτρα π.χ., αλλά γνωρίζει και τη ζωή από την

πίσω πόρτα, εκεί που οι συγκρούσεις και ο ανελέητος αγώνας για κυριαρχία και εκδίκηση φτάνουν στα όρια. Στο δικαστήριο δίδεται μια παράσταση ζωής με όλες τις μικρότητες κι όλο το μεγαλείο της.

Άτομο με έντονη πολιτική συνείδηση βλέπει γύρω του την αλλοτρίωση και τον ευτελισμό θεσμών, αξιών και ανθρώπων.

Γι' αυτό καταφεύγει στην ποίηση για να παρουσιάσει, να καταγγείλει και να υπερβεί.

... «Το θέλουμε το όνειρο κι αυτό μας θέλει. Να ταξιδέψουμε στον μύθο μας έστω με τα χαρτιά, έστω με το ψέμα, κάτι να μείνει από τη ζωή μας.»... (Αφιέρωση, σελ. 42).

Τον απασχολεί η μοναξιά και η έλλειψη επικοινωνίας ακόμα και μεταξύ γονιών και παιδιών.

Η φθορά του χρόνου αποτυπώνεται στη φθορά των πραγμάτων και νιώθει την εναγώνια προσπάθεια των ανθρώπων να διαφύγουν, να σωθούν.

«... για το παιδί μας λέει που άνοιγε υπόγειες στοές με κουτάλακι να δραπετεύσει από το σπίτι. Να σωθεί θέλουν, τουλάχιστον αυτό, να πετάξει με φτερά από το παράθυρο, να φύγει, πριν σωριαστεί το σπίτι σε ερείπια...». (Σπίτι δεμένο στον κήπο, σελ. 11).

Στοχάζεται, βλέποντας τα παιδιά να παίζουν στην πλατεία, πάνω στον τρόπο που ήρθαν στον κόσμο (από έρωτα, από βιασμό, από ανάγκη) και καταλήγει στο συγκλονιστικό συμπέρασμα.

«... Και παραδίπλα ένα παραπληγικό παιδί που ρίχνει το βλέμμα στο χώμα, σα να ικετεύει να ξαναγεννηθεί, μπορεί να είναι τέκνο μεγάλου έρωτα, αληθινού, που το προστατεύει τώρα με τα φτερά του κι ας μην το βλέπουμε οι άλλοι...». (Τα παιδιά που παίζουν στην πλατεία, σελ. 13).

Με έντονο ειρωνικό ύφος αντιμετωπίζει το πρόβλημα των «τρελών αγελάδων» και παρατηρεί χαρακτηριστικά:

«... Τα ζώα πρέπει να διεκδικήσουν μερίδιο στην ιστορία. Να καταγραφεί ο ρόλος τους, να μην λησμονηθεί. Να ζητήσουν μνημεία πριν περάσει η πόλη στα δημητριακά και στη χορτοφαγία. Να στήσουν αγάλματα οι γλύπτες. Ένα χρυσό μωσχάρι έξω από το χρηματιστήριο. Μία γελάδα σιντριβάνι στη Δημαρχία. Μια γουρούνα να σκάει από πυροτεχνήματα την πρωτοχρονιά» (Κρεατοφαγία) σελ. 19

Συμμερίζεται το φόβο και την ανασφάλεια του ταπεινού ανθρώπου που καταπιέζεται και «χτυπιέται» από την τηλεόραση, από τη ζωή, από τη μνήμη που τον βασανίζει για όσα, ίσως, δεν έκανε.

«... Δεν έκανε τίποτα και του ζητάνε να απολογηθεί αυτοί που τρώνε με τους καταχραστές και τους δολοφόνους στα εξοχικά και στις θαλαμηγούς ενώ αυτός φοβάται στην κρεβατοκάμαρά του υ μην τιναχτεί η πόρτα σαν πώμα αναψυκτικού». (Βράδυ στο σπίτι, σελ. 22).

Σαρκάζει και καταγγέλει.

Οι έξι παραλλαγές πάνω στο γενικό μοτίβο «Καφε-

νείο» καταδείχνουν με δραματικό τρόπο το περιβάλλον και τον εσωτερικό κόσμο των ανθρώπων που συγχάζουν σ' αυτούς τους χώρους, λιμάνια για τους περισσότερους, αλλά και καταφύγια που τα μισούν, αφού δεν έχουν τίποτε καλλίτερο.

Δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα από το «Καφενείο» II και III αντίστοιχα.

«... Άλλος έστειλε βόλτα τον εαυτό του και τον περιμένει ακίνητος στο καφενείο, άλλος αδιάφορος μπήκε στον σκοτεινό θάλαμο της μνήμης και γύρισε ανάποδα να ξεκουραστεί...». (σελ. 24)

«... Κάποιος κοιμήθηκε στην καρέκλα του, κάποιον όνειρο ξαναβρήκε που το χάνει τη νύχτα. Σιγά σιγά το σώμα του ανοίγει και σαν όστρακο το αποκαλύπτει...». (σελ. 25)

Η ενότητα με τον τίτλο «ΣΧΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ» περιέχει πολύ ωραία ποιήματα, μερικά αποτελούν ποιητικά σχόλια στη ζωή και τις φθαρμένες σχέσεις των ανθρώπων του σήμερα. Τους ήρωές του τους εξιδανικεύει και τους διασώζει αφού τους κάνει πολίτες της ποιητικής του πολιτείας.

«... Δεν είναι πόλη αυτή για να ζήσουν. Να τους τραβήξουμε έξω σαν πνιγμένους, στην απλωσιά του μύθου να πάρουν το φιλί της ζωής. Σε ένα βουερό σιδηροδρομικό σταθμό να περιμένουν το τρένο που κόβει στις ράγες σαν χαρτοκόπτης τις σελίδες της ιστορίας...». (Της πόλης σου, σελ. 35).

Μιλά για το μύθο των διακοπών, την τουριστική Ελλάδα και δε χάνει ευκαιρία να δώσει μια άλλη εικόνα απ' αυτήν που δίνουν οι κρατούντες και οι επίσημοι για την πόλη του την ΠΑΤΡΑ.

«Μονόλογος δημοτικού συμβούλου» (σελ. 40)

Και ωδή για τη γέφυρα Ρίου – Αντιρρίου γράφει δίνοντας μια άλλη σουρεαλιστική διάσταση στο μεγάλο αυτό τεχνικό έργο.

Είναι ένας ποιητής του σήμερα που με αγάπη συντηρεί όσα η προσωπική του πινακοθήκη έχει κρατήσει και όσο το οξυδερκές βλέμμα που διαβλέπει. Δεν είναι εύκολο να μιλήσεις ποιητικά σήμερα. Οι λέξεις

«... Ζητούν να σηκώσεις την πέτρα από πάνω τους για να μιλήσουν» (σελ. 34).

«Είναι μια πόλη τα χαρτιά αυτά με φώτα και ζητιάνους πεινασμένους».

Περί Κωστή Παλαμά

Του Δημήτρη Κάββουρα

Η συνεχής, ως τις μέρες μας, αναφορά στον Κωστή Παλαμά και η, κατά ποικίλους τρόπους, παραπομπή στο έργο του και, μάλιστα, όχι αποκλειστικά από πρόσωπα του λογοτεχνικού κόσμου αλλά και από εκπροσώπους άλλων χωρών (επιστήμη, πολιτική, εκκλησία), διαψεύδει εν μέρει αυτούς που ισχυρίζονται ότι ο Παλαμάς δεν διαβάζεται σήμερα, γιατί, αυτοί τουλάχιστον που τον μνημονεύουν, σίγουρα τον διαβάζουν, πιστοποιεί δε κάτι πιο σημαντικό: ότι το έργο του επιζεί ούτως ή άλλως.

Η πολλή, εξ άλλου, αμφισβήτηση και η πολεμική που ασκείται εκ μέρους εκείνων που αρνούνται να τον κατατάξουν στη χορεία των μεγάλων ποιητών, καταδεικνύουν ότι κάπου υπάρχει αντίσταση. Δεν επιστρατεύει κανείς τόσες δυνάμεις για να γκρεμίσει ένα είδωλο, αν το είδωλο αυτό δεν στέκει γερά, αν η αξία του όχι μόνο δεν αμφισβητείται αλλ' αντιθέτως εξαιρείται από κάποιους που η γνώμη τους μετράει. Ο Κωστής Πα-

λαμάς υπήρξε, χωρίς καμιά αμφιβολία, μορφή καταλυτική στα ποιητικά – και όχι μόνο – πράγματα του καιρού του.

Αφού, όμως και οι αμφισβητίες δεν κάνουν πίσω και οι θαυμαστές του επιμένουν, το ερώτημα παραμένει: Είναι ο Κωστής Παλαμάς μεγάλος ποιητής;

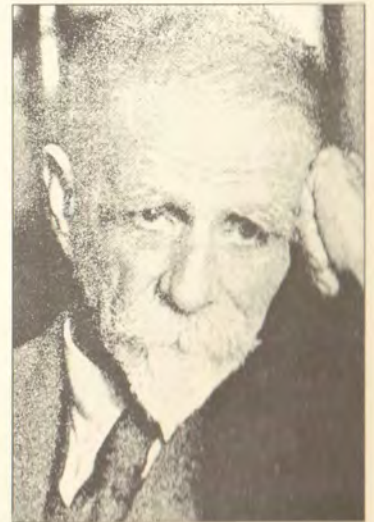
Μερικοί απορρίπτουν το έργο του Κ. Παλαμά στο σύνολό του και τον ίδιο δεν τον θεωρούν σπουδαίο ποιητή. Τον κατηγορούν για

μεγαλοστομία, εγκεφαλικότητα, πλατειασμό και άλλα αντιποιητικά, κατ' αυτούς, στοιχεία. Άλλοι τον θαυμάζουν απεριόριστα, τον τοποθετούν δε τόσο ψηλά, ώστε τα όποια ελαττώματα του καταλογίζονται, να μην είναι ικανά να μειώσουν την αίγλη του. Κάποιοι τον αξιολογούν με βάση τη γενικότερη συμβολή του στα γράμματα και κυρίως τον ελληνοκεντρικό χαρακτήρα του έργου του. Είναι και μερικοί που ασπάζονται μόνο τα λυρικά του ποιήματα, ενώ άλλοι ξεχωρίζουν από το σύνολο της ποιητικής του δημιουργία τα τρία μεγάλα του έργα: την «Ασάλευτη Ζωή», το «Δωδεκάλογο του Γύφτου» και τη «Φλογέρα του Βασιλιά». Γνωστή φιλόλογος είπε πως ανάμεσα στα τρία – τέσσερα βιβλία που δεν πρέπει να λείπουν από καμιά βιβλιοθήκη είναι και ο «Δωδεκάλογος του Γύφτου». Είναι και κάποιοι ακόμα που λένε πως και μόνο το «Ρόδου μοσκοβόλημα» να είχε γράψει, θα ήταν αρκετό, ώστε ν' αποκτήσει φήμη μεγάλου ποιητή. Όπως και να 'χει το πράγμα, γεγονός είναι πως, όσο ζούσε ο Κ. Παλαμάς, η κυριαρχία του στα γράμματα ήταν αναμφισβήτητη. Επίσημα πια, σε εγκυκλοπαίδεια του καιρού του χαρακτηρίζεται ως «μέγας Ελλην ποιητής», η παρατιθεμένη ξένη βιβλιογραφία είναι απέραντη. Σωρεία, τέλος, τιμητικών διακρίσεων ήρθε να επισφραγίσει επίσημα και τυπικά την αναγνώρισή του.

Την ίδια εποχή κορυφαίοι ξένοι νεοελληνιστές ασχολήθηκαν με την κριτική ανάλυση του έργου του και δεν απέκρυψαν το θαυμασμό τους γι αυτό, ενώ διάσημοι συγγραφείς και ποιητές (Ταγκόρ, Ουναμούντο, Ρολλάν) έγραψαν εγκωμιαστικά άρθρα για τον Παλαμά και δεν δίστασαν να τον χαρακτηρίσουν ως τον μεγαλύτερο σύγχρονο ποιητή όλης της Ευρώπης. Τέλος πληθώρα ποιημάτων του μεταφράστηκαν στις κυριότερες ευρωπαϊκές γλώσσες και κοσμούν όλες τις παγκόσμιες ποιητικές ανθολογίες, ενώ το έργο του, σαν το πιο αντιπροσωπευτικό της νεότερης τότε ελληνικής ποίησης, διδάχτηκε σε ξένα σχολεία και πανεπιστήμια.

Στις σε βάρος του Παλαμά κρίσεις οι σημερινοί αρνητές του προβάλλουν ένα ακόμα επιχειρήμα: ο Παλαμάς, λένε, δεν διαβάζεται πια. Για τη σχετικότητα του επιχειρήματος αυτού, έγινε λόγος στην αρχή του παρόντος σημειώματος. Το αναγραφόμενο πάντως, σε σύγχρονη εγκυκλοπαίδεια ότι ο Παλαμάς υπήρξε η κεντρική μορφή των ελληνικών γραμμάτων για μισόν αιώνα, ίσως να επισημαίνει, συν τους άλλους, τον επικαιρικό χαρακτήρα του έργου του, η σημασία του οποίου, θέλουν να πουν, εκτείνεται μέχρι των ορίων της εποχής του και μόνο. Από την άλλη μεριά, ο σύγχρονός μας συγγραφέας προβλέπει μια δεύτερη αναγέννηση (sic) του Παλαμά, τον θεωρεί «σημερινό» καθώς, όπως γράφει σε άρθρο του για τον ποιητή, η ποίησή του προεικόνισε γεγονότα του αιώνα μας (Οκτωβριανή Επανάσταση, Ενωμένη Ευρώπη) πιστεύει δε πως είναι ο ποιητής που θα διαβαστεί πολύ τις επόμενες δεκαετίες. Έτσι πάντως, με τη συνεχιζόμενη αναφορά στο έργο του, ο Παλαμάς, παραμένει, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, παρών ως τις μέρες μας.

Ο Παλαμάς – που μαζί με τον Ελευθέριο Βενιζέλο και τον Μανώλη Καλομοίρη θεωρήθηκε ότι, με το έργο του, ενσαρκώνει τη Μεγάλη

Ιδέα – έζησε σε μια πολυτάραχη για το έθνος των Ελλήνων εποχή. Γνώρισε την εθνική ταπείνωση του 1897, τους νικηφόρους πολέμους του 1912 – 1913, τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, το διχασμό, τα κινήματα, τις πολιτειακές ανωμαλίες, τη μικρασιατική καταστροφή, τη δικτατορία, το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, την κατοχή. Με τους πνευματικούς αγώνες του για καθετί το εθνικό και κύριο όπλο την ποίηση, έδωσε το «παρών» σε κάθε κρίσιμη στιγμή της εθνικής ζωής. Μπροστάρης πάντα, έγινε σημαία ο ίδιος των αγώνων για τη γλώσσα, την παράδοση, την εθνική αξιοπρέπεια, εξ ου και ο χαρακτηρισμός του ως εθνικού ποιητή.

Οι χαρακτηρισμοί και όσα σημαντικά και σπουδαία του απέδωσαν, είναι μοναδικά για σύγχρονο Έλληνα ποιητή. Τον απεκάλεσαν ποιητικό χρονογράφο της φυλής, έγραψαν πως το έργο του είναι η αποθέωση του νεοελληνικού γλωσσικού θησαυρού. Ο ηγετικός του ρόλος στο χώρο της ποίησης, τον ανέδειξε αρχηγό της νέας Αθηναϊκής Σχολής, γενάρχη μιας νέας γενιάς σπουδαιών ποιητών. Η εν γένει πνευματική του δράση, παράλληλα με την ποιητική του δημιουργία, σε μια εποχή πνευματικών και εθνικών αγώνων, είχε μεγάλη απήχηση και συνέβαλε στην παγίωση θετικών για την πρόοδο θέσεων.

Στηλίτευσε τη στείρα προγονοπληξία, αναβίωσε την ιστορική και λαϊκή μας παράδοση, θεμελίωσε την κριτική, σαν δημοτικιστής – κατέχοντας συγχρόνως ο ίδιος ένα μοναδικό γλωσσικό αισθητήριο και σπάνιες γλωσσοπλαστικές ικανότητες – αγωνίστηκε για την επικράτηση μιας ζωντανής και ρωμαλέας γλώσσας, ανακάλυψε τον Κάλβο, πρωτοστάτησε στην επαναξιολόγηση και την καθιέρωση του Σολωμού, έκανε γνωστούς στον τόπο μας τον Βερλέν και τον Μέτερλικ, τους συμβολιστές και το συμβολισμό. Ακαταπόνητος εργάτης του πνεύματος, επίμονος ερευνητής, άγρυπνος νους, ευρυμαθέστατος, πολυμερής, γνώστης όλης της σύγχρονης λογοτεχνίας, και των άλλων πνευματικών ρευμάτων, κατέστησε τους νέους κοινωνούς της σοφίας τους, οδηγώντας τους σε ανοιχτούς πνευματικούς ορίζοντες.

Εμπνευσμένη από το πνεύμα της εποχής του, οιστρηλατημένη από τα οράματα της φυλής και την ιστορική μοίρα της Ελλάδος, η ποίηση του Κωστή Παλαμά πήρε, χάρη στον αναπόφευκτο για την εποχή ιδεολογικό φόρτο και τη φλογερή ιδιοσυγκρασία του ποιητή, τεράστιες διαστάσεις. Ύψωσε φωνή, όρθωσε ανάστημα. Δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά. Ο Παλαμάς δεν έζησε και δεν έγραψε τη μεταγενέστερη εποχή του απολογισμού.

Έζησε τον καιρό της δράσης, εισπνέοντας στο μυθικό «κελλί» του τον αέρα των γεγονότων, που ζωογονούσε την έμπνευσή του, αναζωπύρωνε το δημιουργικό του πάθος, διέγειρε το πνεύμα του. Έγινε έτσι ο ποιητής και η φωνή του καιρού του, ενός καιρού φορτισμένου με ιστορικές μνήμες και εθνικούς πόθους. Και έγινε όπως τον ήθελε ο καιρός του: στεντόρειος. «Τα μεγαλόφωνα όργανα δοξάζουν τα μεγάλα» γράφει. (Περάσματα και χαιρετισμοί).

Αλλ' αυτό είναι το ένα – το μέγα ίσως – κομμάτι του εαυτού του. Για-

τί υπάρχει και ο άλλος Παλαμάς με τα «χαρακτηριστικά γνωρίσματα μιας διανοητικής διπροσωπίας» που λέει ο ίδιος, και που προέρχονται από ένα ζευγάρι επιστημονικού θετικισμού και μεταφυσικής ιδεοληψίας. Υπάρχει ακόμα ο Παλαμάς κάποιων άλλων στιγμών και τόνων: στιγμών τρυφερών, απαλών τόνων μουσικών, γαληνών. Υπάρχει ο ποιητής των αναπολήσεων, των συντριμμένων γηρατειών, του ασίγαστου πάθους, αλλά και των χαμολούλουδων και της παιδικότητας. Όμως, αν αρχίσει κανείς ν' απαριθμεί τι άλλο ήταν ο Παλαμάς, δεν βρίσκει άκρη.

Αρκούν, όμως, όλ' αυτά για την εδραίωση της φήμης στο μέλλον;

Δεν μπορεί να ξέρει κανείς αν ο χρόνος θα σεβαστεί την κρίση εκείνων που με τα δεδομένα της εποχής τους τοποθέτησαν τον Κωστή Παλαμά σε υψηλό βάθρο. Η διαχρονικότητα δεν αποτελεί οπωσδήποτε ακράδαντο επιχείρημα. Η αξία ενός ποιητή, που με το έργο του ενέπνευσε την εποχή του, εξέφρασε την κυρίαρχη ιδέα της εποχής του, καταξιώθηκε από την εποχή του, δεν αίρεται εύκολα. Όσο και να ισχυριζόμαστε πως ο χρόνος είναι ο μεγάλος κριτής, δεν μπορεί ν' αγνοηθεί ο ρόλος που ο Κ. Παλαμάς έπαιξε στην εποχή του. Εφόσον η ίδια η εποχή του, ιστορικά, δεν παραγράφεται, όλοι οι μεγάλοι πρωταγωνιστές της παραμένουν μεγάλοι.

Η ιστορία του κρασιού

Οίνον ιστορώ, Αμπελοοινική ιστορία και αρχαιολογία της ΒΔ Πελοποννήσου

Κτήμα Μερκούρη, Κορακοχώρι Ηλείας
Αθήνα 2001

Γράφει η Αφέντρα Γ. Μουτζάλη

Στις 26 Αυγούστου 2000 πραγματοποιήθηκαν στο Κτήμα Μερκούρη στο Κορακοχώρι Ηλείας επιστημονικό συμπόσιο για την Αμπελοοινική ιστορία και αρχαιολογία της ΒΔ Πελοποννήσου. Το φετινό Ιούλιο τυπώθηκαν σ' έναν καλαίσθητο τόμο τα Πρακτικά του Συμποσίου με τη φροντίδα της Οργανωτικής Επιτροπής και τις ακάματες προσπάθειες του φίλου - καθηγητή της της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας, στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας κ. Γιάννη Πίκουλη, ο οποίος είχε και την επιμέλεια της έκδοσης.

Ο τόμος «Οίνον ιστορώ», σ. 172, 44 πίνακες είναι αφιερωμένος στη μνήμη του γερμανού αρχαιολόγου Thomas Völling, που εργάστηκε επί σειρά ετών με συνέπεια στις ανασκαφές του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου στην Αρχαία Ολυμπία, αγάπησε τη χώρα μας και χάθηκε νέος τον Αύγουστο του 2000.

Η πραγματοποίηση του συμποσίου και η έκδοση των Πρακτικών οφείλονται στην ευγενική χορηγία των αδελφών Βασίλη και Χρίστου Κανελλακόπουλου.

Στον τόμο δημοσιεύονται δεκατρείς επιστημονικές ανακοινώσεις του συμποσίου, με περιλήψεις στην Αγγλική ή τη Γαλλική γλώσσα.

Αναλυτικότερα:

1. Σταυρούλα Κουράκου – Δραγώνα, Η κάπνιος άμπελος και ο κάπνιος οίνος.
2. Ulrich Sinn, Η εξέλιξη της Ολυμπίας στην ύστερη αρχαιότητα.
3. Thomas Völling, Παραγωγή κρασιού στο ιερό του Ολυμπίου Διός στο πρώιμο Βυζάντιο.
4. Μιχάλης Πετρόπουλος, Οι ρωμαϊκοί ληνοί της Πάτρας.
5. Ξένη Αραπογιάννη, Ληνοί της Φιγαλείας.
6. Άννα Λαμπροπούλου - Βούλα Κόντη - Ηλία Αναγνωστάκη, Αμπελοοινικά θέματα στην ιστορία και την τέχνη της πρωτοβυζαντινής δυτικής Πελοποννήσου.
7. Δημήτριος Αθανασούλης, Μοναστηριανά πατητήια στην Ηλεία.
8. Γ. Α. Πίκουλας, Μικκύλα οινικά.
9. Ηλίας Αναγνωστάκης, Βυζαντινά οινobούπα, βουτζία και οι Βουτζαράδες του Αράκλoβου στην φραγκοκρατούμενη Ηλεία.
10. Αγγελική Πανοπούλου - Κωνσταντίνα Παπακοσμά, Vinea et Vinum, Αμπελοκαλλιέργεια και παραγωγή κρασιού στη δυτική Πελοπόννησο (13ος αι. - 15ος αι.).

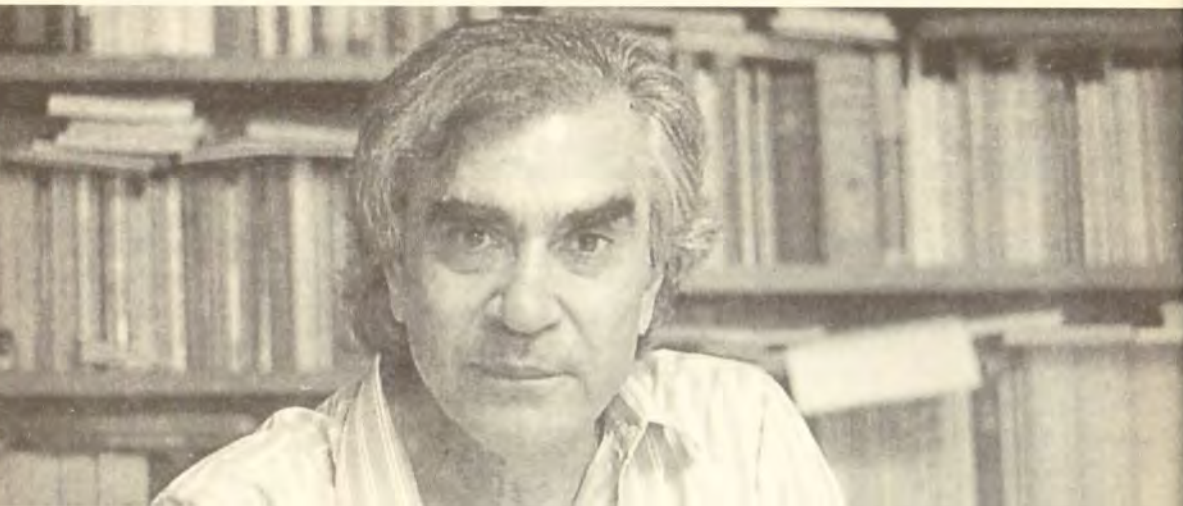
11. Αφέντρα Μουτζάλη, Αμπελοκαλλιέργεια στη Βενετοκρατούμενη Βοστίτσα.

12. Ευαγγελία Μπαλάτ, Η μαρτυρία των Οθωμανικών καταστιχώσεων. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη μελέτη της αμπελοκαλλιέργειας και οινοπαραγωγής στην Πελοπόννησο.

13. Βασίλης Κανελλακόπουλος, Αμπελοκαλλιέργεια στη ΒΔ Πελοπόννησο - Πραγματικότητα και προοπτικές.

Τέλος στις σελίδες της έκδοσης που ακολουθούν δημοσιεύεται η συζήτηση της πρωινής και απογευματινής συνεδρίας.

Η αρχοντική Ελληνική αίσθηση

Για το αλφαβητάρι του καθηγητή Χρήστου Γιανναρά

Του Παναγιώτη Ανδριόπουλου

Το ανθολόγιο - αλφαβητάρι του καθηγητή Χρήστου Γιανναρά μας δίνει το μέτρο «επανεύρεσης μιας ενεργητικής ελληνικότητας». Δηλαδή επίκαιρης πρότασης για τα ουσιώδη της ζωής, που θα αποδειχθεί πρόταση ελληνική (όπως πάντοτε μέσα στους αιώνες) αν ενδιαφέρει πανανθρώπινα».

Ανθολογώντας Μακρυγιάννη, Παπαδιαμάντη, Λορεντζάτο, Κόντογλου, Ελύτη, Σεφέρη, Ζηζιούλα αλλά και Χατζιδάκι, Τσαρούχη, Πικιώνη, Βακαλοπούλου κ.ά. ο καθηγητής Χρ. Γιανναράς συνθέτει «το Αλφαβητάρι του Νεοέλληνα». Και χαρακτηρίζει τα ανθολογούμενα κείμενα-πρόταση, ως κείμενα επίκαιρης ελληνικής αυτοσυνειδησίας. Όπως σημειώνει στον πρόλογο:

«Θα ευχόμουν να λειτουργήσει αυτή η ανθολόγηση πραγματικά σαν ένα "αλφαβητάρι" για το συλλαβισμό απαντήσεων στο πολύ ρεαλιστικό ερώτημα: αν έχει ουσιαστικό θετικό αντίκρουσμα στη ζωή του Νεοέλληνα σήμερα η ελληνική του καταγωγή». Τα κείμενα αποτελούν μια σύγχρονη αναζήτηση νοήματος της ελληνικότητας.

Μετά «το αλφαβητάρι τη πίστης», ο καθηγητής Χρ. Γιανναράς μας δίνει «το αλφαβητάρι του Νεοέλληνα». Σκέπτομαι ότι θα μπορούσαν τα δύο αυτά διαφορετικά βιβλία να αποτελέσουν ένα, με τον τίτλο «Το αλφαβητάρι της πίστης του Νεοέλληνα». Στέκομαι ιδιαίτερα στον όρο αλφαβητάρι, που χρησιμοποιεί ο καθηγητής Χρ. Γιανναράς, γιατί με ενδιαφέρει ότι παίρνει ένα άλλο νόημα το αυτονόητο που λέγεται αλφάβητο.

Σκέπτομαι ότι ο Ακάθιστος Ύμνος είναι κατ' αλφάβητον (24 οίκοι, όσα και τα γράμματα του αλφάβητου). Στην Ύμνολογία συναντούμε πολλούς στίχους και τροπάρια κατ' αλφάβητον. Το αλφαβητάρι ήταν βιβλίο για κάποιες παλιότερες γενιές. Ο Χριστός στην

Αποκάλυψη είναι το Α και το Ω. Στη χώρα μας ο αγράμματος αποκαλείται αναλφάβητος. Ο καθηγητής Χρ. Γιανναράς στο βιβλίο του «Παιδεία και Γλώσσα» περιλαμβάνει ένα κείμενό του, με τον τίτλο: «Λειτουργικώς αναλφάβητοι», Διερωτάται, λοιπόν, εκεί: «Τι ποσοστό αντιπροσωπεύουν στον κοινωνικό μας βίο οι λειτουργικώς αναλφάβητοι, πόσοι πτυχιούχοι των παιδαγωγικών μας σχολών καταλαβαίνουν τη γλώσσα του Παπαδιαμάντη, ποιο ποσοστό αποφοίτων λυκείου δεν γνωρίζει ούτε αυτό που λέμε "γραφή" —όχι ορθογραφία ή νοματική των λέξεων, αλλά τη γραπτή σημαντική της γλώσσας: να ξεχωρίζει το ζήτα από το ξι, το φι από το ψι». Για τον καθηγητή Χρ. Γιανναρά «ο κείριος αποσταθεροποιητικός παράγων για την Ελλάδα δεν είναι η τουρκική απειλή ούτε η κρίση της Βαλκανικής. Είναι το αυξανόμενο ποσοστό των λειτουργικώς αναλφάβητων».

Αντιλαμβάνεται κανείς την πρωταρχική σημασία που έχει το αλφάβητο στη σκέψη και την αγωνία του καθηγητή Χρ. Γιανναρά, ο οποίος αλλού διαπιστώνει κατηγορηματικά: «Κι όμως τη γλώσσα του πατρο-Κοσμά την καταλάβαιναν οι αναλφάβητοι Έλληνες της Τουρκοκρατίας» ενώ «μέσα σε μια γενιά, διακόπτεται η γλωσσική συνέχεια τριών χιλιάδων χρόνων». Άρα υπάρχουν αναλφάβητοι και αναλφάβητοι. Υπάρχουν αυτοί που γνωρίζουν εμπειρικά το αλφαβητάρι της πίστης, υπάρχουν αυτοί που συλλαβίζουν κυριολεκτικά τις λέξεις λόγω γλωσσικής αφασίας, υπάρχουν άλλοι αναλφάβητοι, που δεν καταλαβαίνουν ότι το αλφάβητο είναι μια συγκεκριμένη αίσθηση, αφού όπως λέει ο Ελύτης «Η Ελλάδα είναι μια συγκεκριμένη αίσθηση» και ίδια αίσθηση —λέει ο καθηγητής Χρ. Γιανναράς— είναι η γραφή της γλώσσας. «Χίλια χρόνια στο λεγόμενο "Βυζάντιο", τα παιδιά μάθαιναν ανάγνωση και γραφή με αλφαβητάρι τον Όμηρο. Και στην Τουρκοκρατία, με τα ψαλτήρι και το Οκταήχι» σημειώνει ο Χρ. Γιανναράς. Δηλαδή, αυτά είναι τα αλφαβητάρια, τα αναγνωσματάρια του Ελληνισμού.

«Το Αλφαβητάρι του Νεοέλληνα» προσπαθεί να εντοπίσει την επίγνωση της ελληνικής ιδιαιτερότητας δηλαδή της ταυτότητας των Νεοελλήνων. Αυτή η περίφημη ταυτότητα προϋποθέτει τα περιεχόμενα του βιβλίου: δηλαδή, αυτεπίγνωση, μνήμη, φρόνημα, γλώσσα, παιδεία, τέχνη, αυτοκριτική, προοπτική. Διαβάζοντας κανείς «το Αλφαβητάρι του Νεοέλληνα» αρχίζει να υποψιάζεται αυτό που έγραψε ο καθηγητής Χρ. Γιανναράς σ' ένα κείμενό του για τον Οδυσσέα Ελύτη:

«Την ελληνική ταυτότητα την ορίζει η σοφία της ποιησης, όχι η αποδεικτική της Ιστορίας. Ο τρόπος της παραίτησης, της άοπλης μέθεξης. Της εκούσιας απώλειας που είναι πάντα εύρεση. Αυτό που ήταν πάντοτε η αποφατική Ελλάδα».

Νομίζω ότι για τον καθηγητή Χρ. Γιανναρά ισχύει αυτό που είπε ο Ελύτης για την Ελλάδα: «Υπάρχει μια Ελλάδα των αθλιότητων και υπάρχει μια ιδανική μες στο κεφάλι μας, και εγώ αυτή νοσταλγώ». Πάντοτε συγκινούμαι όταν ο καθηγητής Χρ. Γιανναράς αναφέρεται στον ελληνικό τρόπο ζωής ως αρχοντικό: «Αρχοντιά αιώνων κοινωνίας της ζωής». Και ο Ελύτης τον δικαιώνει όταν λέει με παράπονο σε μια συνέντευξή του: «Είμαστε πρίγκηπες και δεν το 'χουμε καταλάβει».

«Το Αλφαβητάρι του Νεοέλληνα» έχει ως υπότιτλο «Κείμενα επίκαιρης ελληνικής αυτοσυνειδησίας». Το βιβλίο «Παιδεία και Γλώσσα» περιλαμβάνει κείμενα που χαρακτηρίζονται ως «επικαιρικά παλινωδούμενα». Όμως όποιος διαβάσει τόσο τα ανθολογούμενα κείμενα όσο και αυτά του καθηγητή Χρ. Γιανναρά που είχαν δημοσιευθεί ως άρθρα σε εφημερίδες, θα διαπιστώσει ότι αυτά έχουν διαχρονική αξία. Η επικαιρότητά τους είναι σαν αυτή του αλφαβητού. Αν δεν γνωρίζεις το αλφάβητο δεν μπορείς να διαβάσεις και να γράψεις σωστά.

Αν δεν προσεγγίσεις τα βιβλία αυτά ως καρπό μόνιμης αγάπης και αγωνίας ελπιδοφόρου, είσαι αναλφάβητος. Γιατί τα βιβλία αυτά αποτελούν πρόταση, Μη λησμονούμε: Η πρόταση αποτελείται από λέξεις και οι λέξεις από τα γράμματα του αλφαβητού. «Η εδώ πρόταση» — σημειώνει ο καθηγητής Χρ. Γιανναράς — «απαιτεί τουλάχιστον μιαν υποψία για την επικαιρότητα και γονιμότητα της διαχρονικής ελληνικής εμμονής στο φωτισμό νοήματος της ανθρώπινης ύπαρξης και συνύπαρξης — στη "γιγαντομαχία περί της ουσίας", στη ζήτηση του "ενός ούτινος εστι χρεία"».

Είμαι πεπεισμένος πλέον πως το συνολικό έργο του Χρ. Γιανναρά μας παρακινεί — όπως γράφει ο ίδιος σ' ένα κείμενό του για τον Ελύτη — «να ψηλαφίσουμε την εύρεση του απορριμμένου λίθου, να συλλαβίσουμε ελεγεία στην οξέωρτα, να φάλλουμε μαζί του "τον Ιησού του ήλιου, τον μετά κάθε Σάββατο ανατέλλοντα"».

Το πρόσωπο: ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Πριν από 16 χρόνια μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα μουσική για κινηματογράφο καταγραφόταν από το συνθέτη Μιχάλη Χριστοδουλίδη, ο οποίος με ένα εξαιρετικό σάουντρακ πλαισιώνει τις σινε εικόνες της ταινίας «Η κάθοδος των εννιά» του Χρήστου Σιωπαχά.

Μια θαυμάσια μουσική που απέσπασε το πρώτο βραβείο στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, το Κρατικό Βραβείο του υπουργείου Πολιτισμού της Ελλάδας, καθώς και το Prix de la Fondation de France στο Φεστιβάλ μουσικής κινηματογράφου της Aix en Provence.

Μια θαυμάσια έκπληξη από το διακεκριμένο δημιουργό μας επεφύλασε όμως η σύγχρονη δισκογραφική παραγωγή μέσω του cd «Η καρδιά μου πεθυμάντα» που ηχογραφήθηκε στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών με μεσαιωνική ποίηση της Κύπρου που κυκλοφορεί από την εταιρεία EMI.

Ένα θαυμάσιο πρωτόλειο υλικό, στο οποίο ο Μιχάλης Χριστοδουλίδης έχοντας σαν πρώτη ύλη τους παραδοσιακούς ρυθμούς της Κύπρου και το λυρικό δυναμισμό των υπέροχων στίχων, προσαρμόζει τα στοιχεία από την ευρωπαϊκή μουσική της εποχής.

Τραγούδια σαν τα «Γιατί κυρά μου», «Αγαπώ σε», «Τρέξετε μάτια», «Ποια παραπόνηση», «Ζωντανόν με δύο θανάτους» και το συγκλονιστικό «Δια σημάδιν έχω λιώντα», εντυπωσιάζουν με τη μελωδική τους ανάπτυξη και ξεχωρίζουν για την ιδιαίτερη φυ-

σιονομία τους στο χώρο του ελληνικού τραγουδιού. Το όραμα του Μιχάλη Χριστοδουλίδη βρήκε τον ιδανικό εκφραστή μέσα από την άψογη ερμηνεία του τραγουδιστή Δώρου Δημοσθένους, που με τέλεια χρωματική απόδοση, καταφέρνει να καταθέσει μια παρουσία πραγματικά αξιοσημείωτη. Χωρίς να φτάνει το υψηλότατο αυτό επίπεδο της φωνητικής ερμηνείας, η Αλίκη Καγιαλόγλου συμμετέχει και αυτή προσφέροντας το δικό της τόνο στο άμπουμ.

Η περίπτωση του συνθέτη Μιχάλη Χριστοδουλίδη συνδέθηκε με την Ελλάδα το 1977 όταν επέστρεψε από τη Γαλλία γράφοντας τη μουσική για το «Γυάλινο Κόσμο» του Τένεσι Ουίλιαμς στο Εθνικό Θέατρο σε σκηνοθεσία Μιχάλη Κακογιάννη.

Ακολουθεί μια σειρά από σημαντικές μουσικές για το θέατρο, μεταξύ των οποίων «Κέτιδες» από το Θ.Ο.Κ., «Αντώνιος και Κλεοπάτρα» με την Ειρήνη Παπά, «Πλούτος», «Ορέστεια» από το Θέατρο Τέχνης με τη Μελίνα Μερκούρη στο ρόλο της Κλυταιμνήστρας, «Σφήκες» σε σκηνοθεσία Γ. Λαζάνη, «Προμηθέας Δεσμώτης», «Άτταλος Α'» του Βάρναλη, «Οιδίπους Τύ-

ραννος» σε σκηνοθεσία Ν. Χαραλάμπους, «Ιφιγένεια εν Ταύροις» από το ΚΘΒΕ, μουσικές για μπαλέτο, μουσικές για ταινίες όπως το πρόσφατο «Κάθε Σάββατο» του Βασίλη Βαφέα. Το 1999 στο Lincoln Center της Νέας Υόρκης παίζεται το έργο του «Tears of Aphrodite» με ιδιαίτερη επιτυχία.

Ο Μιχάλης Χριστοδουλίδης έχει εκδώσει 8 εξαιρετικούς δίσκους ενώ το χρονικό διάστημα 1981 – 1989 ήταν προϊστάμενος του μουσικού τμήματος του Α' προγράμματος της ΕΡΤ.

Όμως ένα μεγάλο μέρος του πορτρέτου του σκιαγραφείται στη Γαλλία, για την οποία έφυγε το 1963 ο 65χρονος Κύπριος συνθέτης. Ξεχωρίζουν η μουσι-

κή του για το χορόδραμα Les Loups της Catherine Daste στο Theatre National Populaire (1970) για το έργο «Les Precieuses Ridicules» του Μολιέρου στην Comedia Francaise με σκηνοθέτη τον Jean Louis Thamin (πρώτος Έλληνας συνθέτης που γράφει για την Comedie Francaise), για το θέατρο – θέαμα «L'Odyssee pour une tasse de the» του Jean Michel Ribas στο Theatre de la Ville και για το έργο του Ιονέσκο «Ce Formidable Bordel» που παρουσιάστηκε σε παγκόσμια πρεμιέρα στο Theatre Rive Droite σε σκηνοθεσία Jacques Mauclair. Το 1974 το Υπουργείο Πολιτισμού της Γαλλίας του απένευσε τον τίτλο του Ιππότη των Τεχνών και των Γραμμάτων επιβραβεύοντας την προσφορά του στις τέχνες της Γαλλίας.

Έξι συγκλονιστικές συνθέσεις όσον αφορά στον πλούτο των ιδιών, αλλά και στο στάδιο της υλοποίησης από την εκρηκτική 18μελή μπάντα, που στην παρουσία περίπτωση πλαισιώνεται από δύο σπουδαίους προσκεκλημένους, τους κορυφαίους Enrico Rava στην τρομπέτα και Antonello Salis στο ακορντεόν.

Έξι συνθέσεις – με διάρκεια 5 λεπτά η μικρότερη και 14 η μεγαλύτερη – που μας προσφέρουν το πιο συμπυκνωμένο δείγμα της πρωτοκλασάτης ορχήστρας, αποτυπώνοντας τη θεωλλώδη πορεία της και την εμπειρία της από το 1990 (έτος ίδρυσής της) στην πιο ώριμη στιγμή της καριέρας της.

Με 10 χρόνια λοιπόν λαμπρής παρουσίας και ιδιοφυούς ισορροπίας στα δυσδιάκριτα όρια που συγκλίνουν η τζαζ και η σύγχρονη μουσική, στο μείνστριμ και ο εξτρεμισμός, η Itaian Instabile Orchestra με μουσικούς στις τάξεις της όπως ο Gianluigi Trovesi, ο Eugenio Colombo, ο Carlos Actis Dato, ο Pino Minafta, ο Giancarlo Schiaffini, ο Paolo Damiani, ο Renato Geremia και πολλοί άλλοι, καταθέτει το αστεί-

ρευτο δημιουργικό ταλέντο της και μας προσφέρει ένα συνταρακτικό δίσκο από κάθε άποψη.

Πανέμορφα μουσικά θέματα με οργιαστική φαντασία, που αντλούν την καταγωγή τους από τα ηχοτοπία της free jazz, μετατρέπονται μέσω μιας αυθόρμητης και αυτόματης διαδικασίας σε εξαιρετικές μελωδίες, εμπλουτίζονται από παραδοσιακές φόρμες φλερτάροντας με τις ιταλικές ταραντέλες και τα ισπανικά φορκ τραγούδια.

Λυρισμός, ρομαντισμός, μελαγχολία, ένταση, δυναμισμός, πειραματισμός, πρωτοπορία, παράδοση, λαϊκές μουσικές, λόγιες παρεμβάσεις, μεταλλαγμένοι πολυρυθμικοί χοροί, δεξιοτεχνικός αυτοσχεδιασμός, όλα πολλαπλές φανερώσεις του εκπληκτικά δεμένου σχήματος και του ανεπανόληπτου ήχου του.

Αριστουργηματικός δίσκος που ενεργοποιεί ένα τεράστιο εργοτάξιο συναισθημάτων, από τους πρώτους ήχους της 13λεπτης εν-αρκτήριας σύνθεσης «Scarlattina» που υπογράφει ο σαξοφωνίστας και κλαρινετίστας Gianluigi Trovesi έως τις μελωδίες της, κινηματογραφικών αναφορών σύνθε-

ITALIAN INSTABILE ORCHESTRA LITANIA SIBILANTE (ENJA/AND)

της «Herr Fantozzi» που έγραψε ο τρομπετίστας Pino Minafta έχοντας κατά νου τις χρυσές σελίδες του Nino Rota.

LOUIS TILLET LEARNING TO DIE

(NORMAL) HITCH HYKE

Κάθε φορά που ο Αυστραλός τραγουδοποιός Louis Tillet, από τους πιο αγαπημένους του ελληνικού κοινού, κυκλοφορεί νέο του δίσκο, η ευχάριστη έκπληξη είναι κάτι παραπάνω από σίγουρη.

Έτσι και τώρα με απόσταση δεκατριών χρόνων από το εκπληκτικό του δισκογραφικό ντεμπούτο με το «Χορό της Περσεφόνης» ο Tillet μας προσφέρει το πιο ώριμο και κα-

τασταλαγμένο πρόσωπό του, αφού ενδιάμεσως έχει χτίσει την επαφή του μαζί μας μέσω πέντε υπέρροχων άλμπουμ και πολλαπλών ζωντανών εμφανίσεων στη χώρα μας.

Τριανταπέντε λεπτά εξαιρετικής μουσικής τείνουν να σκιαγραφήσουν το συνθετικό και τραγουδιστικό του πορτρέτο, αλλά και να υπογραμμίσουν για μια ακόμα φορά το άμεσο αναγνωρίσιμο ύφος του.

Μπαλάντες που ξεχειλίζουν από ένα κατακλυσμιαίο λυρισμό, ψυχωμένα μπλουζ, εκπληκτικά και πλήρη ροκ τραγούδια, με μια σφιχτή δομή αποτελούν το υλικό του θαυμάσιου δίσκου. Σε όλα αυτά η ταξιδιάρικη διάθεση του μεγάλου αυτού περιπλανητή, πανταχού παρούσα, μας καλεί σε ένα διαρκές ταξίδι στις δυσβάσταχτες περιοχές των συναισθημάτων, απηχώντας άλλοτε μια γλυκιά μελαγχολία και άλλοτε υποδαυλίζοντας τις αισθήσεις μας με την εξωστρέφεια και τη ζωντάνια της.

CHRIS ECKMAN A JANELA

(GLITTERHOUS/
HITCH HYKE)

Ο ευαίσθητος τραγουδοποιός και πολυοργανίστας Chris Eckman (ηλεκτρική και κλασική κιθάρα, πιάνο, όργανο, σύνθι, προγραμματισμοί) αποτελεί ένα μεγάλο κεφάλαιο της σύγχρονης ροκ, αφού μαζί με την Carla Torgerson ήσαν τα ιδρυτικά μέλη του πολύ αξιόλογου σχήματος των Walkabouts, που μας πρόσφερε ξεχωριστές στιγμές και συγκινήσεις στη δεκαετία του '90.

Εδώ ο Chris Eckman, σε μια εκδήλωση μιας μοναχικής και προσωπικής πορείας στη δισκογραφία, προχωρεί σε ένα εκλεκτό εγχείρημα γεμάτο ποίηση και λυρισμό, διευρύνοντας τις αναζητήσεις του και στο χώρο των ηλεκτρονικών.

Ένας πανέμορφος δίσκος που κυ-

Το σύνολο των εννέα τραγουδιών αναπτύσσεται με μια τρομερή άνεση και με απόλυτη ελεγχόμενη τη συνεισφορά του ρυθμού και της μελωδίας. Ιδιαίτερα ανοιχτή η συνθετική και ενορχηστρωτική του άποψη αφήνει ανοιχτούς τους διαύλους επικοινωνίας και τα δάνεια από τους αγαπημένους μουσικούς του χώρους, αυτούς της τζαζ, της φολκ και της έντεχνης τραγουδοποιίας.

Η βραχνή φωνή του, σήμα κατατεθέν, αναδεικνύει τη βαθιά αισθαντική και εκφραστική του ερμηνεία, παραθέτοντας τη συγκλονιστική αλήθεια της απλότητας και της αμεσότητας και συρρικνώνοντας κάθε εφετζίδικη προσπάθεια τεχνητής ωραιοποίησης.

Το «Learning to die» είναι ένας από τους ακλόνητους λόγους να συνεχίζει κάποιος να ερευνά εν έτει 2001 το χώρο του ροκ. Ένα εξαιρετικό δείγμα από μια από τις μεγαλύτερες κλασικές σταθερές στο χώρο αυτό.

ριαρχούν οι ατμοσφαιρικές μπαλάντες, οι λεπτές μελωδίες με τη σπαρτακτική ηχώ της φολκ του '60, οι υπνωτικοί και χαλαρωτικοί ρυθμοί των σύνθι, τα υπέροχα ακουστικά όργανα με τα οποία ο Eckman ανδρώθηκε, τα κιθαριστικά σόλο και βεβαίως η καθαρότητα και η συγκίνηση της φωνής του. Μιας φωνής που χωρίς να αγγίζει τα όρια του διαφορετικού, κατορθώνει να αρθρώσει την αλήθεια των συναισθημάτων και των ειλικρινών πρόθεσών του με ένα συναρπαστικό τρόπο.

Είτε με μουσικό χαλί την αποκλειστική συνοδεία της κιθάρας του, είτε με την ανάπτυξη της σπουδαίας ενορχηστρωτικής του άποψης που παίρνει σάρκα και

οστά από το μπάσο, το ταμπούρινο, τα ντραμς, το τρομπόνι και το βιολί, ο Chris Eckman ξεδιπλώνει τα θαυμάσια τραγούδια του στοχεύοντας καιρία στην ψυχή του ακροατή.

Ακούστε τραγούδια σαν τα «Intrusions», «The Drag», «Fadista» «A Janela» «Sonhos e Sombras» και αν η μαγεία του δημιουργού αυτού δεν εισηχώρησει μέσα σας, μάλλον θα πρέπει να αναζητήσετε τις αιτίες γρήγορα και αποτελεσματικά.

Η περίπτωση του Astor Piazzolla αποτελεί από εκείνες τις χαρακτηριστικές που εν ζωή αμφισβητήθηκαν σε τεράστιο βαθμό – εχθρός του τάνγκο και προδότης αποκαλέστηκε από τους συμπατριώτες του εξαιτίας των καινοτομιών που επιχείρησε στο πάνθεον της ιστορίας αναγνωριζόμενες ολοκληρωτικά.

Η καλαίσθητη έκδοση του εν λόγω cd έρχεται να φωτίσει το όραμα, την ψυχή και το μεγαλείο της μουσικής του γίγαντα του νουέβο τάνγκο, μέσα από την εκδοχή που έλαβε χώρα στο κοντσέρτο του Nacar.

Οκτώ χρόνια μετά το θάνατο του συνθέτη, η ηχογραφήθηκε ο σημαντικός αυτός δίσκος που εμπειριέχει τη μουσική ανάγνωση έργων του Piazzolla από το τρίο του μπαντεονίστα Marcelo Jaime Nisinman που φέρει τον τίτλο Trio Fundacion Astor Piazzolla (ο πιανίστας Sebastian Forster, βαφτιστήρι του ζεύγους Piazzolla και η βιολοντσελίστα Timora Roster συμπληρώνουν το τρίο) και την εκπληκτική ορχήστρα εγχόρδων Orquesta de Camara Mayo υπό την καθοδήγηση του Pedro Ignacio Calderon.

Ένας απίστευτος ηχητικός όγκος αναβιώνει τις παρτιτούρες του Astor με συγκλονιστική ομορφιά, λιτότητα, πάθος και σεβασμό στο πνεύμα, το περιεχόμενο και τη μορφή της μεγάλης αυτής μουσικής. Λυτρωτικός λυρισμός, συναι-

σθήματα στην κόψη του ξυραφιού, μυσταγωγική ατμόσφαιρα, ρομάντζο, εσωτερικότητα, εξάρσεις μουσικής ευφύιας μέσα από διαρκή διαδικασία ανανέωσης και δημιουργικού πειρατισμού, συνθέτουν τον κόσμο του Astor όπως φανερώνεται στα «Fuga y misterio», «Concierto Para Quinteto», «Adios Nonino» (το εκπληκτικό ρέκβιεμ που αφιέρωσε στο θάνατο του πατέρα του), αλλά και στις παραλλαγές του «Las Cuatro Estaciones Portenas». Ένας κόσμος που κατατέθηκε περίφημα από τους συντελεστές του ανεπανάληπτου κοντσέρτου, το οποίο, μέσω της έξοχης αυτής έκδοσης, είναι σήμερα στη διάθεσή μας. Ένας σπουδαίος δίσκος με προσήλωσή στο όραμα της μεγάλης φυσιογνωμίας του Astor, ένας δίσκος που δικαίωμα κατακτά περίοπτη θέση στην εργογραφία για το τάνγκο.

TRIO FUNDACION ASTOR PIAZZOLLA Y ORQUESTA DE CAMARA MAYO NACAR

(WORLD CONNEKTION/
M RECORDS)

Αναμενόμενη εξέλιξη

Να, λοιπόν, που και η Πάτρα απέκτησε το δικό της πολυκινηματογράφο. Ξεκινάει στις 15 Νοεμβρίου, εγκαινιάζεται μία εβδομάδα αργότερα (με τις απαραίτητες εκπλήξεις) και όπου να 'ναι θα δώσει και τα πρώτα δείγματα της φιλοσοφίας του αλλά και της ανταπόκρισης που θα έχει στον κόσμο. Αν και τα πρώτα σημάδια ήδη τα έχουμε...

Ας ξεκινήσουμε από το τέλος. Η ανταπόκριση του κοινού είναι λίγο ως πολύ προδιαγεγραμμένη. Ένα σύνολο επιχειρήσεων όπως αυτό που στήνεται στο μεγαθήριο της Ακτής Δυμαίων είναι δύσκολο να μην πάει καλά, οικονομικά τουλάχιστον. Εικοσιπέντε εταιρίες επένδυσαν σε αυτή τη νέα προοπτική και όλες τους έχουν ως αντικείμενά τους την εστίαση, την ψυχαγωγία και φυσικά το σινεμά. Ας μην ξεχνάμε ότι οι οκτώ αίθουσες της «Europlex» — αυτή είναι η εταιρεία που φέρνει στην Πάτρα τα πολυσινεμά κα μέχρι τώρα δεν έχει παρουσία σε άλλη ελληνική πόλη — μπορεί να χαρακτηρίζουν γενικότερα το χώρο, δε θα είναι όμως η μοναδική δραστηριότητα.

Από ταχυφαγείο και καφετέριες μέχρι μπόουλιγκ κι από παιδική χαρά μέχρι κατάστημα τουριστικών ειδών, το συγκρότημα στο χώρο της πρώην ΒΕΣΟ (που για ένα διάστημα είχε λειτουργήσει και πάλι ως πολιτιστικός πολυχώρος αν θυμάστε την «Υψικάμνο» του 1995) θα έχει τα πάντα και θα απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες, ενώ θα προσφέρεται για κατ'εξοχήν οικογενειακή έξοδο.

Έτσι, λοιπόν, κι αν κρίνουμε από την εμπειρία που υπάρχει από τη λειτουργία ανάλογων συγκροτημάτων στην Αθήνα και την Ευρώπη, μια τέτοια επένδυση θα βρει λογικά αρκετούς φανατικούς. Δύο

εκατομμύρια επισκέπτες περιμένουν ετησίως οι άνθρωποι της «Ελληνικής Τεχνοδομικής», του ομίλου εταιρειών που έχει στην ιδιοκτησία του το χώρο, και δεν αποκλείεται οι προβλέψεις τους να επαληθευτούν.

Για την καθαρά κινηματογραφική δραστηριότητα του χώρου, η κατάσταση είναι λίγο πιο περίπλοκη. Οι οκτώ αίθουσες συνολικής χωρητικότητας 2000 θέσεων, θα έχουν δυναμικότητα από 145 έως 385 θέσεις, γεγονός που σημαίνει ότι δεν πρέπει να είμαστε τόσο σίγουροι για το αν η λειτουργία αυτού του σινεμά θα «κλείσει» κατά το κοινώς λεγόμενο τις υπάρχουσες αίθουσες, αφού πολύ συχνά αρκετοί θα προτιμούν τη σιγουριά της εξεύρεσης θέσης σε μια αίθουσα του κέντρου παρά το ρίσκο της επίσκεψης στο χώρο.

Άλλωστε, όπως λένε και οι ίδιοι οι άνθρωποι της «Europlex» αυτό που συμβαίνει σε τέτοιες περιπτώσεις είναι να αυξάνεται η κινηματογραφική κίνηση (βλ. εισιτήρια) σε μια περιοχή στην οποία εμφανίζεται ένα πολυσινεμά, γεγονός που αναμένεται μακροπρόθεσμα να παρατηρηθεί και στην Πάτρα. Άλλωστε τα 25000 εισιτήρια που κόβουν ετησίως οι πατρινές αίθουσες είναι ένα νούμερο που δε θεωρείται και ιδιαίτερα υψηλό. Αφήστε που η ύπαρξη του πολυσινεμά θα οδηγήσει και τις αίθουσες του κέντρου της Πάτρας σε βελτίωση των υπηρεσιών τους προκειμένου να αντέξουν στις αναπόφευκτες συγκρίσεις.

Εκτός των άλλων το συγκρότημα στη ΒΕΣΟ δε θα είναι το μόνο πολυσινεμά της πόλης. Ήδη τα Village Center ψάχνουν χώρο στο κέντρο της Πάτρας για να κτίσουν το δικό τους συγκρότημα κι απ'ότι φαίνεται ο ανταγωνισμός μόλις ξεκίνησε...

Φυσικά τα πολυσινεμά θα αποκτήσουν γρήγορα τους πιστούς θαμώνες τους. Η μεγάλη δεξαμενή των φοιτητών, οι οπαδοί των τεχνικών τελειοτήτων στην προβολή μιας ταινίας, αλλά και αυτοί που βλέπουν το σινεμά σα μορφή ολοκληρωμένη ψυχαγωγίας γρήγορα θα βρουν στο χώρο της «Veso Mare» αυτό που έψαχναν.

Ρόλο — κλειδί στην επιτυχία του πολυκινηματογράφου θα έχει και η πολιτική του τόσο στην επιλογή των ταινιών, όσο και στο πώς θα προτιμήσει να πλασαριστεί στον κόσμο της περιοχής. Στην πρώτη περίπτωση οι άνθρωποι της «Europlex» αποκρούουν το επιχείρημα ότι ένα πολυσινεμά όπως αυτό στην Ακτή Δυμαίων

θα προβάλλει μόνο χολιγουντιανές και γενικά εμπορικές υπερπαραγωγές και βέβαια δεν έχουμε λόγο να μην τους πιστέψουμε.

Σε ότι αφορά, όμως το πώς θα κινηθούν στην αγορά της πόλης, μπορούμε να έχουμε κάποιες «ανησυχίες», καθώς τα πρώτα σημάδια προδίδουν μια μικρή μυστικοπάθεια, αλλά και μια λίγο περιεργη πολιτική δημοσίων σχέσεων. Για παράδειγμα η επιλογή να μην πλησιαστούν καθόλου ούτε η Κινηματογραφική Λέσχη ούτε άλλοι φορείς και πρόσωπα που έχουν μια τουλάχιστον αξιόλογη παρουσία στον κινηματογραφικό χώρο, δεν έχει εύκολη εξήγηση.

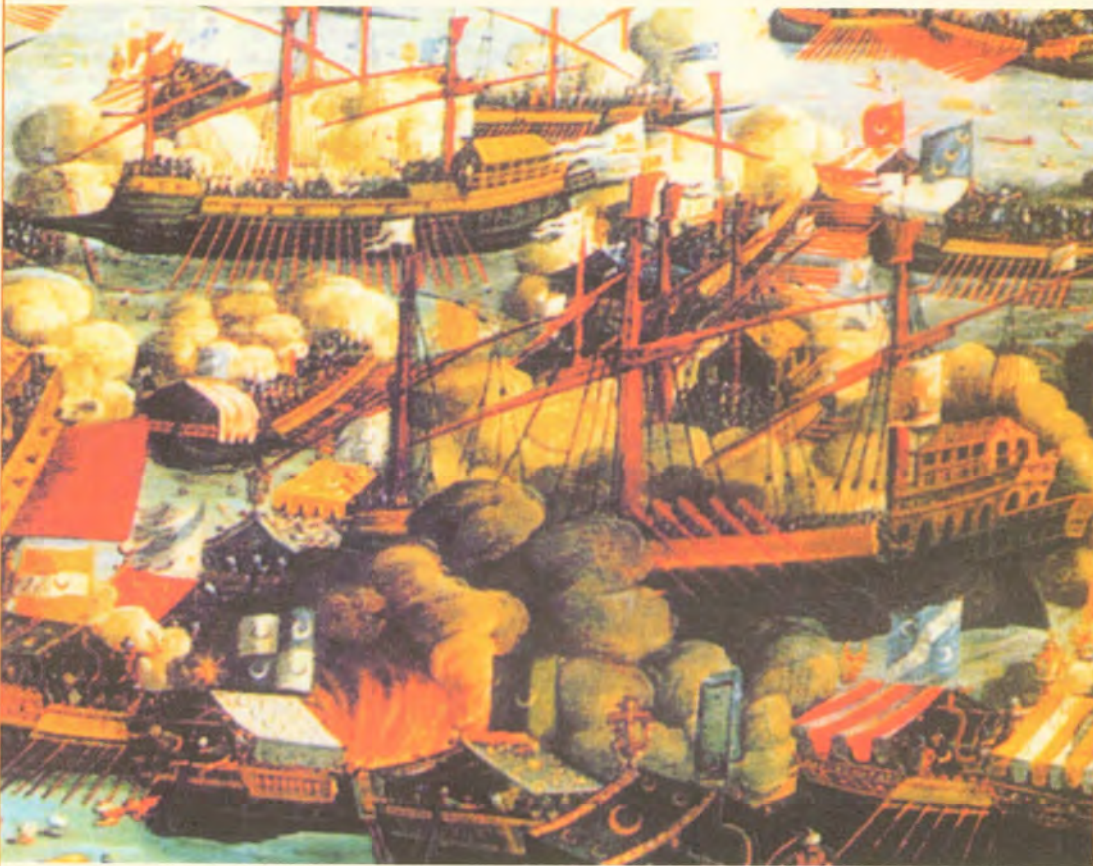
Προσπαθήσαμε να αναζητήσουμε κάποιες απαντήσεις αλλά και μια γενικότερη περιγραφή των στόχων του πολυκινηματογράφου και... σκοντάψαμε σε γραφειοκρατικές μεθόδους, σύμφωνα με τις οποίες για να αποκτήσουμε πρόσβαση στα τηλέφωνα και στα γραφεία των υπευθύνων, θα έπρεπε να περάσουμε από την... έγκριση μιας αθηναϊκής εταιρείας που αφού μας έκρινε κατάλληλους θα μας επέτρεπε να οργανώσουμε ένα δημοσιογραφικό αφιέρωμα στις οκτώ νέες κινηματογραφικές αίθουσες της Πάτρας!

Μπορεί να θεωρούνται αμελητέες οι σχέσεις με την τοπική κοινωνία (τίποτα άλλωστε δεν είναι υποχρεωτικό), όμως νομίζουμε πως είναι καλύτερα να αγκαλιαστεί η συγκεκριμένη επένδυση ως κάτι που γίνεται προς όφελος της πόλης, παρά ως μια ψυχρή και απρόσωπη βιομηχανική εγκατάσταση.

Η διάθεση από την πλευρά της περιοχής υπάρχει...

Με το βλέμμα... απέναντι

Στη Ναύπακτο της ναυμαχίας

Δύο μέρες στη Ναύπακτο δεν είναι μόνο μια ευκαιρία ανάπαυλας ή περιήγησης. Είναι και μια καλή αφορμή για την αναζήτηση της πολιτιστικής ταυτότητας μιας πόλης που μοιάζει να ψάχνει ένα πρόσωπο που δε θα την περιορίζει μόνο σε τουριστικό θέρετρο αλλά θα της επιτρέψει να αναπτύσσει κι άλλες δραστηριότητες.

Με το βλέμμα... απέναντι

Αφορμή για την επίσκεψη οι εκδηλώσεις για τον ετήσιο εορτασμό της ναυμαχίας της Ναυπάκτου. Μιας μάχης δηλαδή που έγινε ανάμεσα σε χριστιανούς και μουσουλμάνους στις 7 Οκτωβρίου του 1571 και η οποία έληξε με νίκη των χριστιανών, αποτελώντας έναν καθοριστικό ανασταλτικό παράγοντα στα επεκτατικά μουσουλμανικά σχέδια.

Ο Δήμος, η Νομαρχία, η Μητρόπολη της περιοχής, αλλά και ένα από το πιο γνωστά μοναστήρια αυτό της μεταμόρφωσης του Σωτήρος στη Σκάλα, λίγο έξω από τη Ναύπακτο, γιόρτασαν την επέτειο της Ναυμαχίας με εκδηλώσεις συχνά ανταγωνιστικές, αλλά πάντα ενδιαφέρουσες.

Βραδιά βυζαντινής μουσικής, εκθέσεις ζωγραφικής, θεατρική παράσταση, σμιλίες, καθώς και δύο ιδιαίτερες συναυλίες, η μία με την Καμεράτα και η άλλη με δύο σπουδαίους σολίστες από το Δημοτικό Ωδείο Πάτρας, το Γιάννη Μαυρίδη στο βιολί και το Δημήτρη Δημακόπουλο στην κιθάρα. Αυτό ήταν με λίγα λόγια το πρόγραμμα του Δήμου Ναυπάκτου σε συνεργασία με άλλους φορείς. Το πρόγραμμα, βέβαια, περιελάμβανε και τις απαραίτητες λιτανείες, δεξιώσεις αλλά μια εντυπωσιακή αναπαράσταση της Ναυμαχίας στο λιμάνι της πόλης.

Αυτό που μας έκανε, όμως, τη μεγαλύτερη εντύπωση ήταν οι χώροι όπου φιλοξενήθηκαν οι εκδηλώσεις. Μπορεί την πολύ ζεστή Παπαχαράλαμπειο Αίθουσα να τη γνωρίζουμε και από άλλες αφορμές, όμως μας εξέπληξε όπως και όλους τους παρευρισκόμενους ο Πύργος Μπότσαρη. Μια από τις πιο ιστορικές οικίες της Ναυπάκτου, στο δρόμο προς το Κάστρο, ιδιοκτησία μιας οικογένειας που μας πηγάνει πολύ πίσω στο χρόνο, που ήταν το αγαπημένο σημείο όλων των κατά καιρούς κατακτητών της Ναυπάκτου και που τώρα χάρη στις ακούραστες προσπάθειες του Ιδρύματος Μπότσαρη, παραδίδεται στους κατοίκους της πόλης εντελώς αγνώριστο.

Εγκαινιάζοντας μια έκθεση με έργα σχετικά με τη Ναυμαχία της Ναυπάκτου, οι υπεύθυνοι του Ιδρύματος, απόγονοι της οικογένειας Μπότσαρη, μας ξενάγησαν σε έναν καταπληκτικό εκθεσιακό χώρο που έχει όλες τις προδιαγραφές για ένα εξίσου σύγχρονο συνεδριακό κέντρο, το οποίο όμως κουβαλά όλες τις μνήμες και τα αντικείμενα των αιώνων που πέρασαν.

Ευχάριστη έκπληξη και η ανακαίνιση του Μέγαρου «Ναυπακτία» στο λιμάνι της πόλης, φιλοξένησε για λίγες μέρες σχέδια και έργα από το αρχείο του Αλέκου Φασιανού και δείχνει να καθιερώνεται ως ένας πολιτιστικός χώρος.

Από την άλλη πλευρά, η δραστήρια Ιερά Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, διοργάνωσε με την υποστήριξη της Νομαρχίας Αιτωλακαρνανίας, στους χώρους της ένα συνέδριο για τη Ναυμαχία της Ναυπάκτου με διεθνείς συμμετοχές και έντονη παρουσία επιστημόνων της Καθολικής Εκκλησίας. Όλοι τους εστίασαν το ενδιαφέρον στη σημασία της νίκης των χριστιανών στη συγκεκριμένη Ναυμαχία («ήταν κάτι ανάλογο της Ναυμαχίας της Σαλαμίνας, αφού όπως και τότε έτσι και το 1571 κρίθηκε η τύχη της Δύσης»), όπως είπε ο θεολόγος Angello Caccin), αλλά και στην καθοριστική, όπως είπαν, συμβολή της Παναγίας σε αυτή τη νίκη.

Ο αντίκτυπος όλων αυτών των εκδηλώσεων; Κατ' αρχήν τουριστικός. Η Ναύπακτος ζει μια ακόμα περίοδο ακμής το Σαββατοκύριακο του εορτασμού της Ναυμαχίας, μετά από την έτσι κι αλλιώς αυξημένη καλοκαιρινή κίνηση. Σε ότι αφορά στους κατοίκους της πόλης συμμετέχουν, χωρίς να παραβλέπονται και τις όποιες αντιθέσεις ή ενστάσεις υπάρχουν, είτε στην κριτική των εκδηλώσεων που διοργανώνονται είτε στις επιστημονικές και θεολογικές διαφωνίες γύρω από τις θρησκευτικές προεκτάσεις της Ναυμαχίας.

Διαβάζουμε στην τοπική εφημερίδα «Εμπρός» από ένα άρθρο της Κούλης Τσολοδήμου για τη γενικότερη πολιτιστική πραγματικότητα της περιοχής. «...Ν' απαλλαγεί ο χώρος κάθε τέτοιας δράσης από τις οποιεσδήποτε μικρόνοες αντιλήψεις και, πιο πολύ, ν' αποσυνδεθεί με δημοκρατικό πνεύμα και κριτική σκέψη η πολιτισμική ζωντανά από την καταχρηστική άποψη ορισμένων που δεν παύουν να τη θεωρούν μπαξέ απ' όπου κλέβουν τα μίλα των Εσπερίδων ώστε να προσφέρονται σε παντός είδους παθολογικές ορέξεις οι καρποί ψυχών ανθρώπινων και κόπων...».

Ανησυχίες υπάρχουν λοιπόν, όπως και μια παραγωγή έργου που μοιάζει ενδιαφέρουσα. Περιμένουμε τη συνέχεια...

Ελάτε στην παρέα μας!

Θέλετε να δημιουργήσουμε μαζί μια μεγάλη παρέα; Να βρίσκομαστε σε κοινά ραντεβού, να επικοινωνούμε, να ανταλλάσσουμε ιδέες και απόψεις και να αξιοποιούμε ευκαιρίες και προσφορές;

Αν ναι, τότε συνεχίστε να διαβάζετε. Το «δόντι» έχει για σας μια πολύ καλή πρόταση...

Βιβλία, συναυλίες, θέατρο, κινηματογράφος, μουσική, Ίντερνετ... Αν όλ' αυτά ανήκουν στα ενδιαφέροντά σας τότε σίγουρα η ιδέα μας σας ενδιαφέρει. Με μια ετήσια συνδρομή 7000 δρχ. και τη συμπλήρωση της σχετικής αίτησης, μπορείτε να γίνετε μέλος της παρέας μας. Θα αποκτήσετε έτσι το δικαίωμα προνομιακής πρόσβασης σε μια σειρά από προϊόντα και υπηρεσίες που έχουν σχέση με τον πολιτισμό...

Ας γίνουμε πιο συγκεκριμένοι: Με την κάρτα που θα παραλάβετε σε λίγες μέρες (το αργότερο σε τέσσερις εβδομάδες) από τότε που θα συμπληρώσετε τη σχετική αίτηση, θα έχετε εξασφαλίσει τις προσφορές που κάθε φορά θα ανακοινώνονται ενώ θα μπορείτε να λαμβάνετε και το περιοδικό στη διεύθυνση της επιλογής σας.

Για να αποκτήσετε την κάρτα μέλους μπορείτε να στέλνετε το αντίστοιχο αντίτιμο με ταχυδρομική επιταγή, μαζί με την αίτηση. Για οποιαδήποτε νέα πληροφορία, για τις νέες προτάσεις – προσφορές της λέσχης μας, για εγγραφές, αλλά και για κάθε σχετική διευκρίνιση μπορείτε να επικοινωνή-

τε ή να αφήνετε μήνυμα με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

Τηλεφωνώντας ή στέλνοντας φαξ στο 0610 623669 ή στο 0973 567821 (κ. Βαγγέλη Στουρνάρα).

Με email στις διευθύνσεις club@todonti.gr ή vstournaras@todonti.gr

Με επιστολή στην Τ.Θ. 3008.

Για οποιαδήποτε καινούρια πρόταση - προσφορά τα μέλη της λέσχης θα ενημερώνονται από το περιοδικό ή με προσωπική αλληλογραφία (με e-mail, φαξ ή επιστολή), εάν αυτό κριθεί απαραίτητο. Επίσης, αν το επιθυμούν, θα μπορούν να λαμβάνουν και αντίστοιχα ενημερωτικά έντυπα από φορείς της πόλης και όχι μόνο που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τον πολιτισμό.

Οι προσφορές μας για αυτή την περίοδο έχουν ως εξής:

- 50% έκπτωση στο εισιτήριο των εκδηλώσεων του περιοδικού.
- Φοιτητικό εισιτήριο στις συναυλίες της «Ορχήστρας Πατρών» και του Δημοτικού Ωδείου.

- Φοιτητικό εισιτήριο στις παραστάσεις του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας.

- 25% έκπτωση στο βιβλιοπωλείο «Ελληνικά γράμματα» (Μαιζώνος & Μανιακίου) επί της αρχικής τιμής των βιβλίων (για τα βιβλία που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του νόμου ενιαίας τιμής).

- 25% έκπτωση στο βιβλιοπωλείο «Πρωτοπορία» (Γεροκωστοπούλου 31-33) επί της αρχικής τιμής των βιβλίων (για τα βιβλία που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του νόμου ενιαίας τιμής).

- 15% έκπτωση σε κάθε συνδρομή (νέα και ανανέωση) για παροχή Ίντερνετ από την HELLAS ON LINE.. Επιπλέον 3 μήνες δώρο για κάθε εξαμηνιαία συνδρομή και έξι μήνες δώρο για κάθε ετήσια συνδρομή.

- 20% έκπτωση στην εμφάνιση και 10% έκπτωση στην αγορά φωτογραφικών ειδών από το εργαστήριο – κατάστημα «Φωτογραφία» (Κωνσταντινουπόλεως 63)

- 10% έκπτωση στα δίδακτρα του φροντιστηρίου Ξένων γλωσσών «Ιόνιον» (Ρήγα Φεραίου 75).

- 10% έκπτωση στα δίδακτρα του φροντιστηρίου Ξένων γλωσσών «Κουτσαντώνης» (Γούναρη 35).

- 10% έκπτωση στα δίδακτρα του φροντιστηρίου Ξένων γλωσσών «Ιπποκράτης» (Μαιζώνος 100).

- 10% έκπτωση στα δίδακτρα του φροντιστηρίου Ξένων γλωσσών «Σπετσιέρη» (Γούναρη 19).

- 10% έκπτωση σε όλα τα είδη από τη «Γωνιά του βιβλίου» (Αγ. Νικολάου 32).

- 10% έκπτωση στις αγορές σας από το κατάστημα «Hartopolis» (Παντανάσσης (Ρήγα Φεραίου 131).

- 15% έκπτωση στα δίδακτρα των σεμιναρίων και των εργασιών στο Στούντιο «Εκφρασες» (Γερμανού & Β. Ρούφου).

- 20% έκπτωση στις προβολές του «Γυμνού οφθαλμού» όταν το εισιτήριο υπερβαίνει τις 1000 δρχ.

- 20% έκπτωση στη χρήση Ίντερνετ στο καφέ «Rocky Raccoon» (Γεροκωστοπούλου και Ηφαίστου).

- 50% έκπτωση για σπουδές στα τμήματα της «Πολυφωνικής Χορωδίας» και του «Αχαικού Ωδείου» (Κορίνθου 280) για τις ηλικίες μέχρι 15 ετών.

- 30% έκπτωση για σπουδές στη σχολή βιολιού του «Ωδείου Πατρών – Φιλαρμονική Εταιρείας» (Ρήγα Φεραίου 7).

Παράλληλα με τη λειτουργία της λέσχης του περιοδικού, θα ανακοινώνονται σταδιακά και νέες συνεργασίες με θέατρα, εκδοτικούς οίκους, βιβλιοπωλεία, ωδεία, γκαλερί, έντυπα, ακόμα και με επιλεγμένα στέκια της πόλης.

Η τήρηση των προσφορών από τους συνεργαζόμενους φορείς αποτελεί αποκλειστική ευθύνη των

ίδιων των φορέων, και το περιοδικό μπορεί απλώς να μεταφέρει τα όποια παράπονα διατυπωθούν και να μεταβάλλει κατά βούληση την εκάστοτε συνεργασία. Η αξιοποίηση των προνομίων που συνεπάγεται η συμμετοχή στη λέσχη του περιοδικού, κατοχυρώνεται μόνο με την επίδειξη της κάρτας μέλους καθώς και με την καταγραφή του προσωπικού αριθμού ή / και κάποιων στοιχείων των δικαιούχων, αν ο συνεργαζόμενος φορέας το επιθυμεί.

Το περιοδικό διατηρεί το δικαίωμα ακύρωσης ή / και αξίωσης επιστροφής της κάρτας για τον κάτοχο της οποίας θα διαπιστωθεί ότι καταπατά τον προσωπικό της χαρακτήρα. Αυτονόητο είναι πως το περιοδικό διατηρεί και το δικαίωμα της αλλαγής των όρων συμμετοχής στην παραπάνω λέσχη, με μια απλή προειδοποίηση.

Σας περιμένουμε!

ΟΝΟΜΑ

ΕΠΩΝΥΜΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ (οδός, αριθμός)

T.K.

ΠΟΛΗ / ΠΕΡΙΟΧΗ

ΤΗΛ.

FAX

EMAIL

WEB SITE

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ / ΙΔΙΟΤΗΤΑ

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ

ΕΠΙΘΥΜΕΙΤΕ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΑΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ – ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

επαφέρθηκε σε νέους εύχρηστους **ΙΔΙΟΚΤΗΤΟΥΣ** χώρους*

* Η ανάπτυξη της πόλης σχεδιάζεται εδώ

- ◆ Ελ. Βενιζέλου και Σολημού ετοιμάστηκε ένα σύγχρονο κτίριο στεγάζονται όλες οι δραστηριότητες της **ΑΔΕΠ**.
- ◆ Ολόκληρο το έργο χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα **URBAN**.

ΝΕΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 361.745-6-7

361.750

361.760

361.780

FAX: 361.754, 361.782

e-mail: info@adep.gr

MISS ME?!

FACE

Κατάστημα Παιδικών Ρούχων

Κανακάρη 95-97 • Πάτρα • Τηλ. 0610 226662 • e-mail: facepatras@yahoo.com

Υστερόγραφο

Γράφει ο Γιάννης Μουγγολιάς

Προχθές, χθες, σήμερα, αύριο...

Τη στιγμή αυτή που διαβάσετε αυτό το υστερόγραφο μπορεί οι εξελίξεις στη διεθνή σκηνή να έχουν αλλάξει πλήρως από τη στιγμή που γράφονταν για να πάνε τυπογραφείο. Έτσι θα μπορούσε κάλλιστα να έχει ξεσπάσει ο Γ' Παγκόσμιος Πόλεμος. Και το λέω αυτό γιατί πραγματικά η εκμηδένιση των χρονικών περιθωρίων μετάβασης από τα χθεσινά στα σημερινά δεδομένα, όπως αποδειχτηκε από το τρομακτικό χτύπημα στη μητρόπολη των εθνών, είναι μια νέα και σχεδόν δεδομένη διαπίστωση.

Πάντως όπως ήσαν χθες τα πράγματα, βρισκόμασταν στο στάδιο της προσπάθειας των Αμερικανών να ελέγξουν καθετί που μπορεί να κινείται, είτε αυτό είναι τηλεφωνικό μήνυμα ενός κινητού, είτε «ύποπτη» κίνηση στο Ίντερνετ είτε ο,τιδήποτε μπορεί να δώσει πειστική τροφή στους κάθε είδους υποστηρικτές της τάξης και της ασφάλειας. Στο όνομα, λοιπόν, της αντιμετώπισης της τρομοκρατίας και της ασφάλειας διαχέεται στη ζωή ολόκληρης της οικουμένης ένα αίσημα ανασφάλειας και τρόμου, που μάλλον υποδαυλίζει αντί να αποδυναμώνει ρατσισμούς και φανατισμούς και από τα δύο έως σήμερα προτεινόμενα αντίπαλα στρατόπεδα.

Η Αμερική από τη μια με ενιαίο πρόσωπο, η Αμερική των φονικών πρωτοβουλιών και των πολεμοχάρων γερακιών αλλά και η Αμερική του πολιτισμού, της πραγματικής προόδου, των μεγάλων επιτευγμάτων, των πολλών εθνών ενάντια σε ένα κλέφτικο σκοτεινών προθέσεων που έχει μια δυσανάγνωστη σφραγίδα άλλοτε του θρησκευτικού φανατισμού άλλοτε των πιθανών οικονομικών και λοιπών συμφερόντων συγκεκριμένων ομάδων και άλλοτε της αγανάκτησης απλών ανθρώπων που έχουν νοιώσει στο πετσί τους την άνωθεν σωφρονιστική λογική των όπλων στις ίδιες τους τις χώρες. Δύο στρατόπεδα τόσο ετερό-

κλητης σύνθεσης το καθένα, που μας κάνει τόσο αδύναμους να συμμετάσχουμε και να εντοίσουμε το καλό ή το κακό στις τάξεις τους.

Και ανάμεσα σε αυτό το ασφυκτικό δίπολο καλούμαστε να συνεχίσουμε να ζούμε με τις καθημερινές συνήθειές μας, να εργαζόμαστε και να κάνουμε πιο ανθρώπινο αυτό τον κόσμο. Με το μάτι όμως πάντα του «Big Brother» κολλημένο πάνω μας σαν βδέλλα και περιμένοντας κάποιο τυχαίο περιστατικό που θ' αλλάξει για κάποιες μοίρες — αμελητέες ή καθοριστικές — την πορεία του κόσμου.

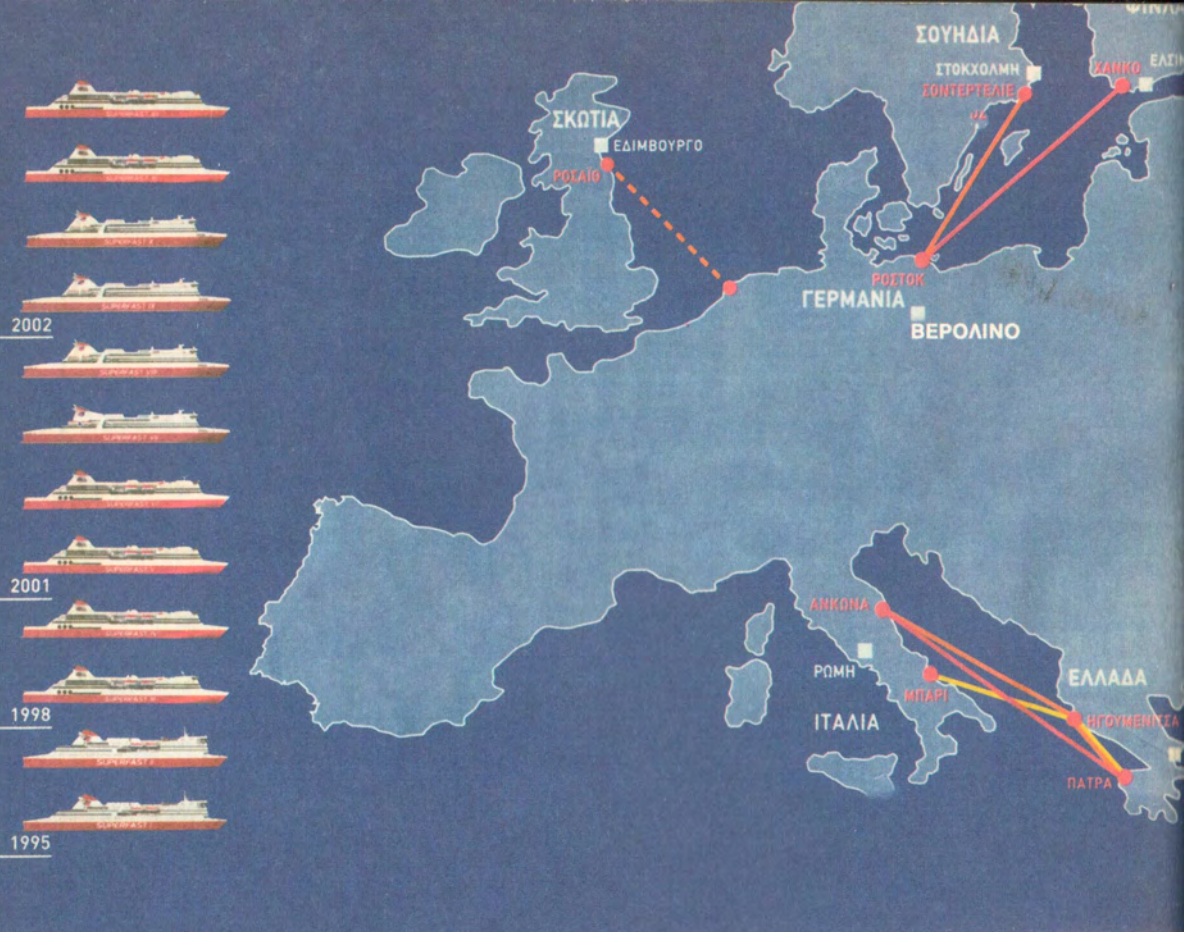
Στο Μεσαίωνα λοιπόν του ιδιόμορφου αυτού τρόμου θα συνεχίσουν να ζουν οι κάτοικοι του πλανήτη πληρώνοντας το λογαριασμό όλων των κατακτήσεων του σύγχρονου πολιτισμού. Απροστάτευτοι και αδύναμοι να ελέγξουν την Ιστορία που γράφεται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς στα κέντρα των αποφάσεων από φιγούρες που φορούν τη γιάπικη στολή ή την παραδοσιακή κελεμπία.

Το υστερόγραφο του επόμενου «δοντιού» ελπίζω να μην έχει τόσο συγκεχυμένη θεματολογία και να επανέλθει στα καθ' ημάς πολιτιστικά. Άλλωστε ως τότε θα έχει ξεκαθαρίσει και η κατάσταση για το ποιος θα κερδίσει το επίτιμο βραβείο στο «Big Brother» του ANTENNA. Διαφορετικά μάλλον θα εισηγηθώ στον εκδότη του περιοδικού να αλλάξουμε το όνομα «δόντι» Με τέτοιο όνομα, όλα είναι επίφοβα.

Το νέο Ραδιόφωνο

92,5 FM Πάτρα
102,4 FM Πύργος
92 FM Μεσολόγγι

Επτά χώρες, τρεις θάλασσες μία ελληνική ναυτιλιακή

SUPERFAST FERRIES
Ο ΝΕΟΤΕΡΟΣ ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΟΤΕΡΟΣ ΣΤΟΛΟΣ

www.superfast.com

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.

Θ. ΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ & Κ. ΠΑΡΘΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Όθωνος Αμαλίας 12, 262 23 Πάτρα, Τηλ.: (061) 622 500, Fax: (061) 623 574